

Miskolc Megyei Jogú Város

Integrált Városfejlesztési Stratégia

Miskolc

I. kötet

Helyzetelemzés

2008. május 29.

Megbízó:

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata

Megrendelő

Káli Sándor polgármester

A megbízó részéről a kapcsolattartó

Ujvári Andor osztályvezető

Bene Zsuzsa szakmai tanácsadó

Készítették:

Wachter Balázs generál tervező, vezető tanácsadó, Vital Pro Kft.

Böhöneyi Ágnes területfejlesztési szakértő, Vital Pro Kft.

Furka Andrea tanácsadó Vital Pro Kft.

Huszi Gábor területfejlesztési szakértő, vezető tanácsadó
RPE Regionális Projekt Előkészítő Iroda Kht.

Herpai Dániel területfejlesztő geográfus, junior szakértő
RPE Regionális Projekt Előkészítő Iroda Kht.

ZÁRADÉK

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiát, és a részét képező Anti-szegregációs Tervet Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2008. június 26-án fogadta el, a VI-97/13.541/2008. sz határozatában (1. és 4. pont).

Miskolc, 2008. június

Vital Pro Kft – RPE Kht. ©

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	1
I. A város szerepe a településhálózatban	3
I.1. A város mérete, földrajzi elhelyezkedése	3
I.2. Miskolc elérhetősége.....	3
I.2.1. Közúti közlekedés	3
I.2.2. Vasúti közlekedés	4
I.2.3. Légi közlekedés	5
I.3. A város szerepe az Országos Területfejlesztési Konceptió alapján	5
I.4. Miskolc agglomerációs kapcsolatai	7
I.5. A város intézményi kapcsolatai	7
II. Városi szintű helyzetelemzés.....	10
II.1. Társadalom	10
II.1.1. Népesedési folyamatok.....	10
II.1.2. Népmozgalom	12
II.1.3. A népesség iskolai végzettsége	13
II.1.4. Egészségügyi állapot - Várható élettartam, halálozási okok	14
II.1.5. Munkaerő-piaci helyzet	14
Foglalkoztatottság.....	14
Munkanélküliség	16
Jövedelmi helyzet	17
II.1.6. Bűnözés	18
II.2. Gazdaság	19
II.2.1. Vállalkozások száma.....	19
II.2.2. Ágazati szerkezet.....	19
II.2.3. Turizmus	22
II.2.4. Vállalkozások jövedelmezősége – helyi adók	23
II.2.5. Vállalkozási környezet.....	24
Telephelyek ipari területek, ipari parkok	24

II.2.6.	Kutatás-fejlesztés	27
II.2.7.	Információs társadalom	30
II.3.	Környezet	30
II.3.1.	Természeti adottságok	30
II.3.2.	A természeti, táji értékek védelme	31
II.3.3.	Épített környezet	32
	Lakásállomány.....	32
	Műemlékek, helyi építészeti értékek	32
II.3.4.	Települési közlekedés infrastruktúra	33
	Közúthálózat.....	33
	Vasúthálózat.....	34
	Személygépkocsi-állomány változása, közúti balesetek.....	34
II.4.	Közzolgáltatások.....	35
II.4.1.	Oktatás-nevelés	35
II.4.2.	Miskolci Egyetem	36
II.4.3.	Egészségügy.....	37
II.4.4.	Szociális ellátás.....	38
II.4.5.	Kultúra.....	39
	Fesztiválok, rendezvénysorozatok.....	40
	Kulturális intézmények	40
II.4.6.	Tömegközlekedés	41
II.4.7.	Hulladékgazdálkodás	42
II.4.8.	Közművek	43
III.	SWOT-elemzés	44
IV.	Városrészi helyzetelemzések	46
IV.1.	Belváros-Avasalja	48
IV.2.	Tetemvár – Északi domboldal	56
IV.3.	Martin kertváros - Szirma	60
IV.4.	Hejőcsaba - Görömböly.....	65
IV.5.	Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrész	70
IV.6.	Selyemrét - Keleti városrész	75
IV.7.	Avas Kelet - Népkert	81

IV.8.	Avas Dél városrész	86
IV.9.	Egyetemváros - Ruzsin	92
IV.10.	Miskolctapolca.....	96
IV.11.	Komlóstető–Vargahegy	101
IV.12.	Miskolc Közép városrész.....	104
IV.13.	Lyukó-völgy	111
IV.14.	Pereces	115
IV.15.	Diósgyőr – Nyugati városrész	119
IV.16.	Bükkszentlászló	123
IV.17.	Lillafüred-Ómassa	126
	Helyzetelemzéshez kapcsolódó táblázatok	131

Bevezetés

A stratégia Miskolc MJV megbízásából abból a célból készült, hogy a 2007-13. közötti időszakban stratégiai keretben összefoglalja a nagyobb területeket érintő városfejlesztési beavatkozásokat. A stratégia a Miskolc MJV Közgyűlése által 2005 májusában a IV-117/70.823/2005 sz. határozattal elfogadott 2007-13 időtávra vonatkozó fejlesztési program alapján készült. A korábban elfogadott stratégiai részprogramok képezik jelen dokumentum alapját, kivéve az intézményi és egyéni együttműködések ösztönzését, ahol jelen stratégia nagyobb hangsúlyt helyez a térségi, agglomerációs kapcsolatokra.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célja:

- területi szemléletű tervezés megszilárdítása,
- városrészekre vonatkozó fejlesztési célok kitűzése és fejlesztendő akcióterületek kijelölése,
- városfejlesztés menedzsment rendszerének kialakítása.

A fejlesztések integráltságát biztosítja, az által hogy:

- többféle fejlesztési tevékenységet hangol össze,
- és a közérdekű fejlesztések összhangban vannak a helyi lakosság igényeivel és ösztönzik a magán tőke beruházásait.

A stratégiával szemben támasztott további követelmény, hogy megfeleljen az Észak-Magyarországi Operatív Programban szereplő város-rehabilitációs célú támogatások feltételrendszerének.

A stratégia kijelöli a városban azokat az akcióterületeket, ahol koncentrált beavatkozással tervez változtatást elérni. Az akcióterületek fejlesztése között időben és pénzügyi források tekintetében prioritizál, kiemeli a legfontosabb fejlesztendő területeket és javaslatokat tesz a város-rehabilitációs célú lehetséges támogatások felhasználására.

Az alábbi táblázat foglalja össze a városban azokat a kiemelt területeket, ahol a közeljövőben intenzív, több tevékenységet összefoglaló koncentrált beavatkozást javasol a stratégia:

Akcióterület típusok	Tervezett ütemezés		
	2007-2008	2009-2010	2011-2013
Város-rehabilitációs támogatással			
Funkcióbővítő rehabilitáció	Belváros rehabilitáció I. ütem	Miskolctapolca	Belváros rehabilitáció II. ütem Új Diósgyőri városközpont Tiszai pályaudvar (Kandó tér) és környezete
Szociális célú rehabilitáció		Avas-déli lakótelep (Avas II. ütem nyugati része)	
Egyéb fejlesztési forrás igénybe vételével			
	2007-2008	2009-2010	2011-2013
Gazdasági célú fejlesztés	Észak-keleti Iparterület	Déli Iparterület	
Tudásváros	Egyetemváros		
Turisztikai célú fejlesztés		Diósgyőri vár és környéke – Csanyik – Lillafüred turisztikai célú összehangolt fejlesztése	Avas-tető turisztikai célú fejlesztése ¹
Új lakóterületek fejlesztésének előkészítése		Északi dombság (Bodó-tető, Tetemvár, Bábonyi-bérc, Szentpéteri kapu nyugati oldal) Szentpéteri kapu keleti oldal	

¹ A tervezett projekteket a Belváros rehabilitációjának II. üteme tartalmazza.

I. A város szerepe a településhálózatban

I.1. A város mérete, földrajzi elhelyezkedése

Miskolc Budapest és Debrecen után az ország harmadik legnépesebb városa: állandó népessége 2007. január 1-jén 172 637 főt számlált.

A város a Bükk hegység keleti oldalán, a Szinva, Hejő és a Sajó völgyében, különböző természeti és gazdasági tájegységek találkozásánál, az északi szélesség $48^{\circ}6'$ és a keleti hosszúság $38^{\circ}27'$ kereszteződésében épült. A Sajó, a Bódva és a Hernád összeolvadó völgyésíkjá, a Miskolci kapu ősidők óta jelentős áru- és személyforgalom színtere.

Miskolc területe $236,68 \text{ km}^2$, ebből $58,02 \text{ km}^2$ a belterület és $178,66 \text{ km}^2$ a külterület. A belterületi rész szélessége kelet-nyugat irányban 19 km, észak-dél irányban 10 km.

I.2. Miskolc elérhetősége

I.2.1. Közúti közlekedés

Miskolcon futnak össze a jelentősebb térségi kapcsolódási pontok, mind a vasúti, mind közúti közlekedési infrastruktúrát tekintve, így gyakorlatilag a megye főbb közlekedési kapcsolatai is a városra koncentrálnak. Miskolc a kiindulópontja Kassa irányában 3-as számú főútnak (folytatását tekintve M30-as), Tiszaújváros felé a 35-ös főútnak, Szerencsen át Sátoraljaújhely felé a 37-es főútnak, illetve Kazincbarcikán

át Ózd irányába a 26-os főútnak. A főutak közül elsősorban a Sátoraljaújhely, illetve Kassa felé vezető utak 2*2 sávossá való kiépítése a legsürgetőbb feladat.

Az M3-as autópálya, majd az M30-as út Miskolcig vezető szakaszának átadása Borsod-Abaúj-Zemplén megye egészének elérhetőségét javította, ami várhatóan kedvező hatást gyakorol a gazdaság fejlődésére.

Miskolc közúti elérhetőségét tekintve megállapítható, hogy Eger (78 km), Debrecen (113 km) Nyíregyháza (118 km) és a schengeni egyezmény alkalmazásával immár Kassa (84 km) is egy-másfélóra, míg Budapest (182 km) és Salgótarján (183 km) megközelítőleg két óra alatt érhető el Miskolcra.

I.2.2. Vasúti közlekedés

Miskolc jelentős vasúthálózati kapcsolatokkal is rendelkezik. Több országos törzshálózati vasúti pálya is érinti a várost². A transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő Budapest - Hatvan - Miskolc - Mezőzombor (80-as vasútvonal) vonal keresztezi a várost. Az országos törzshálózat részeként:

- Miskolc – Felsőzsolca - Hidasnémeti - országhatár (90)
- Tiszapalkonya-Erőmű – Tiszújváros – Miskolc (89)
- Miskolc - Bánréve - országhatár (92)
- Miskolc - Tornanádaska - Hídvégardó - országhatár (94)
- Vasútvonalak kiinduló, vagy végpontja Miskolc.

Emellett további két országos vasúti mellékvonal is átmegy a városon:

- Miskolc - Mezőcsát (88)
- Miskolc - Diósgyőr-Vasgyár.

A közlekedésfejlesztési tervek alapján várható, hogy a 80-as számú, kétirányú vasútvonalat (Budapest – Miskolc) 2010-ig 160 km/h-s sebességűre építik át, javítva az utazás komfortját és az elérhetési időket.

Miskolc összeköttetését a fővárossal INTERCITY járatok és gyorsvonatok, a térség nagyobb városaival (Kazincbarcika – Ózd; Tiszaújváros; Szerencs – Sátoraljaújhely) pedig INTERPICI járatok biztosítják.

A Miskolc Tiszai pályaudvar komoly rendező pályaudvarral, rakodóval, körfűtőházzal, gurítódombbal és fordítókoronggal rendelkezik. Nincs ugyanakkor megteremtve a lehetőség a közúti-vasúti közlekedés összekapcsolására, vagyis a ROLA szállítási lehetőségre. A Miskolc Tiszai pályaudvar felvételi épülete szépen felújított műemlék épület.

² 2005. évi CLXXXIII. törvény a vasúti közlekedésről 1. számú melléklete alapján.

A helyközi közösségi közlekedésben a vasúti közlekedés a Miskolc-Szerencs-Encs vonalon meghatározó, a többi viszonylatról elsősorban busszal jár be a lakosság Miskolcra.

I.2.3. Légi közlekedés

A városban nemzetközi repülőtér nincs, egy kisebb füves kifutópályával ellátott sport célú repülőtérrel rendelkezik Miskolc. A legközelebbi nemzetközi repterek Budapesten (182 km), Kassán (84 km), illetve Debrecenben (113 km) találhatóak. A fejlesztési elképzelések szerint Mezőkövesden a katonai reptérből nemzetközi áruforgalmi repülőteret és logisztikai parkot kívánnak kialakítani, ami alig félórányi távolságra lesz közúton Miskolctól.

I.3.A város szerepe az Országos Területfejlesztési Konceptió alapján

Az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) megfogalmazottak alapján hosszú távú fejlesztési cél, hogy az ország a főváros mellett rendelkezzen néhány komplex fejlesztési pólussal. Ennek megfelelően, Miskolc, mint pólus város fejlesztésének alapvetően a következő célkitűzések mentén kell megvalósulnia: egyrészt fejleszteni kell a város térségi – innovációs, gazdasági, kulturális, irányítási, kereskedelmi – funkcióit, másrészt meg kell teremteni a feltételeket – elérhetőség, kooperációs kapcsolatok, alközpontok – a kisugárzó hatások érvényesüléséhez.

Cél továbbá egy, a jelenleginél intenzívebben kooperáló, kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése, amelyben az ország jelentős növekedési pólusai – köztük Miskolc – és a nagyobb - megyei jogú – városok, mint regionális alközpontok hálózatosan együttműködnek. Az együttműködés kapcsán különös hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a pólusoktól távol eső térségek is bevonásra kerüljenek, így Észak-Magyarországon Miskolc Egerrel és Salgótarjással, együttműködve töltsse be a pólus funkciókat.

A fejlesztési pólusok fenntarthatósága érdekében az OTK az alábbi célokat tűzi ki:

- kulturális szerepkör megerősítése, a magasan képzett munkaerő számára nemzetközi tekintetben is vonzó lakó- és rekreációs környezet kialakítása, komplex kulturális kínálat kialakításával és regionális, országos, nemzetközi rendezvények szervezésével.
- közlekedési kapcsolatok modernizációja, a közlekedési szennyezéseket csökkentő beruházások létesítése, forgalomcsillapító intézkedések bevezetése, tehermentesítő utak építése, környezetbarát tömegközlekedés fejlesztése.
- az erősödő szuburbanizációs folyamatokból adódó társadalmi problémák kezelése (agglomerációs feszültségek), a fejlesztési pólusok társadalmilag, illetve fizikailag erodálódó, illetve funkcióvesztett belvárosi, átmeneti, lakótelepi

területeinek revitalizálása (barnamezők rehabilitációja, városi slumösödés megakadályozása, stb.).

- a fokozott környezeti terhelés ártalmainak csökkentése, a levegő-, és zajszennyezés, a hulladék- és szennyvízkezelés problémáinak megoldása, az összehangolt zöldfelületi rendszer megteremtése, a városok körüli zöldgyűrűk létrehozásával, illetve fenntartásával, az agglomerálódó térségekben a környező településekkel együttműködve.

I.4. Miskolc agglomerációs kapcsolatai

Borsod-Abaúj-Zemplén megye településhálózatát egy megyei jogú város, 24 város, 332 községi jogállású település alkotja. Miskolci kistérségben Miskolc mellett további 5 városi jogállású település van a 40 településből. A megyén belül statisztikai szempontból nagyobb területi egységet képez két település-együttes: a miskolci agglomeráció - amelyet Miskolc központ, Kazincbarcika társközpont, a belső agglomerációs gyűrű 10, és a külső agglomerációs³ gyűrű 4 települése alkot - továbbá az ózdi agglomerációs térség, Ózd központtal és 8 homogén kapcsolatú településsel. A megyeszékhely és vonzáskörzetébe tartozó 42 település a régió gazdasági, pénzügyi és tudományos központja is egyben.

A kistérségen belül Miskolc körül kialakult az említett belső agglomerációs gyűrű, amelybe közvetlenül szomszédos települések tartoznak. Ezen települések esetében jó közlekedési kapcsolatokról, viszonylag magas ingázási arányról beszélhetünk. Az elmúlt években a Miskolccal szomszédos települések - Felsőzsolca, Alsózsolca, Szirmabesenyő, Arnót, Onga, Mályi, Nyékládháza - a városból való kiköltözések, illetve a családi házas lakókörnyezetbe való betelepülés következtében jelentős fejlődésen mentek keresztül. A népességszámban bekövetkező változások, illetve a gépjárművek számának növekedése Miskolc és a környező települések közti gépjárműforgalom növekedésével jár, ami a város bekötő útjain, illetve a települések kivezető útjain a reggeli és a délutáni órákban egyre több zsúfoltságot okoz. Ennek oka, hogy a környező településeken élők jellemzően Miskolcon dolgoznak, tanulnak, bevásárolnak és igénybe vesznek számos közszolgáltatást, köztük az egészségügyet. A közlekedési zsúfoltság enyhítéséhez, nemcsak a közutak fejlesztésével, hanem a közszolgáltatások jobb szervezésével is hozzá lehet járulni. Fejleszteni kell a városhoz közeli települések közintézményeit, hogy azok magasabb szolgáltatást tudjanak nyújtani. Miskolcnak a környező településeivel újszerű kapcsolata alakult ki, Miskolc és a környező települések közti zöld zónában kialakuló ipari parkokban, kereskedelmi területeken munkahelyeket teremtenek, ami egyformán ad lehetőséget a Miskolcon és a környező településeken élők számára a foglalkoztatás bővülésének.

I.5. A város intézményi kapcsolatai

Miskolc széles körű társadalmi-gazdasági-közigazgatási funkciókkal rendelkező megyei jogú város. Ennek megfelelően számos állami, igazgatási, hatósági és igazságszolgáltatási intézmény, illetve hatóság regionális illetékességgel is rendelkező központja érhető el Miskolcon.

³ Az agglomerációhoz hivatalosan 2005-től csak 13 település tartozik.

Az alábbi táblázat mutatja az Észak-magyarországi régióban a miskolci illetékességgel rendelkező intézmények (hivatalok) központját, illetve azok elérhetőségét.

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő*
APEH	Miskolc	
Regionális Munkaügyi Központ	Miskolc	
Területi Főépítési Iroda	Miskolc	
Észak-magyarországi Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Salgótarján	1 óra 13 perc
Magyar Államkincstár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Igazgatósága	Salgótarján	1 óra 13 perc
Magyar Geológiai Szolgálat	Salgótarján	1 óra 13 perc
Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)	Eger	

Forrás: TEIR, *tömegközlekedéssel való elérhetőség

Megyei hatáskörű szervezetek a következők, melyek székhelye egyúttal Miskolcon van. Az intézmények többsége kistérségi, illetve települési szintű feladatokat is ellát.

Intézmény típusa
Megyei Egészségbiztosítási Pénztár
Gyámhivatal
Megyei földhivatal
Polgárvédelmi kirendeltség
Rendőrkapitányság
Tűzoltóság
Bíróság
Ügyészség
Állategészségügy
Bányakapitányság
Erdészeti Igazgatóság
Növényegészségügy

Forrás: TEIR

Kistérségi hatáskörű és Miskolci székhelyű szervezetek a következők:

Intézmény típusa
Kistérség (NUTS4) fejlesztési tanács, többcélú társulás I. fokú építési hatóság
Okmányiroda

Forrás: TEIR

A rendszerváltozás óta elsősorban a fejlesztéspolitikához kapcsolódóan is létrehoz-
tak számos területi hatáskörű intézményt, melyek Miskolcon található irodáit az aláb-
bi táblázat mutatja be.

Miskolcon illetékes intézmények és területi központjai	
Intézmény típusa	Központ
FVM Regionális Vidékfejlesztési Iroda	Miskolc
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Regionális Iroda	Miskolc
Regionális Fejlesztési Ügynökség	Miskolc
Regionális Munkaerőképző Központ	Miskolc
VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Kht. Területi Irodája	Miskolc
Európai Dokumentációs és Tanulmányi Központ	Miskolc

Miskolcon működik már térségi integrált szakképző iskola, mely szervezésében nem
csak a városból, hanem a kistérségből is érkező diákok tanulnak. Továbbá jelenleg
terveznek egy újabb térségi szakképző központ létesítését.

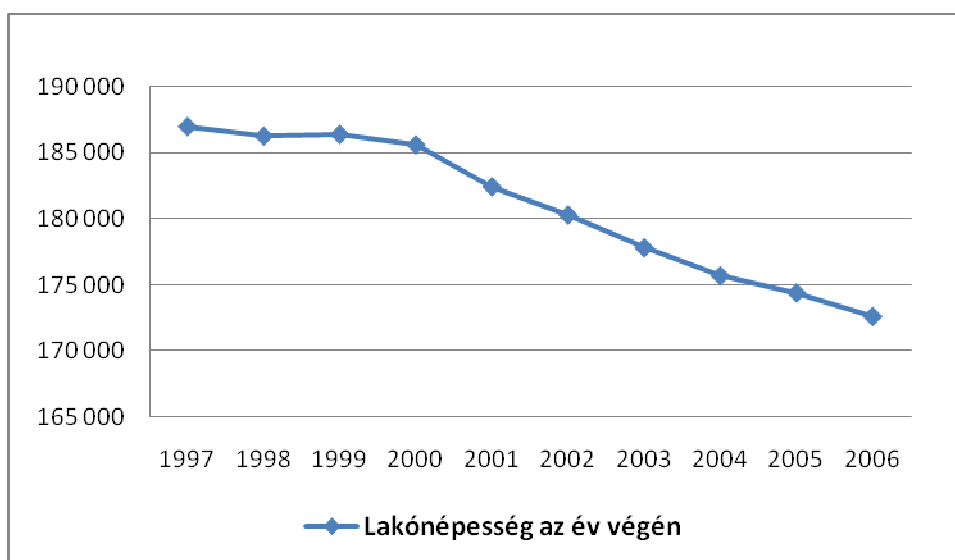
II. Városi szintű helyzetelemzés

A fejezet összefoglalóan bemutatja a város gazdasági-társadalmi-környezeti helyzetét, külön kiemelve azokat a területeket, amelyek a város-rehabilitációs fejlesztések céljai lehetnek.

II.1. Társadalom

II.1.1. Népesedési folyamatok

Miskolc az ország harmadik legnagyobb lélekszámú városa 172 637 lakossal. Népesége a nyolcvanas évek közepéig emelkedett (1986 év elején 211 660 fő), majd ettől kezdve fokozatosan csökkent. Miskolc a csökkenő népességszám ellenére is a sűrűbben lakott megyeszékhelyek közé tartozik. Egy km²-en átlagosan 729 fő élt 2006-ban, ez a mutató csupán a fővárosban, Pécsen, Szombathelyen és Tatabányán nagyobb.

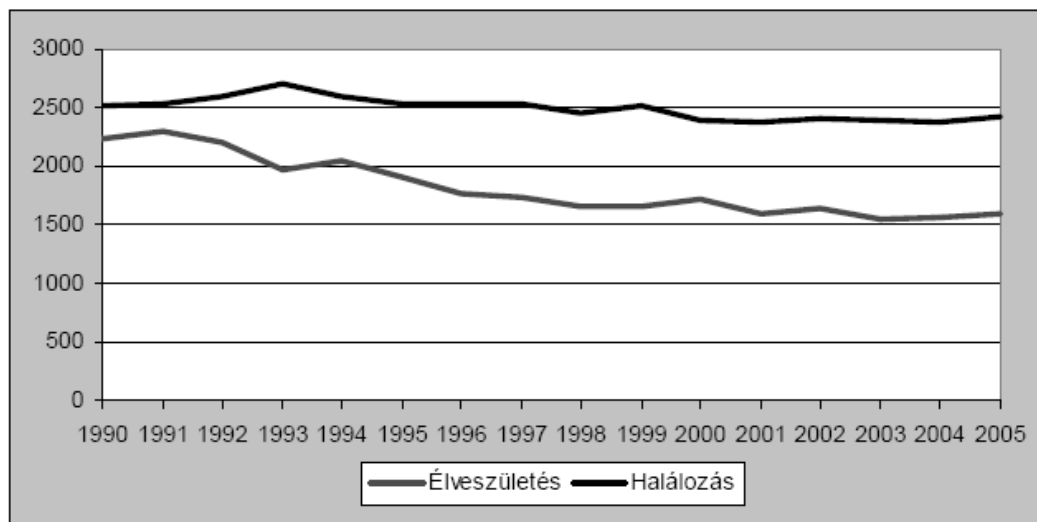

Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis adatai alapján saját szerkesztés (www.ksh.hu)

A lakosságszám alakulására a természetes fogyás és a vándorlási veszteség egyaránt befolyással volt. Az elmúlt tíz évben a lakosság száma átlagosan 790 fővel fogyott minden évben. A vándorlási veszteséghez további jelentős mértékű természetes fogyás is párosul: 2002 óta – leszámítva a 2005-ös kiugróan alacsony 532 fős vándorlási veszteséget – minden évben 1000 fő fölötti volt a vándorlási veszteség okozta népességfogyás. Ennek következtében **az utóbbi négy évben összesen 7 645 fővel, azaz 4,2%-kal fogyott a város lélekszáma**. 2006-ban ez 1 779 fős csökkenést jelentett: míg a 2005. év végén a lakosság száma 174 416 fő volt, addig ez a szám 2006 decemberére 172 637 főre csökkent.

A természetes fogyás alakulására hatással volt, hogy mind a halálozások, mind az élveszületések száma 1,6%-kal emelkedett: 2005. évben ezer lakosra 9,1 élveszületés és 13,8 halálozás jutott. Ahogy azt az alábbi ábra is mutatja az élveszületési ráta javult, a halálozási viszont romlott az egy évvel korábbihoz képest.

Születések és halálozások száma

Forrás: KSH, 2007

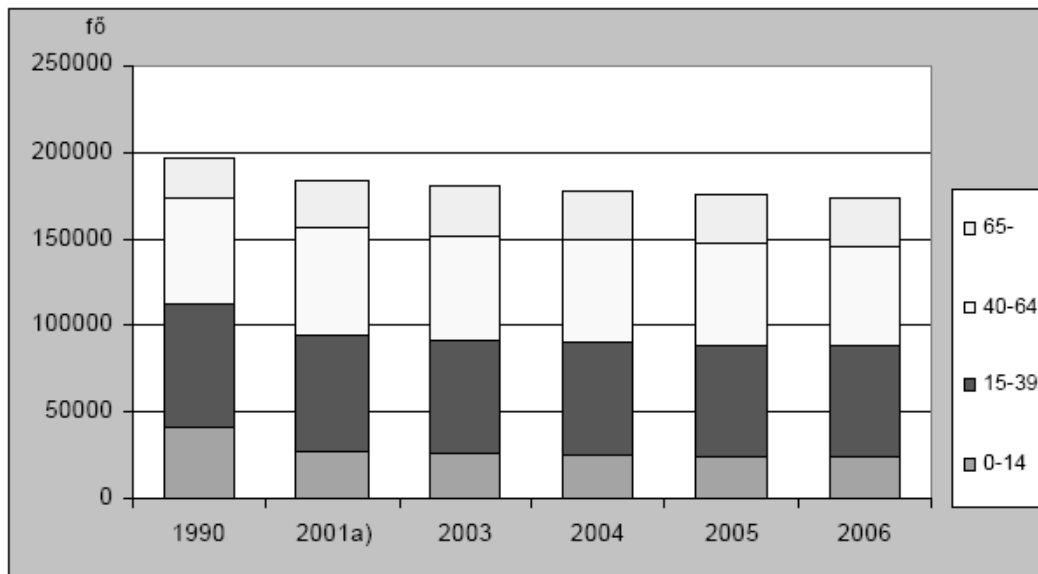
Miskolcon a természetes fogyás meghaladja regionális és az országos átlagot is, ami elsősorban a magasabb halálozási értékeknek, míg kisebb mértékben az átlagosnál kisebb születési arányok miatt alakult ki.

Népesedési folyamatok, összehasonlító tábla, 2006					
Megnevezés		Miskolc	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Észak-Magyarország	Ország
Élveszületés		9,6	10,8	10,1	9,9
Halálozás	ezer lakosra	13,9	13,8	14,0	13,1
Természetes szaporodás, fogyás (-)		-4,3	-3,0	-3,8	-3,2

Forrás: KSH, 2007

A lakónépesség életkor szerinti változását vizsgálva tapasztalható, hogy **1990 óta nagymértékben, 41%-kal csökkent a gyermekkorúak (0-14 éves) száma.** Ennél kisebb volt a fiatal felnőttek (15-39 éves) 12%-os, valamint az idősebb felnőttek 6%-os fogyása. Az előzőekkel ellentétben az **időskorúak száma viszont jelentősen, 29%-kal emelkedett.** A fenti adatok rávilágítanak a közszolgáltatási ellátórendszer igényeiben bekövetkezett változásokra. Miszerint a lakosság öregedése elsősorban az egészségügyi és a szociális ellátórendszernek támaszt kihívást, addig a fiatalok csökkenése a közoktatásban okozott kapacitás-többletet.

Lakónépesség korcsoportonként, január 1.

Forrás: KSH, 2007 a) február 1.

A népesség öregedését jelzi, hogy 1990-hez képest a gyermekkorúak aránya nagymértékben csökkent (az 1990. évi 20,8%-ról 2006. évben 13,8%-ra), ezzel ellentétben az időskorúaké jelentősen (11,4%-ról 16,6%-ra) nőtt. Az öregedési index – a száz gyermekkorúra (0-14 éves) jutó öregkorúak (65 éves és idősebb) száma – 1990-ben még 55 volt, 2006-ban már 120.

Eltartottsági ráta és öregedési index, január 1.

Év	Korösszetétel, %				Gyermek népesség eltartottsági rátája	Idős népesség eltartottsági rátája	Eltartott népesség rátája	Öregedési index
	-14	15-39	40-64	65-				
1990	20,8	36,9	31,0	11,4	30,7	16,8	47,5	54,8
2006	13,8	36,7	32,9	16,6	19,8	23,8	43,7	120,2

Forrás: KSH

Az eltartási mutatót, azaz a felnőtt korúakra jutó gyermek és időskorúak számát illetően kismértékű csökkenés figyelhető meg, ezen belül viszont mérséklődött a gyermekkorúak, és emelkedett az időskorúak eltartottsági aránya.

II.1.2. Népmozgalom

A vándorlási veszteség 2005-ben az előző évinél lényegesen alacsonyabb volt, ami annak köszönhető, hogy az ideiglenes elköltözések száma kevesebb volt, mint az ideköltözőké. 2005-ben is (az előző évhez hasonlóan) elsősorban az állandó jelleggel költözők elvándorlása dominált.

Vándorlási adatok						
Költözés jellege	1995	1997	2000	2001	2004	2005
Állandó és ideiglenes jelleggel:						
Odaköltözés	6 737	6 392	5 449	5 077	5 270	6 435
Elköltözés	8 212	7 800	6 961	7 397	6 680	6 961
Vándorlási különbözet	- 1 475	- 1 408	- 1 512	- 2 320	- 1 410	- 532

Forrás: KSH, 2006

KSH adatok szerint a **Miskolcra elvándorlók legnagyobb része a megye községeibe települt**, ezt követték Borsod-Abaúj-Zemplén, illetve más megyék városai, majd Budapest. A bevándorlók esetében is hasonlóan alakult a helyzet, többségük a megye községeiből érkezett, a sor a városokkal, majd Budapesttel folytatódott. Az elvándorlásokat részben magyarázhatja a város agglomerációjához tartozó településekre való kiköltözés a kedvezőbb minőségű családi házas lakókörnyezet megteremtése reményében, másrészt az olcsóbb megélhetési környezet választása.

Ideiglenes jelleggel legtöbbször a 15-24 éves korosztályból „vándorolnak”. Ennek két oka valószínűsíthető. Az egyik a továbbtanulás, hiszen Miskolc középiskoláiba a megye számtalan településéről, a Miskolci Egyetemre pedig az ország minden részéből érkeznek hallgatók, illetve az itt lakók egy része más város felsőfokú intézményébe iratkozik be. Másik okként a munkahely-keresés említhető: mivel a megyében évek óta magas a munkanélküliség, a fiatalok egy jelentős része a fővárosban, valamint az ország más régióiban tud csak elhelyezkedni.

Belföldi vándorlási különbözet, összehasonlító tábla			
Megnevezés	Miskolc	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Észak-Magyarország
Belföldi vándorlási különbözet ezer lakosra	-6,3	-7,0	-4,9

Forrás: KSH, 2007

Belföldi vándorlási különbözet tekintetében a miskolci mutató bár valamivel jobb, mint a megyei, ugyanakkor a regionális elvándorlási mutatóhoz viszonyítva jelentősen gyengébb.

II.1.3. A népesség iskolai végzettsége

A város lakosságának iskolázottsága valamivel jobb az országos átlagnál: középfokú végzettséget tekintve közel 15 százalékponttal, felsőfokú végzettséget tekintve pedig közel 6 százalékponttal magasabb a 25 éves és idősebb népesség iskolázottsága az országos átlaghoz viszonyítva, holott a korcsoport aránya a teljes lakossághoz viszonyítva közel azonos. Ez elsősorban a város – magasabb végzettségűeket nagyobb arányban alkalmazó – közszolgáltatási, illetve gazdasági „centrális” szerepéből következik.

A 25 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint			
Korcsoport 25 - x		Miskolc	Magyarország
25 éves és idősebb népesség	összesen, fő	126 481	6 977 010
	a teljes lakosság arányában, %	68,7	68,4
általános iskola első évfolyamát sem végezte el	összesen, fő	485	1 187
	a megfelelő korúak %-ában	0,4	0,4
legalább általános iskola 8. évfolyam	összesen, fő	116 683	267 007
	a megfelelő korúak %-ában	92,3	89,6
legalább középiskolai érettségivel	összesen, fő	64 844	108 717
	a megfelelő korúak %-ában	51,3	36,5
egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen, fő	21 908	37 406
	a megfelelő korúak %-ában	17,3	11,7

Forrás: KSH, 2001

II.1.4. Egészségügyi állapot - Várható élettartam, halálozási okok

Az adott év halandósági viszonyai alapján készített statisztikai számítások alapján egy Miskolc városban, 2004-ben született kislány átlagosan 67,92 év; egy kislány 76,48 év **várható élettartamra** számíthat. Összehasonlítva ezt a mutatót a **100 ezer főnél nagyobb lakónépességű városok mutatóival, mindkét nem esetében Miskolc mutatója a legalacsonyabb.**

2005-ben a megyeszékhelyen leggyakoribb halálok a keringési rendszer megbetegedése volt, a halálesetek 54%-át – míg 2000-ben 48%-át – ez a betegség okozta. Második legtöbbször előforduló halálok a daganatos megbetegedés, az elhunytak aránya szerény mértékben, 27%-ról 23%-ra mérséklődött 5 év alatt. A halandóság legjellegzetesebb különbségei az életkorral kapcsolatosak. A meghaltak 77%-a 60 éves és idősebb, 19%-a 40-59 éves volt; hányaduk közel azonos a 2000. évvel.

A két fő halálok változatlanul az idősebb korosztályoknál jelentkezett: a daganatban meghaltak 72%-a, a keringési rendszer betegségeiben elhunytak 87%-a a 60 éves és idősebbek csoportjába tartozott. Ez a két vezető halálok a 40-59 évesek körében is, emellett ebben a korosztályban jelentős az emésztőrendszer betegségeiben meghaltak aránya is.

II.1.5. Munkaerő-piaci helyzet

Foglalkoztatottság

A 2001. évi népszámlás adatai alapján **Miskolcon az aktív korúnak (15-64 éves korosztály) kevesebb, mint a felét foglalkoztatták.** Egyértelműen utal a város rossz foglalkoztatási helyzetére, hogy 2001-ben az 59 és 15 év közötti korosztályhoz tartozók közül minden második lakosnak nem volt rendszeres munkajövedelme. Ez a mutató még akkor sem hízelgő a városra nézve, ha az elmúlt években figyelembe

vesszük, hogy a tanulmányi idő, az iskolázottság növekedésével kitolódott a fiatalok munkába állása.

Különösen úgy tekinthető drámainak a foglalkoztatottság, ha végig gondoljuk, hogy az aktív korúaknak kellene a munkából szerzett jövedelemből eltartania a gyermekeket és a nyugdíjasokat. A foglalkoztatottak alacsony száma nemcsak az városban keletkező relatív alacsony jövedelmi összeget jelenti, hanem másik oldalról a szociális segélyek, támogatások iránti nagy igényt is, ami az állami kiadások mellett az önkormányzat költségvetésben is jelentős kiadási összeggel szerepel.

Miskolc foglalkoztatási adatai, 2001	
Mutató	Arány(%)
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	47,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	49,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	44,0

Forrás: KSH, 2001. évi népszámlálása

Miskolc, illetve az önkormányzati jövedelmi helyzetének javításához első számú feladat a foglalkoztatottak számának növelése! A foglalkoztatottság nem csak önmagában, hanem nagyobb területi, országos és európai összehasonlításban is érdemes vizsgálni.

A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves korúak csoportján belül az EU-27 átlagát tekintve 65,4%.⁴ Az Európai Tanács 2000. évi lisszaboni ülésén 2010-ig a foglalkoztatási arány 70%-ra növelését, valamint a nők körében 60%-os foglalkoztatási arány elérését tűzték ki célul. Az Új Magyarország Fejlesztési Tervben rögzített cél, hogy a közsférán kívül foglalkoztatottak száma az ÚMFT beavatkozásainak hatására 4 %-kal növekedjen 2015-re, ami a 2007-es országos adatokra alapozva 55%-os célértéket jelent a foglalkoztatottak arányát tekintve.

Miskolc térségében a foglalkoztatás színvonala a 15-74 éves népesség körében, bár jóval kedvezőbb a megyei és régiós átlagnál, jelentősen elmarad az országos és abból következően vélhetően az uniós átlagtól is. 2007. II. negyedévében a foglalkoztatottak száma a miskolci térségben átlagosan 86,2 ezer fő volt, a foglalkoztatottak aránya pedig 44%.

⁴ Eurostat adatok alapján: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Munkanélküliségi és foglalkoztatottsági adatok a KSH munkaerő felmérése szerint a 15-74 éves népesség körében 2007. II. negyedév

Terület	Munkanélküliség (ezer fő)	Foglalkoztatottság (ezer Fő)	Munkanélküliségi ráta	Foglalkoztatási ráta	Aktivitási arány
Miskolc és környezete	8,3	86,2	8,8%	44,0%	48,0%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	35,9	235,9	13,2%	43,5%	50,1%
Észak-Magyarországi régió	58,2	425,4	21,0%	44,8%	50,9%
Magyarország	296,9	3 942,5	7,0%	51,1%	54,9%

Forrás: KSH, 2007. II. negyedév vége

A munkanélküliségre is az a jellemző, ami a foglalkoztatásra, hogy jobb értéket mutat Miskolc és környezete, mint a megyei és a regionális átlag, de rosszabb, mint az országos átlag.

Munkanélküliség

Miskolc városban **2007. szeptemberében 9 314 munkanélkülit regisztráltak**, 764 fővel többet, mint 2004-ben. 2000-ig visszatekintve megállapítható, hogy a 2004-ben elért legalacsonyabb rátát követően újra növekedésnek indult a munkanélküliség.

Miskolcon a munkanélküliek 50,6%-a férfi. 2007. III. negyedévében Miskolcon a munkavállalási korúak (15-59 éves nők és 15-61 éves férfiak) 11,59%-át tartották nyilván állást keresőként a munkaügyi kirendeltségek.

Forrás: Állami Foglalkoztatási Szolgálat településsoros adatai alapján saját szerkesztés (www.afsz.hu)

Iskolázottságukat tekintve a 2007. szeptemberi adatok szerint a városban nyilvántartott munkanélküliek egyharmada csak az általános iskolát, vagy még azt sem végezte el, háromtizede szakmunkásképzőbe, illetve szakiskolába járt, szintén háromtizede szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumi végzettségű és 5,9%-a diplomás. Ezek az arányok 2004-hez képest minimálisan változtak, és az alacsony végzettségűek aránya nőtt leginkább. A munkát keresők közel háromnegyede változatlanul fizikai munkakörből került ki.

Az elmúlt három évben határozottan emelkedett a 19 éves és fiatalabb, illetve az 55 éves és idősebb állástalanok aránya. Bár az álláskeresők továbbra is nagy hányada tartósan, 1 éven túl munkanélküli, vagy csak időlegesen jut munkához, és évek óta vissza-visszakerül a kirendeltségek ügyfelei közé (arányuk 40%), mégis az elmúlt három évben 2%-ponttal csökkent részarányuk.

2006-ban közhasznú munkába 1 676 főt, míg közcélú munkára 3 161 főt vontak be a Miskolci Városgazda Kht. szervezésében.

Jövedelmi helyzet

Az egy állandó lakosra jutó lakossági jövedelem átlagosan közel 50%-kal nőtt 2001 és 2005 között. Míg azonban a fizikai foglalkozásúak bére kevesebb, mint 40%-kal nőtt, addig a szellemi foglalkozásúaké több mint 60%-kal.

Jövedelem (Ft)						
Év	Egy adófizetőre jutó átlagos adóköteles jövedelem, Ft		Egy állandó lakosra jutó		Fizikai foglalkoztatottak	Szellemi foglalkozásúak
	éves	havi	személyi jövedelem adóalap	bevallott havi jövedelem	havi bruttó átlag keresete	
2001	1 028 216	85 700	424 492	35 400	72 700	122 200
2005	1 508 905	125 742	626 211	52 184	101 075	196 622

Forrás: KSH kiadványok

A vizsgált időszak jövedelmeinek növekedésében meghatározó volt a minimálbér és a közszféra béremelése. A jövőben az említett egyszeri béremelésekhez hasonló jelentősebb béremelésekre nem számíthatunk. A kormány konvergencia programja alapján a reálbérek stagnálása várható a következő években.

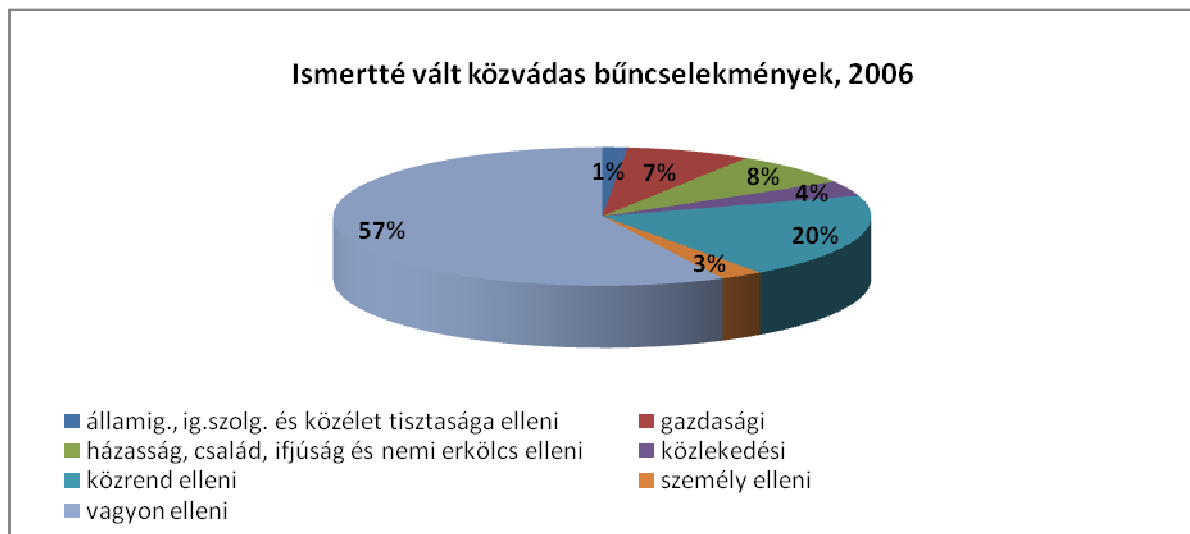
II.1.6. Bűnözés

A KSH kimutatásai szerint 2003 és 2006 között mintegy 30%-kal nőtt Miskolcon az ismertté vált közvadás bűncselekmények száma. Továbbá mintegy 20%-kal nőtt az ismertté vált elkövetők száma is, ami a bűnüldözés és a felderítés hatékonyságát dicséri.

Év	Ismertté vált	
	bűnelkövetők száma	közvadás bűncselekmények száma
2003	2284	9848
2006	2739	13040
2006/2003	119,9%	132,4%

Forrás: TEIR

Az elkövetett bűncselekmények típusait tekintve megállapítható, hogy a közvadás bűncselekmények közel 60%-a irányult vagyon ellen, 20%-a közrend elleni, valamint 8%-a volt a közvadás bűncselekményeknek gazdasági típusú és család ellen irányuló.

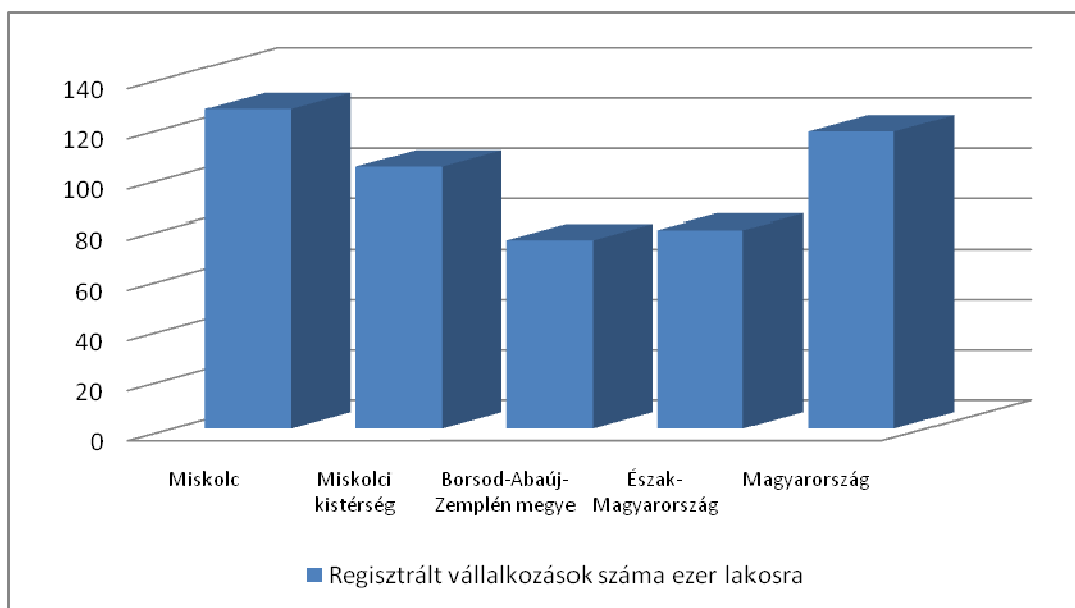

Forrás: TEIR

II.2. Gazdaság

II.2.1. Vállalkozások száma

2006-ban **Miskolcon 127 regisztrált vállalkozás jutott ezer lakosra**. Ez valamennyi területi kategóriához viszonyítva a legmagasabb szám, az országos átlagot (118 regisztrált vállalkozás ezer lakosra) is meghaladja. Az alacsonyabb megyei és régiós adatoknál pedig mintegy 80%-kal több regisztrált vállalkozás volt Miskolcon a jelzett évben.

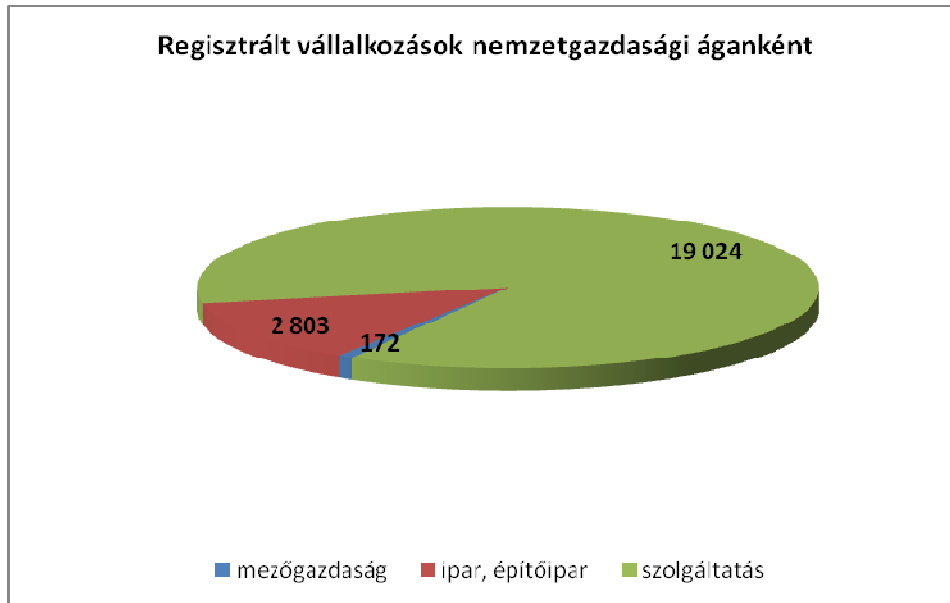
Forrás: KSH, 2007

A regisztrált vállalkozások száma folyamatosan nőtt egészen 2005-ig, illetve ezzel párhuzamosan a működő vállalkozások száma is fokozatosan nőtt 2004-ig, akkor azonban változott a trend, kisebb mértékű csökkenés következett be.

A működő és regisztrált vállalkozások arányát összehasonlítva megállapítható, hogy 2005-ben (2006. évre nincsen a T-STAR adatbázisban elérhető adat a működő vállalkozások számára vonatkozóan) a regisztrált vállalkozások kevesebb, mint 60 %-a működött: a társas vállalkozások kétharmada, illetve az egyéni vállalkozások mintegy fele (ld. 1.számú melléklet).

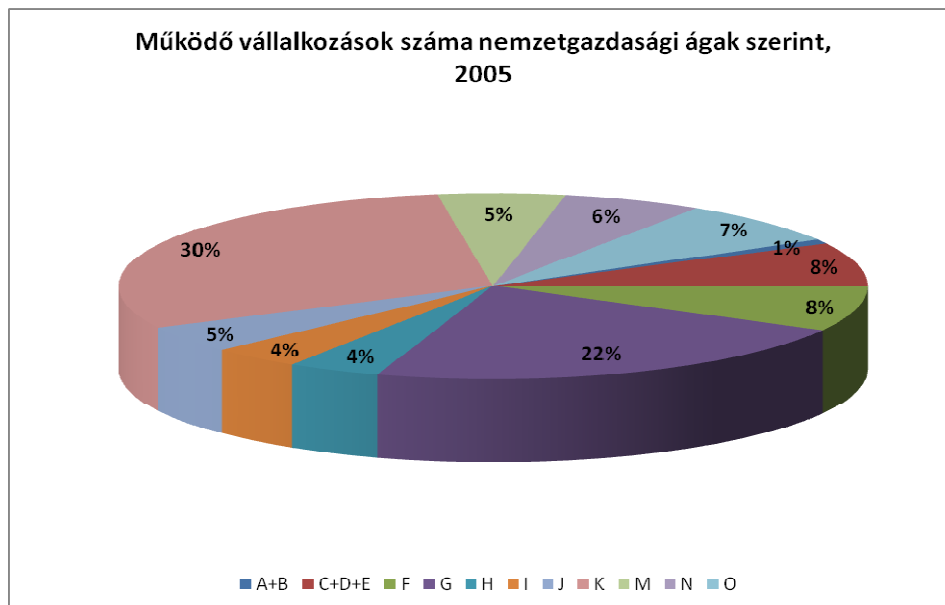
II.2.2. Ágazati szerkezet

A regisztrált vállalkozások ágazati besorolását tekintve, a vállalkozások 86%-a működik a szolgáltatási szektorban, közel 13%-a az iparban, míg a mezőgazdasági szektorban alig 1%-a. A 2005-ös adatokat alapul véve, a működő vállalkozások nemzetgazdasági ágankénti megoszlása is igen hasonló: a mezőgazdasági szektorban aktív vállalkozások aránya nem éri el az 1%-ot, míg az ipari vállalkozások aránya néhány százalékponttal magasabb (15,52%) és a szolgáltatási szektorban aktív vállalkozások aránya néhány százalékponttal alacsonyabb (83,72%).

Forrás: KSH, 2007

A működő vállalkozások tevékenységeinek részletesebb bontása után pontosabb képet kapunk, hogy elsősorban mely ágazatokban tevékenykednek a miskolci vállalkozások. Az összes vállalkozás 29%-a aktív az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatások nemzetgazdasági ágban, míg 21% a kereskedelem és javítás nemzetgazdasági ágban. A működő vállalkozások 8%-a végez az építőipar, az egyéb közösségi, személyi szolgáltatásokban tevékenységet, illetve szintén 8%-uk a bányászat, feldolgozóipar, villamos energia, gáz-, gőz-, vízellátás nemzetgazdasági ágak tevékenykedik. A diagram háttértáblázata a X.2. számú mellékletben megtalálható. A tevékenységek szerinti megoszláshoz mindenféleképpen magyarázatként szolgál, hogy az alacsonyabb részaránnyal rendelkező tevékenység típusoknál általában magasabb a foglalkoztatotti létszám, míg a magasabb részesedésű tevékenységi ágazatban alacsonyabb létszámmal is eredményesen tudnak működni a vállalkozások.

A szolgáltató szektoron belül a kereskedelem és vendéglátás, illetve a turizmus terén aktív vállalkozásokra, a kiskereskedelmi üzletekre érdemes külön kitérni.

2001 óta mintegy 100 darabbal nőtt a kiskereskedelmi üzletek száma, ami tízezer lakosra vetítve 14-gyel több kiskereskedelmi üzletet jelent. Az üzletek jellegét tekintve az arányok eltolódtak az élelmiszert árusító üzletek javára: míg 2001-ben az üzletek 15%-a volt élelmiszer jellegű, addig 2006-ban már közel egynegyedük. Ezzel szemben a ruházati jellegű üzletek száma csökkent mintegy 10%-kal.

Kereskedelem, vendéglátóhelyek		
Mutatók	2001	2006
Kiskereskedelmi üzlet, db	2 886	2 988
élelmiszer jellegű üzlet és áruház	437	713
Ebből		
ruházati	467	422
vasáru-, festék-, üveg- szaküzlet	157	205
Kiskereskedelmi üzlet tízezer lakosra, db	159	173
Gyógyszertár	37	36
Vendéglátóhely	881	976
Vendéglátóhely tízezer lakosra, db	48	57

Forrás: KSH, 2007

A kereskedelmi üzletek növekedése mellett a vendéglátóhelyek száma is nőtt. A kereskedelem jelentősen bővült az elmúlt 7 évben, amiben az új bevásároló központok is meghatározó szerepet játszottak. A kereskedelmi üzletek bővülésének kedvezett ugyanazon időszakban a lakossági jövedelmek jelentősebb arányú bővülése is. Miskolc agglomerációját összesítve országos szinten is jelentős a lakossági jövedelem koncentrációja a térségben, ami mágnesként vonzza a hipermarketeket, nagy áruházakat. A nagyáruházak megjelenése még nem ért a végére, a városban már ko-

rábbiakban kiépült kereskedelmi zónák mellett, jelenleg is folyik öt nagyáruház építése, illetve újabb építések várhatók a jövőben.

II.2.3. Turizmus

A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számából megállapítható, hogy Miskolcon nem mutatható ki jelentős turizmus élénkülés 2001 és 2006 között. **2006-ban 14%-kal volt több a Miskolcon eltöltött vendégéjszakák száma, mint 2001-ben.** Az átlagos tartózkodási idő változatlanul 2 nap, tehát nem jellemző, hogy a turisták hosszabb ideig tartózkodnának a városban. A kapacitás-kihasználtság viszont javult, az egy férőhelyre jutó vendégéjszakák száma mintegy 50%-kal nőtt. Ebben szerepet játszott viszont az is, hogy mintegy 30%-kal csökkent a férőhelyek száma az elmúlt öt év alatt.

A 2006-os adatok alapján megállapítható az is, hogy a közel 236 ezer kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszaka mellett további közel 20 ezer vendégéjszakát töltöttek el magán szálláshelyeken, ahol egy szállásadóra 157 vendégéjszaka jutott (ld. X.3. számú mellékelt)

Összehasonlítva a kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtságát országos, regionális és megyei szinten, Miskolcon több mint kétszer annyi volt 2006-ban az egy férőhelyre jutó vendégéjszaka, mint a viszonyított térségekben. Ugyanakkor az átlagos tartózkodási idő tekintetében a miskolci mutató nem éri el az országos átlag felét (4,5 éjszaka) sem, továbbá a regionális (3,8 éj) és megyei (3,9 éj) átlagoktól is jelentősen elmarad.

A fizetővendéglátás (kereskedelmi szálláshelyek és magán szálláshelyek összesen) kapacitása és vendégforgalma, összehasonlító tábla:

Terület	Átlagos tartózkodási idő, éj	Egy férőhelyre jutó vendégéjszaka
Magyarország	4,5	13,4
Észak-Magyarország	3,8	22,7
BAZ megye	3,9	20,1
Miskolc	2,1	56,5

Forrás: KSH, 2007

Miskolc kulturális és idegenforgalmi szerepe – erős önkormányzati szerepvállalás eredményeként – folyamatosan erősödött az utóbbi években. Ebből a szempontból főbb turisztikai vonzerői közé tartozik a miskolctapolcai Barlangfürdő, a diósgyőri vár és a történelmi belváros, Lillafüred, a közeli Bükk Nemzeti Park, valamint a színes és széles választékú programok és rendezvények.

Miskolctapolca a természeti szépségekben bővelkedő Hejő patak völgyében, a Bükk hegység keleti részében helyezkedik el. Fél száz katasztrális holdnyi területen

épült ki a 19. sz. végétől. Üdülőterületté válása a 20. század első felének Miskolc közelségében, s egy nagyváros igényeinek megfelelően történt. A kis település sajátosságait az itt feltörő gyógyforrások adják, Európában egyedülálló gyógyhatású vízzel rendelkező Barlang-fürdője várja a pihenni, kikapcsolódni vágyókat.

Magyarország műemlékei közül rangos hely illeti meg a **Diósgyőri Várat**. A vár romjai a Szinva-patak völgyében található szikladombon emelkednek. E terület már az őskorban is lakott volt. A vár már 12-13. századi írásos emlékekben is megjelenik, fénykorát I. (Nagy) Lajos idején élte. Napjainkban a felújított várban a történelmi kiállítások mellett, a tágas belső udvaron színvonalas kulturális rendezvényekkel, koncertekkel, színi előadásokkal, fesztiválokkal várja az érdeklődőket.

A **Történelmi belvárosban** a 18-19. század hangulatát idéző műemléki épületek várják a turistákat, illetve a közvetlen a belváros szívében emelkedő Avas-tető, ahonnan belátható a város és a környék természeti szépségei egyaránt.

Lillafüred, az ország egyik legszebb természeti adottságokkal rendelkező üdülőhelye, a Bükk hegység keleti szélén, 350 méter tengerszint feletti magasságban, a Szinva völgyében, a meredek hegyoldalakkal határolt Hámori-tó mellett fekszik.

A **Bükk-hegység** tömbjének változatos karsztjelenségei, barlangjai, szurdokvölgyei és kiemelkedő sziklabércei, valamint növény- és állatvilágának ritkaságai évről-évre látogatók százazreit vonzzák. Az ország első hegyvidéki nemzeti parkja 1977-ben alakult, jelenleg 43 254 hektár védett területet foglal magába.

Színes programok és kulturális rendezvények – Miskolc városában számos fesztivál és kulturális program (pl. Operafesztivál, Kocsonyafesztivál) kerül megrendezésre évről évre, miközben nagy számú kulturális intézmény áll a lakosság rendelkezésére (részletesen a III/18-as mellékletben).

II.2.4. Vállalkozások jövedelmezősége – helyi adók

Miskolcot az elmúlt évtizedben több nemzetközi nagyvállalat is beruházásai helyszínéül választotta. A vállalatok elsősorban a Miskolci Egyetem szellemi kapacitása, a helyben meglévő szakképzett munkaerő, a keleti piacok közelsége és a kedvező logisztikai adottságai miatt telepedtek le a városban.

- Bosch Power Tools / barkácsológépek, autóvillamossági részegységek
- Remy Automotive / indítómotorok, generátorok felújítása
- Shinwa / autó audióegységek, navigációs rendszerek, műanyag és fém részegységek
- Ross Mould / öntőformák gyártása
- Sanofi Aventis / vegyipari tevékenység, gyógyszergyártás

Miskolci székhelyű 10 legjelentősebb vállalkozást az alábbi táblázat mutatja be⁵.

Vállalat	Hozzáadott érték (MFt)	Nettó (MFt)	árbevétel	Létszám (fő)
ÉMÁSZ Nyrt.	16590		95350	1066
Robert Bosch Power Tools	n.a.		n.a.	n.a.
Borsod Volán Zrt	5225		9245	1856
Robert Bosch Energy Kft	n.a.		n.a.	n.a.
Unió COOP Zrt	3244		21820	1359
Remy Automotive Hungary Kft.	3108		12776	788
Szemerey Transport Zrt	2282		6507	618
MVK Zrt	2145		4571	1226
Miskolci Hőszolgáltató Kft	2022		6948	319
Shinwa Magyarország Kft	1960		11646	765

Forrás: TOP 100

A táblázat érdekessége, hogy a Miskolci székhelyű 10 legnagyobb vállalat között egy állami tulajdonú és két önkormányzati tulajdonú vállalat van. Másrészt van jó pár olyan vállalkozás (Borsod Volán, ÉMÁSZ, UNIO COOP), melyeknek megye szerte van telephelye, így a foglalkoztatottak száma is megoszlik a megyében.

A város bevétele folyó áron mind az iparüzési adóból, mind az idegenforgalmi adóból folyamatosan nőtt 2001-2006 között. 2006-ban az iparüzési adóból közel 5 mrd Ft bevétele volt a városnak, miközben 65 millió Ft-ot fizettek idegenforgalmi adóként a turisták a város kasszájába. (X.5 melléklet) Az iparüzési adóból származó bevétel mintegy 60%-kal, az idegenforgalmi adóból származó bevétel pedig több mint két és félszeresére nőtt a vizsgált időszakban. A bevétel növekmény részben köszönhető az adómértékek növekedésének is, de ha pusztán azokat az éveket vizsgáljuk, amikor az adómérték változatlan, akkor is jelentős bevételnövekmény tapasztalható.

Iparüzési adófizetők száma, 2006	
Helyi iparüzési adó adóalanyainak száma (db)	15 626
Helyi iparüzési adót fizetők száma (db)	6 323
Helyi iparüzési adó alól mentesek (db):	9 303

Forrás: Miskolc MJV Önkormányzati adatbázis

II.2.5. Vállalkozási környezet

Telephelyek ipari területek, ipari parkok

A **Miskolci Ipari Park (MIP)** 68,59 hektár nagyságú alapterülete a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium döntése értelmében 2005 decemberében nyerte el az Ipari Park címet. Területén jelenleg főleg kis- és középvállalkozások működnek, amelyek tevékenységüket tekintve elsősorban termeléssel, kereskedelemmel és szállítmá-

⁵ Adatvédelmi okokból nem lehet kiadni a legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozások adatait.

nyozással foglalkoznak. A MIP vegyes, zöld és barnamezős ipari parknak tekinthető, amely egyaránt rendelkezik önkormányzati és magántulajdonú területekkel, amelyekre újabb befektetőket kíván betelepíteni.

A MIP alapkonceptiója alapján a területen működő vállalkozások számára a csatlakozás, valamint a tagság fenntartása is díjtalan. A MIP igyekszik a szolgáltatások minél szélesebb körét nyújtani tagjai számára. Az alapszolgáltatásokon kívül – irodai, üzemorvosi szolgáltatások, karbantartás, takarítás, szemétszállítás, stb., amelyek a vállalkozások zökkenőmentes működéséhez elengedhetetlenek – a MIK ZRt. további szolgáltatásokat is kíván nyújtani – jogi, pénzügyi, számviteli tanácsadás, önkormányzati ügyintézés, stb. – a már meglévő kapcsolataira támaszkodva.

Az ipari park területe a város észak-keleti részén helyezkedik el. Természetes határai nyugati oldalról a Besenyői út illetve a Miskolc – Bánréve vasútvonal, keleti oldalról a Zsigmondi út és a Sajó holtágai, déli oldalról a Gyimesi út, míg északról a repülőtér.

Iparvágány a parkon belül nincs, de a szükséges ipari vágány kapcsolat könnyen és költségkímélő módon megépíthető a Miskolc - Bánréve vasútvonalon.

A sikeres területértékesítések következtében korlátozottá vált a vállalkozások befogadására alkalmas szabad ingatlanok száma, ezért az önkormányzat egy szomszédos, mintegy 70 hektár nagyságú zöldmezős területre kérte és kapta meg az Ipari Park cím kiterjesztését, amelyből 45 hektár infrastrukturális feltárással újabb ipari hasznosítású terület kerül kialakításra.

A Bosch üzemek közelségére, illetve a Miskolc Fejlesztési Pólus Technopolisz Programjában megfogalmazott fejlesztési irányokra alapozva Miskolc városa **Mechatronikai Ipari Park**ként definiálta a területet. A mintegy 1,5 milliárd forint összértékű beruházás 2007 augusztusában kiemelt projekt címet nyert, ennek megfelelően a beruházás 50%-át európai uniós támogatásból kívánja a város megvalósítani.

Miskolc településszerkezeti terve (2003) három célkitűzést fogalmaz meg **a város területén található iparterületekkel** kapcsolatban:

- A másra nem alkalmas hulladékterületeket, mint például a DAM bizonyos területeit megtisztítva, az épületeket, meglévő infrastruktúrát elbontva, kvázi zöldmezős területként iparterelepítésre kell alkalmassá tenni;
- A zárványterületek bekapcsolását a városszerkezetbe végre kell hajtani, ezért a DAM területén – a tulajdonosok szándékaival egyeztetve – új szerkezeti átvezetés javasolható, ezáltal a terület feltárása és részekre bontása lehetségessé válik, ami által elindulhat a terület egyes részeinek funkcióváltása, a terület peremén a városhoz illeszkedő használat kialakulása. Ez egyben az építészeti, városképi átalakulás, illetve beillesztés reményét is megteremti, ami ugyancsak kívánatos;

- A funkcióváltásra javasolt területeken olyan funkciókat javasolt kialakítani, amelyek környezeti hatásukban a korábbi használatnál kedvezőbbek és a felhasználás is jobban illeszkedik a városszerkezetbe és a város működésébe.

Funkcióváltásra javasolt területek a településszerkezeti tervben:

- *DIGÉP Nyugat*: alulhasznosított, szennyező kategóriába sorolt, 10 hektáros, ipari terület. Tervezett hasznosítása kereskedelmi-gazdasági területként. A kialakítás feltétele a Lorántffy utcával kapcsolat kialakítása és a jelenlegi DIGÉP telek megosztása.
- *DIGÉP Kelet*: 35 hektárnyi szennyező iparterület. Tervezett hasznosítása: nem szennyező egyéb ipari gazdasági terület kialakítása. Az ipari jelleg és az épületállomány jelentős része megtartható a környezeti állapot megtartása mellett. A terület nyugati oldalán a kereskedelmi gazdasági terület felé zöldfelületi elválasztó sáv alakítandó ki. A megvalósítás városrendezési feltétele a telekrendezés.
- *DAM Észak*: az acélmű telekrészeként 60 hektáros terület. A területre a tulajdonosokkal egyeztetett koncepció alapján rehabilitációs szabályozási tervet kell készíttetni. Javasolt terület-felhasználás: a várossal határos területsávban városi funkciókkal feldúsított kereskedelmi gazdasági terület kialakítása. A kialakítás feltétele: a terület osztatlanságának megszüntetése, útvezetés biztosítása.
- *DAM Dél*: az acélmű részeként 50 hektáros szennyező iparterület kategóriába sorolt terület. Tervezett hasznosítása: nem szennyező egyéb ipari, gazdasági terület kialakítása. A kialakítása feltétele: a DAM területet átszelő, terv szerinti gyűjtőút kialakítás a terület déli oldalán, valamint szükséges az épületállomány és a telekterület rehabilitációja a működésnek megfelelően.
- *DAM Délkelet*: az acélmű telkének része, 20 hektárnyi területen a korábbi salaklerakó. Tervezett hasznosítása: az avasi pincesor zöldfelületeihez kapcsolódva idegenforgalmi és szabadidős, valamint kulturális funkciókra javasolt különleges terület, nagy zöldfelületi aránnyal. Üzleti alapon értékesíthető és nagyrészt vállalkozói tőkéből megvalósítható. A kialakítása feltétele: szabályozási terv és zöldfelületi terv készítése; salakmentesítés, kármentesítés, tereprendezés, valamint infrastruktúrafejlesztés.
- *Görömböly Dél*: felhagyott téglagyári terület. Tervezett hasznosítása: különleges területként 10%-os beépítettség alatt, közösségi, szabadidős és kulturális célú funkcióváltásra szánt terület 25 hektáron. Kialakítás feltétele: hasznosítási és szabályozási terv készítése, tereprendezés, vízrendezés, valamint infrastruktúrafejlesztés.

További feltárt barnamezős iparterület a város területén⁶:

- Lyukóbánya – Bányaüzem központi telephely

202 822 m² területen, 5 796 m² alapterületű építménnyel, összközművesített, szilárd burkolatú úton megközelíthető. Az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség 1183-30/1997 számú határozatában elrendelte két helyszínen összesen 30 m³ olajjal szennyezett talaj cseréjét. A talajcsere 2005. év III. negyedévében megtörtént. A telephely hasznosítható ipari és kereskedelmi mikro- és kisvállalkozások részére, szociális és egészségügyi gondozó létesítmény részére.

II.2.6. Kutatás-fejlesztés

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a kutatás-fejlesztési tevékenység Miskolcra koncentrálódik. A **Miskolci Egyetem kiemelkedő fontosságú a hazai tudományos életben**: számos nemzetközi jelentőségű projekt indítója, illetve közreműködője. Az egyetemi kutatások az alap-, alkalmazott- és fejlesztő kutatások láncolatát alkotják a következő területeken: természettudományok, műszaki tudományok, társadalomtudományok, bölcsészettudományok és művészetek. Az egyetem egyre aktívabban működik együtt a gazdasági élet szereplőivel, napjainkban 7 regionális, vagy városi léptékű klaszter tagja és több milliárd forintos árbevételt szerez vállalászási tevékenységekből. Az egyetem meghatározó kutatási egységei a tanszékek és az intézetek, valamint az egyetemi kutatási központok.

Alkalmazott Kémiai Kutatóintézet (Akki)

Alaptevékenységének megfelelően kutatási-fejlesztési feladatai és kiemelkedő eredményei az alábbi területekhez kötődnek: szénhidrogének feltárását, kitermelését, föld alatti tárolását és szállítását megalapozó rezervoárméchanikai, fizikai-kémiai és kolloidkémiai kutatások, szilárd ásványi nyersanyagok biztonságos és hatékony kitermelését és felhasználását célzó, valamint a műszaki földtant, hidrológiát és környezet-tudományt támogató kémiai kutatások, speciális műszerek és berendezések kifejlesztését, gyártását megalapozó kutatások, továbbá ipari technológiák mérés-technikai, folyamat- és termelés-irányítástechnikai, informatikai rendszereinek kiépítését, üzemeltetését támogató alkalmazott kutatások és fejlesztések.

Mechatronikai és Anyagtudományi Kooperációs Kutatási Központ (MeAKKK)

A Miskolci Egyetemen 2001-ben létrehozott MeAKKK a hazánkban működő mechatronikai és anyagtudományi jellegű alap- és alkalmazott kutatásokban piaci alapon érdekelt közép- és nagyvállalati kör tudományos háttérbázisa. Feladatának tekinti a

⁶ A Környezettudományi Központ Alapítvány által végrehajtott, a hazai barnamezők hasznosításának előmozdítását célzó projekt keretében.

technológiai áttörést segítő, multidiszciplináris kutatás-fejlesztést; a gyártásközei és hálózatszerű termelési-szolgáltatási folyamatok kiemelt kutatását és fejlesztését; a graduális és posztgraduális, különösen a doktori képzéshez kapcsolódó kutatások támogatását; az Észak-Kelet-magyarországi régió kutatási háttereként a tudásbázisú társadalom kialakításához való hozzájárulást.

Innovációmenedzsment Kooperációs Kutatási Központ (Imkkk)

Az ImKKK 2005 februárjában kezdte meg működését. A központ az ország egyetlen közgazdaságtudományi témájú kooperációs kutató központja. Az ImKKK célja, hogy a Miskolci Egyetem, és elsősorban a Gazdaságtudományi Kar kutatási erőforrásainak, kompetenciáinak hatékony, céltudatos felhasználásával segítse a partner vállalatokat és a régió kis- és középvállalkozásait az innovációs és K+F tevékenységük gazdasági, piaci eredményességének növelésében. Fő tevékenysége az alapozó és állapotfelmérő elemzések végzése, innovációs-releváns adatbázisok kialakítása, az innovációs stratégiák kialakítását, a vállalati szervezetfejlesztést, az innovációs marketinget, a tudás- és technológia-transzferet támogató tudományos, modellalkotó és adaptív kutatások végrehajtása és szakmai, tudományos szolgáltatások nyújtása.

Mechatronikai és Logisztikai Rendszerek Regionális Egyetemi Tudásközpont (MLR-RET)

A 2005-ben létesített MLR-RET átfogó célja a világ élvonalába tartozó, tudásintenzív mechatronikai és logisztikai rendszerek fejlesztése és a tudás hasznosításával az eredmények gazdaságba és társadalomba történő integrálása. Ennek megvalósítása hálózati típusú kapcsolatrendszer kialakítását és működtetését feltételezi a tudományok, a gazdaság és a társadalom szereplői között. Az MLR-RET a kutatóhelyek és a vállalatok hálózati együttműködését megteremtve elősegíti az innovációs környezet fejlődését, amely hozzájárul egyrészt a „high-tech” vállalatok betelepüléséhez, a külföldi befektetések ösztönzéséhez, másrészt a kis- és közepes vállalkozások innovációs tevékenységének elősegítéséhez, tudás- és technológia-intenzív vállalkozások létrehozásához, beszállítóvá válásához, inkubálásához, regionális egyetemi innovációs klaszterek kialakításához.

Innovációs és Technológia Transzfer Centrum (ITTC)

A tudomány, a kutatás-fejlesztés és a technika legújabb eredményeinek gyors alkalmazása, valamint az innováció megítélése és gyorsítása érdekében 1997-ben az egyetemen egy Innovációs és Technológia Transzfer Centrum jött létre. Az ITTC feladata az egyetem szellemi potenciáljának hatékonyságemelése mellett széles körű szolgáltatások nyújtása a kis- és középvállalatoknak, vállalkozásoknak az alábbi területeken: tudás- és technológia transzfer, kutatás-fejlesztés és innováció, PR szolgáltatás, szakértői és tanácsadó szolgáltatás, valamint konferenciaszervezés.

A szakemberek továbbképzését, tudományos fokozat szerzésének lehetőségét teremti meg az akkreditált PhD programok. A Miskolci Egyetemen akkreditált doktori programok alapján 1993. október 1-jén kezdődött a doktori (PhD) képzés. Jelenleg az Egyetem hat karán nyolc tudományágban folyik doktori képzés és szerzhető PhD fokozat.

Az egyetem mellett azonban más, országos jelentőségű kutató és fejlesztő társaságnak is otthont ad Miskolc városa:

- Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány Logisztikai és Gyártástechnológiai Intézet
- Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja Észak-magyarországi Osztálya
- Tüzeléstechnikai Kutató és Fejlesztő Rt.
- Nano-technológiai kutatóközpont, mely laboratóriumát 2007. szeptemberében adták át. Az 1,8 md Ft befektetéssel induló magyar-orsz együtműködésben megvalósuló projekt alkalmazott kutatási témakörei nanoporokra, nanokompozit anyagokra, nano-szerkezetű fémekre és kísérleti termékekre, nanodiszpergációs technológiai alkalmazásokra, nano-medicina fejlesztésre, nanometrológiára és nanotechnológiai oktatásra irányulnak.

A rendelkezésre álló legfrissebb statisztikák alapján 2004-ben Miskolcon 75 kutatóhelyen 1 369-en dolgoztak, ez a megyei kutatóhelyek 82; illetve a megyei létszám 86%-át teszi ki. 2000-hez képest valamelyest csökkent Miskolc domináns szerepe, de továbbra is Borsod-Abaúj-Zemplén megye meghatározó kutatófejlesztő bázisa.

Kutatás-fejlesztés

Év	K+F ráfordítás (millió Ft)		Kutatóhelyek száma	Dolgozók tényleges létszáma	Ebből: kutató és fejlesztő
	Költség*	beruházás			
2000	1176	65	70	1322	941
2004	2455	362	75	1369	979

** Nem tartalmazza a kapcsolódó (tudományos szolgáltatás, termelés) költségeit*

II.2.7. Információs társadalom

Az információs technológia terjedésével, illetve olcsóbbá válásával egyre szélesebb rétegekhez jutnak el a technika vívmányai. Ezt mutatja részben, hogy a vizsgált időszakban mintegy egynegyedével nőtt Miskolcon a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma, illetve a kábeltelevízió előfizetőinek a száma. A távbeszélő fővonalak számában bekövetkezett 14%-os csökkenés is elsősorban a mobilhasználat terjedésével magyarázható, míg az ISDN vonalak kismértékű csökkenésére a szélessávú internet terjedésében lehet keresni a magyarázatot.

Mutató neve	2001	2006	2006/2001
Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	50 965	62 940	123%
Kábeltelevízió előfizetőinek száma (db)	50 962	62 940	124%
Távbeszélő fővonalak száma (ISDN vonalakkal együtt) (db) *	68 789	65 595	95%
ISDN vonalak száma (db)*	12 374	11 648	94%
Egyéni távbeszélő fővonalak száma (lakásfővonal) (db)	53 233	45 966	86%
* 2003-as adat			

Forrás: KSH kiadványok

II.3. Környezet

II.3.1. Természeti adottságok

Miskolc az Északi középhegység legfontosabb helyén, az ún. Miskolci-kapuban fekszik, amely a borsod-zempléni tájaknak nemcsak földrajzi központja, hanem egyben különböző tájegységek: a Bükk hegység, a Cserehát, a Zempléni-hegység és az Alföld találkozópontja is.

Miskolc földrajzi adottságait tekintve így a középhegység-perem menti elhelyezkedés a meghatározó, hiszen azon túl, hogy itt fut össze a Sajó és Hernád, valamint a Szinva völgye, az Alföld és a Bükk peremvonala mentén épült ki a Budapest – Gödöllő – Hatvan – Gyöngyös – Miskolc út- és vasútvonal rendszer is.

A nagytájak mellett a város egy egész sor egyedi sajátosságokkal rendelkező kistáji egységhez kapcsolódik: Bükk fennsík, Északi-Bükk, Déli-Bükk, Miskolc-Bükkalja, Tardonai dombság, valamint a Sajó-Hernád sík.

Miskolc *domborzatát* területének nyugatról keletre irányuló esése határozza meg, amelyet a Szinva patak völgyébe torkolló mellékvölgyek beágyazódásai tesznek változatossá.

A terület *geológiai felépítettségére* jellemző, hogy jórészt tengeri üledékből, mészkőből, dolomitból, valamint terciér kori agyagból, márgából, homokból, riolittufából és andezittufából, mésztufából, kavicsból és löszből alakult ki.

Miskolc mai felszíne – a kéregszerkezeti mozgások eredményeként – lépcsőzetes felépítésű. Keletről nyugat felé 30 km kiterjedésű, amin belül négy „lépcső” figyelhető meg; a magasságkülönbség eléri a 800 métert. A város legmagasabb pontja a Borovnyák tető, ami 945 méter magas. E földmozgások nyomai ma is jól láthatók a lillafüredi palarétegek mintegy 45 fokos dőlésén, illetve az Avas hegy suvadásain.

Miskolc közigazgatási területének legnagyobb vízfolyása a Sajó; ezt követi a Szinva patak, amely a Belváros egyes részein lefedésre került, míg máshol mesterséges mederbe terelték. A Szinva patak mellékvezeivel: a Pereces, a Lyukó, a Pece, a Garadna és a Bükkszentlászló patakokkal együtt a Sajó folyóba torkollik. A Hejő patak karsztforrásból ered, de vizét felszálló termálforrások is táplálják és közvetlenül a Tiszába ömlik. A vízfolyások építőmunkájának eredményeképpen az uralkodó talajtípus a síkvidéki öntésiszap.

Miskolc közigazgatási területén az éghajlati viszonyok jelentősen eltérnek az országos átlagtól és egyben igen változatosak is. Az évi középhőmérséklet 7-9,9 °C, a maximális hőmérséklet 30-34 °C; a napsütéses órák száma 1850-1950, az éves csapadék 560-830 mm között változik.

II.3.2. A természeti, táji értékek védelme

Miskolc közigazgatási területét a Bükki Nemzeti Park (BNP) jelentős mértékben érinti. A nemzeti parkon belül kijelölt 18 fokozottan védett terület közül hat Miskolc közigazgatási területére esik:

- Garadna-oldal
- Háromkúti-völgy
- Lillafüredi István-barlang felszíne
- Szinva-oldal
- Sebes-víz völgye
- Jávorkút környéki fenyvesek
- Nagymező.

A nemzeti park fokozottan védett területei az erdőrezervátumok magterületei is. A BNP négy erdőrezervátuma közül a Csókás-völgy érinti Miskolc igazgatási területét.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat része Miskolc közigazgatási területére eső összefüggő erdőterület, illetve a Sajó hullámteré galérianövényzetével és ártéri gyepterületeivel. Mint természetvédelmi terület, védelmet élveznek a Sajó hullámteréhez szervesen kapcsolódó Kis-Sajó menti mély fekvésű rétek és vizes élőhelyek. Lényegében a folyó menti ökológiai rendszer részének tekinthetők a Csorba-telepi kavicsbánya tavai is, amelyek szintén rendkívül értékes területei Miskolc térségének.

II.3.3. Épített környezet

Lakásállomány

A lakásállomány kismértékben nőtt: mintegy 1400 lakás épült 2001 és 2006 között. Kismértékű csökkenés tapasztalható a száz lakásra jutó lakosok számában: 2006-ban 230 lakos jutott 100 lakásra (2001-ben ez 248 fő volt), ami átlagosan 2-3 fős háztartásokat feltételez. Jelentős mértékben csökkent ugyanakkor az épített lakások átlagos alapterülete: míg 2001-ben az épített lakások alapterülete átlagosan 108 m² volt, addig 2006-ban ez lecsökkent 68 m²-re. A 2001-es népszámlálás idején, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya közel 9%-ra rúgott. (ld. X.4.. számú mellékletben)

A 2001-es népszámlálási adatokat tekintve megállapítható, hogy a 73 447 lakásból 69 524 lakás volt lakott lakás, tehát mintegy 3 900 lakás állt üresen. A lakott lakások 60%-át kitevő lakótelepi lakások 11,9%-a épült 1960 előtt, 68,3%-a 1960-1980 között, illetve 19,8%-a 1980-2001 között. A lakótelepi lakások közül 29 606 db volt panellakás, tehát az összes lakott lakás 40%-a.

Mutató	2001	2004/2001	2004	2006/2004	2006
Lakónépesség (fő)	182 408		175 701		172 637
Átlagos éves csökkenés (fő/év)		2 236		1 021	
Lakásszám (db)	73 634		74 467		75 029
Átlagos éves növekedés (db/év)		278		187	
Egy lakásra jutó lakók száma	2,5		2,4		2,3

Forrás: KSH

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy fokozatosan javul az egy lakásra jutó lakók számának statisztikája. Ez egyrészt a lakónépesség fogyatkozásának, másrészt pedig a növekvő lakásállománynak köszönhető. Megállapítható ugyanakkor az is, hogy a lakosságfogyás, illetve a lakásállomány-növekedés is csökkenő mértékű. 2000-es évek elején megnőtt lakásvásárlási kedv az országban, amit az állam új lakásépítési és lakásvásárlási kamattámogatásának köszönhető. 2003-tól fokozatosan szigorítottak a lakástámogatási rendszeren, ma már csak a fiatal, első lakáshoz jutókat támogatja az állam. Miskolcon akkor várható a 2000-es évek elejéhez hasonló lakásvásárlási hullám, ha a foglalkoztatottság növekedésével párhuzamosan nőnek a jövedelmek is városban.

Műemlékek, helyi építészeti értékek

A védett értékekről, épületekről a városépítési koncepció fogalmaz meg stratégiai elképzeléseket.

A városépítési koncepció 5. számú célja fogalmazza meg a kedvező városimázs kialakításának programját. Ennek keretében az alábbi célkitűzések kerültek megfogalmazásra:

- fokozni kell a helyi értékvédelem szerepét,

- ki kell tágítani a védettségek körét,
- ki kell dolgozni egy helyi értékvédelmi rendeletet.

A jelenleg helyileg védett városszerkezeti jelentőségű területek (a városközpont, avasi kilátó térsége és a függőkertek, az avasi, tetemvári, bodósori, bábonybérci, benedeki, garóczai és pezervölgyi pincesorok, az Újdiósgyőri gyári kolónia, a Diósgyőr központ) mellett helyi védelem alá kell vonni még: a görömbölyi pincesorot és görömböly történeti magját, valamint Szirma történeti magját. Ki kell bővíteni továbbá a helyi védelemben részesített épületek körét a következőkkel: a vágóhid 8 szögletes épülete, az avasi Jezsuita templom és gimnázium épületegyüttesével, a Népkert hátrán elhelyezkedő épületegyüttesel (Megyei könyvtár, technika háza, temető régi és új ravatalozója).

Műemléki védettségű épületek többsége, amelyek a 18-19. század hangulatát idézik, a történelmi belvárosban található. Ugyancsak nagy számban található műemléki védettséget élvező épület Diósgyőrön. A műemléki védettséget élvező épületek részletes listája a X.5. számú mellékletben megtalálható.

II.3.4. Települési közlekedés infrastruktúra

Közúthálózat

A város elsődleges főúthálózati szerkezetének kialakulásában a geomorfológiai, domborzati adottságoknak volt meghatározó szerepe. A kelet-nyugati és észak-déli két fő útvonal keresztezéséből létrejött tengelykereszt határozza meg mind a mai napig Miskolc városszerkezetét. A két közlekedési tengely a domborzati zárványok (Szinva-völgy, Avas), illetve a kialakult településszerkezeti zárványok (vasúti területek, katonai területek, lakótelepek) mentén folyamatos mozgásban volt az utóbbi időkben. Az észak-déli tengely egyre „gyorsuló” mozgással tolódott kelet felé, bizonyos szempontból magával húzva a városközpontot is. Az így kialakított sétálóutca a Széchenyi utca belvárosi szakaszán szükségesség tette az északi és déli tehermentesítő utak megépítésének elindítását. Ez azonban nem fejeződött be, így az északi és a déli tehermentesítő egyaránt torzóban maradt, a belváros és az összekötő városrész közötti átvezetésük, valamint egymással való kapcsolatuk kiépítése nem történt meg. Míg a déli tehermentesítő út 2x2 sávós keresztmetszettel került kialakításra befedve a Szinvát és elvágva a Belvárost az Avastól, addig az északi tehermentesítő út a felszabadított és rendelkezésre álló hely ellenére csak fél pályával épült ki.

Összességében megállapítható, hogy a város főtengelekein végzett korrekciók, kiépült tehermentesítő szakaszok és kapacitásbővítések ellenére a közlekedési hálózat szerkezete alapjaiban nem változott meg. Továbbra is fennáll az a kedvezőtlen helyzet, hogy a településrészek közötti mozgások döntő többsége csak a belváros érintésével, vagy éppen azon keresztül bonyolíthatók le. Különösen élesen jelentkezik az a nyugati és a keleti, illetve a nyugati és a déli városrészek közötti mozgások esetében. Nem oldotta meg a helyzetet az autópálya megépülése sem teljes mértékben, mert a

Kazincbarcika és térsége irányába utazóknak továbbra is át kell menniük a városon. A belváros gépjármű-forgalmát tehermentesítené, ha megépülne a belváros nyugati oldalán déli és az északi tehermentesítő összekötése.

Vasúthálózat

A Miskolcot érintő vasútvonalak hasonló tengelykeresztet alkotnak, mint a főúthálózat. A kereszt déli és keleti ága a Budapest – Sátoraljaújhely (Nyíregyháza, Hidasnémeti) vasúti fővonal. Az északi ág a „Gömöri vasút” a Miskolc – Ózd (Bánréve) vasúti fővonal. A vasúti tengelykereszt negyedik ága a DAM iparvágány, mely a Tiszai pályaudvart köti össze az acélmű területével. A közúti és a vasúti tengelykereszt találkozási pontjai különszintűvé épültek át az 1950-1980 közötti időszakban. Különösen korszerű a DAM iparvágány, melyen – ellentétben a vasúti fővonalakkal -, szintbeni közúti keresztezés egyáltalán nincs. Az iparvágány a DAM területét egy 340 m hosszú alagúton átvezetve éri el. A DAM iparvágány kisebb beruházással, ezen belül is különösen a vasútbiztonsági fejlesztésekkel, valamint kitérő vágány létesítésével alkalmas lehet személyszállításra, mely révén 8 perccel el lehetne érni az Egyetemvárost a Tiszai pályaudvarról.

Az, hogy a vasútvonalak esetében is kialakult a tengelykereszt, szintén a közlekedés-földrajzi és a geomorfológiai adottságok következménye. Miskolc jóval előbb vált vasúti gócponttá, mint közútvá. Fokozatosan kialakuló négy nagy pályaudvarával (Tiszai pu., Gömöri pu., Nádasréti rendező pu., és DAM rendező a DAM vágányhálózattal együtt) igen kemény zárványt képező, településszerkezetet meghatározó tényezővé vált.

Személygépkocsi-állomány változása, közúti balesetek

A folyamatosan bővülő személygépkocsi állomány és ezzel párhuzamosan a változó utazási szokások is hozzájárulnak a város közúti forgalmának zsúfoltságához – az elmúlt években mintegy 30%-kal nőtt a városban a forgalom –, a csúcsforgalomban állandósult dugókhöz. Különösen komoly közlekedési problémákat okoz ez a belvárosban, illetve növekednek a városban a parkolási nehézségekhez is.

A parkolási szolgáltatásokat a Régiópark Miskolc Kft. nyújtja. Három díjzónára van osztva a város parkolás szempontjából, illetve a belvárosban már lehetőség van mélygarázs használatára is, és lehetőség van telefonon keresztül is intézni a parkolási díjak kifizetését.

Parkolási díjak Miskolcon (Ft)			
	1 óra	Félnapi jegy	Napi jegy
Zöld Zóna	210	840	1680
Sárga Zóna	170	680	1560
Kék Zóna	120	480	960

Forrás: www.regiopark.hu

Pozitív változás a növekvő személygépkocsi-állomány és a növekvő forgalom ellenére, hogy javultak a baleseti statisztikák: 2005-ről 2006-ra 14%-kal csökkent a személyi sérüléssel járó közúti közlekedési balesetek száma, és 19%-kal csökkent a sérülést elszenvedő személyek száma.

Év	Személygépkocsi	Személy sérüléses közúti közlekedési baleset *	Személy sérüléses közúti közlekedési balesetet szenvedett személy *
2006	44 899	222	403
2001	39 426	259	495
2006/2001	113,9%	85,7%	81,4%

* csak 2005 óta közli a KSH, 2005-ös és 2006-os adatok szerepelnek

II.4. Közszolgáltatások

II.4.1. Oktatás-nevelés

Az óvodák száma eggyel csökkent 2007 óta, követve a hullámzó népességszaporulatot. A városban 41 önkormányzati fenntartású óvoda működik, melyből 14 székhely intézmény és 27 tagintézmény. A beiratkozott gyermekek száma 5 398 fő.

Az óvodák nevelési feladataiban meghatározó a „Lépésről Lépésre” program, mely célja a gyermekek egyéni képességeihez, szükségleteihez és életkori sajátosságaihoz mért személyiségfejlesztő programok megvalósítása. A nevelés módszertanának fejlesztésben a következő lépés a kompetencia alapú nevelési módszerek mind szélesebb körben való alkalmazása.

Az óvodák számára jövőbeni stratégia cél, hogy minden 3 éves hátrányos helyzetű gyermek számára biztosítsák az óvodáztatást, hogy már minél kisebb korban csökkentsék a nevelési hátrányokat. Ennek érdekében szoros együttműködést kell kialakítani a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, valamint intenzív együttműködés szükséges a családokkal.

Az általános iskolák száma szintén fogyatkozott: kettő iskolát zártak be a vizsgált időszakban. Ugyanakkor a városban a 90-es évek elején az egyházi iskolák alapításával párhuzamosan növekedett az iskolák száma, mivel általában megtartották az önkormányzati iskolákat is. 31 önkormányzati iskola (15 székhely és 16 telephely) van a városban, melyből egy eltérő tantervű és egy zeneiskola. Önkormányzati általános iskolában 11 599 fő tanul és az osztálylétszám 35%-a napközis ellátásban részesül.

Az oktatási intézmények szakmai programjában az alábbi területek kapnak nagyobb hangsúlyt:

- Alapkészségek megfelelő színvonalú oktatása
- Anyanyelv, történelem
- Nemzettudat, lokálpatriotizmus erősítése
- Idegen nyelvi képzés
- Számítástechnika, informatika
- Testi nevelés, sport, testkultúra fejlesztése
- Környezetvédelem, környezeti kultúra fejlesztése

Az idegen nyelvi képzés országosan is figyelemre méltó, 8 általános iskolában van két tannyelvű oktatás.

A tehetséggondozásban fontos szerepe van az alapfokú művészeti oktatásnak. Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése lehetséges az összes iskolában, mely munkát támogatja a Nevelési Tanácsadó Intézet is.

A miskolci középiskolák hallgatói létszáma növekedett, köszönhetően annak, hogy a környező településekről is bejárnak a gyerekek iskolába. A 21 önkormányzati fenntartási intézménybe 16 876 tanuló jár. Az oktatásnak ezen a szintjén is preferált terület az idegen nyelv oktatása, 4 gimnáziumban van két tannyelvű képzés. A 6 szakiskola széles szakmacsoport spektrumot kínál a jelentkezők számára, ugyanakkor még a gazdasági szférával szoros együttműködésben lehetne előre lépni az igényekhez jobban illeszkedő képzési struktúra kialakításban. A jövőben ebben fog segíteni, a magas színvonalú felszereltségével a térségi integrált szakképző központ.

A közoktatásnak összességében szembe kell nézni a főbb demográfiai és társadalmi tendenciákkal, miszerint csökken a születések száma, elvándorlás van a településről és nő a szociálisan hátrányos helyzetű, tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek száma. Ezen tendenciák kezelést három fő cél mentén kell megoldani a közoktatásnak:

- Esélyegyenlőség-esélyteremtés
- Minőség-eredményesség
- Hatékony működés (forrásokkal való ésszerű bánásmód)

II.4.2. Miskolci Egyetem

Növekedést tapasztalhatunk a Miskolci Egyetem nappali tagozatos hallgatóinak létszámában is (ld. a X.7. számú mellékletben). A létszám növekedése nemcsak az egyetemi képzés iránti érdeklődés bővülésének köszönhető, hanem a felsőoktatási reform következtében az egyetemen immáron 8 kar és 1 intézet működik:

- Műszaki Földtudományi Kar <http://www.uni-miskolc.hu/~mfk/>
- Műszaki Anyagtudományi Kar <http://www.mak.uni-miskolc.hu/>

- Gépészmérnöki és Informatikai Kar <http://gepesz.uni-miskolc.hu>
- Állam- és Jogtudományi Kar <http://www.jogikar.uni-miskolc.hu/>
- Gazdaságtudományi Kar <http://slave.gtk.uni-miskolc.hu/>
- Bölcsészettudományi Kar <http://bolcsesz.uni-miskolc.hu/>
- Bartók Béla Zeneművészeti Intézet <http://www.uni-miskolc.hu/~bbziweb/>
- Egészségügyi Főiskolai Kar <http://www.uni-miskolc.hu/~wwweti/>
- Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar <http://www.ctif.hu/>

A Miskolci Egyetemen - karonként változóan - többféle szintű képzés folyik. Ezek az alábbiak:

- akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzés
- alapképzés (főiskolai vagy egyetemi szinten)
- mester képzés és az osztatlan jogász képzés
- kiegészítő képzés (főiskolai végzettségre épülő egyetemi képzés azonos szakon)
- szakirányú továbbképzés (főiskolai vagy egyetemi végzettségre épülő képzés más szakon)
- doktori képzés (PhD).

Az egyetem nyolc karán és egy intézetében 2007/08-ban 137 db szakán folyó oktatás bőséges lehetőséget biztosít párhuzamos képzésre. Mint az ország minden felsőoktatási intézményében, úgy itt is költségtérítéses a második képzés. A legtöbb szakon lehetőség van arra, hogy hallgatóink külföldi egyetemeken részképzés keretén belül teljesítsék a félévi követelményeket.

Az egyetem a régió legfontosabb kutató-fejlesztő bázisa, amely keretében országosan egyedülálló, illetőleg a régióhoz kapcsolódó műszaki területeken, a társadalomtudományi és az egészségtudomány területén ért el magasan értékelt és a régió gazdaságának átalakításánál alkalmazható eredményeket. (További információ II.2.6. fejezet.)

A Miskolci Egyetem (az országban egyedülállóan) városon kívüli, kb. 82 hektár alapterületű területen önálló városrészként (campus) épült ki. Ez lehetővé teszi az infrastruktúra korszerűsítését és bővítését, melyet az itt tanuló több mint 14 000 diák és közel 2000 oktató és dolgozó is egyre inkább igényel.

II.4.3. Egészségügy

Az egészségügyi ellátás stabil, kiépült rendszerben működik Miskolcon. Az egészségügyi ellátásban javulásként értelmezhető változás 2001 és 2005 között, hogy növekedett az ezer lakosra jutó rendelőintézeti óra, illetve a népességcsökkenés folytán kevesebb lakos jut egy háziorvosra, illetve házi gyermekorvosra (az orvosok száma változatlan volt), továbbá ha minimálisan is, de csökkent a működő kórházi ágyak száma.

Egészségügyi ellátás

Év	Házi orvosok száma, fő	Házi gyermek-orvosok száma, fő	Egy házi orvosra és házi gyermek-orvosra jutó lakosok száma, fő	Egy házi orvosra jutó átlagos napi betegforgalom, fő	Egy házi gyermek-orvosra jutó átlagos napi betegforgalom, fő	1000 lakosra jutó rendelőintézeteti óra	Működő kórházi ágyak száma, db
2001	96	42	1 322	38	24	3 170	3 470
2005	96	42	1 264			3 324	3 460

Forrás: KSH kiadványok

Az egészségügy kapcsán nagy hangsúlyt helyez a város a prevencióra, átadták a szűrőközpontot, mobil szűrőbusszal, egészségnapokat szerveznek, beindításra került a szociális-egészségügyi kommunikációt szolgáló diszpécser központ és fejlődött az egyesített Bölcsődék és Egészségügyi Szolgálat. Átalakították a sürgősségi – ügyeleti ellátást és átadták a Semmelweis kórház sürgősségi központját.

Az alapellátásban nagyobb hangsúlyt kell tenni a szűrőállomás bevonásával a betegségmegelőzésre, illetve szükséges a rendelők – megfelelő fejlesztésekkel együtt járó koncentrálásra, úgyhogy mindenki számára egyformán elérhető legyen az orvosi ellátás. Miskolcon törekedni kell járóbeteg szakellátás jobb kihasználtságára.

Az elmúlt években a Semmelweis kórházban jelentős fejlesztések történtek, míg a Diósgyőri kórházban kialakították a házi orvosi ügyeletet, felújították az ápolási és idegosztályt, miközben megteremtették az egynapos sebészeti ellátás feltételeit.

Az elmúlt években jelentős változások voltak a miskolci egészségügyi ellátás szervezésében. Megszűnt a Semmelweis és a Diósgyőri kórház önálló működése és a két kórházat összevonva alapították meg a Miskolci Egészségügyi Központot,

A kórházak struktúraátalakítási programja keretében összevonták a sebészeti, szülészeti (Semmelweis kórház épületébe) és neurológiai osztályt (Diósgyőri kórház épületébe). A városnak a fentiekén túl még van két megyei fenntartású kórháza, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház valamint a Szent Ferenc Kórház. A megyei és városi kórháza közti feladatmegosztás is változott:

- a sebészeti trauma a Diósgyőri kórházból a megyei kórházba került
- a pszichiátriai betegeket csak a városi kórház fogadja.

Miskolcon a gyermekek kórházi ellátását a megyei kórház területén lévő Gyermekgyógyászati Egészségközpont látja el.

II.4.4. Szociális ellátás

A bölcsődei ellátást tekintve megállapítható, hogy bár: 2001 és 2005 között 30 hellyel nőtt a bölcsődei férőhelyek száma és az alkalmazott gondozónők száma is gyarapodott, a város bölcsődéi túlszűfoltak. 2005-ben 490 férőhelyre 601 beírt gyermek jutott. A bölcsődék zsúfoltságának megszűnése nem várható kapacitásfejlesztés nélkül, míg 2005 és 2001 között a születések száma jelentősen ingadozott, addig 2006.-ban

75 gyermekkel több (összesen 1 665 fő) látta meg a napvilágot, mint 2001-ben (1 590 fő).

Miskolc városban az alábbi kivételektől eltekintve az összes szociális alapszolgáltatás ellátása biztosított:

- pszichiátriai és szenvedély betegek nappali ellátása,
- közösségi ellátások.

A szociális intézményrendszer meghatározó intézményei a Miskolci Családsegítő Központ és az Iránytű Avasi Szociális Szolgálat. Az intézményekben dolgozó munkatársak rendkívül leterheltek, az eredményes munkavégzéshez létszámbővítésre lenne szükség.

A városban a közösségi életnek kialakult intézményei vannak, szinte minden városrészben található idősek nappali intézménye, illetve közösségi ház. Az idősek nappali intézménye 2006-ban 91,6%-os kapacitással működött, az 570 férőhelyre átlagosan 522 ellátott jutott. Az intézmények műszaki állapota sok esetben hagy kívánni valót maga után, elkerülhetetlen a felújításuk. A Miskolc Kistérség Többcélú Társulása kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményben 663 főt gondoztak 2006-ban, 40 fővel többet, mint 2001-ben.

2006. december 31-i állapot szerint az alábbi típusú támogatásokat nyújtotta Miskolc megyei jogú város önkormányzata:

Támogatás típusa	Támogatásban részesültek száma (fő)
Rendszeres szociális segély	5 140 (4 647 éves átlagban)
Lakásfenntartási támogatás	12 493
Adósságkezelési szolgáltatás	842
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	6 399

Forrás: önkormányzati adatközlés

2001-ben rendszeres szociális segélyt 4 144 fő kapott a városban. A segélyre a megváltozott munkaképességű és aktív korú nem foglalkoztatottak voltak jogosultak. A lakásfenntartási támogatásban több mint kétszer annyian részesültek 2001-hez viszonyítva, amikor 5 122 főt támogatott az önkormányzat. Közgyógyellátási igazolvánnyal 2006-ban 7103 fő rendelkezett, ez 1 916 fővel haladta meg a 2001-es értéket.

II.4.5. Kultúra

Miskolc városában számos fesztivál és kulturális program kerül megrendezésre évről évre, illetve számos kulturális intézmény áll a lakosság rendelkezésére. Az önkormányzat által tett kiemelkedő erőfeszítéseket, amelyeket a város kulturális és művészeti életének fejlesztése és támogatása érdekében tett, az Oktatási és Kulturális Minisztérium a „**Kultúra Magyar Városa 2008**” címmel jutalmazta.

Fesztiválok, rendezvénysorozatok

A Diósgyőri vár több zenei rendezvény, gyermeknapi program, városi ünnepség helyszíne, és mindezek mellett az egész nyarat átfogja a – tavaszi szezonnyitótól az őszi bornapokig tartó – **Diósgyőri Várfesztivál**. A rendezvények szervezője a májusi várjátékok, valamint a Dixieland és a Kaláka fesztivál kivételével az Ady Endre Kulturális és Szabadidő Központ.

A Várfesztivál egész éves programsorozata mellett még számos kulturális és zenei rendezvény, illetve program várja a Miskolcra látogatókat, többek között a Miskolci Nemzetközi Operafesztivál, a Nemzetközi Formációs Táncfesztivál, a Tapolcafürdői Esték vagy a Kocsonyafesztivál. Hasonlóképpen sokszínű programok és lehetőségek várják minden évben a képzőművészetek szerelmeseit: a Miskolci Grafikai Biennálén, a Miskolci Téli Tárlaton, illetve a Képzőművészeti Szabadiskolában. A programok részletesebb bemutatása a X.8. számú mellékletben található.

Kulturális intézmények

Miskolci Nemzeti Színház – a 2007-ben 150 éves fennállását ünneplő „második miskolci színház” (az 1823-ban felavatott épület elpusztult az 1843-as miskolci tűzvészben) 16 ezer m²-en, öt játszóhelyen várja színes repertoárral a színjátszás kedvelőit.

A miskolci **Csodamalom Bábszínház** amatőr együttesként alakult meg 1986-ban. Az amatőr együttes színész gárdája folyamatosan bővült, ezzel párhuzamosan a repertoár is. Az 1992-ben hivatalos színházzá alakult társulat jelenleg évente 14 - 18 bábjátékot tart műsoron, a bábszínjátszás összes technikáját alkalmazva.

Művészetek Háza egyaránt otthont ad a zene-, a színház-, a film- és a képzőművészet világának azáltal, hogy magában foglal egy 600 fős hangverseny-, illetve színháztermet, egy 140 fős és egy 70 fős art mozit, egy képzőművészeti galériát és egy kávézót is színvonalas multikulturális komplexumban.

Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum – A Miskolci Galériát - vidéken elsőként- a Budapesti Műcsarnok mintájára, 1967-ben hozta létre Miskolc város vezető testülete. A Galéria az eltelt évtizedekben sok száz rangos képzőművészeti, iparművészeti és fotóművészeti kiállításnak adott helyet. Az egyéni, csoportos bemutatkozások lehetősége mellett több visszatérő tárlatnak volt elindítója és gazdája (Országos Grafikai Biennále, Téli Tárlat, Rajzok, Jelmez és Díszlettervező Triennále, Ötvös és Fémműves Quadriennále) és több történeti kiállítást is rendezett.

A **Miskolci Városi Könyvtár** fiókhálózat formájában működik – 7 fiókkönyvtár tartozik a hálózathoz – és nyújtja szolgáltatásait a város, valamint a környékbeli települések lakosságának. A könyvtárakban elérhető több mint 960 ezer könyvtári egység (kötet, folyóirat, stb.)

Diósgyőri Ady Endre Kulturális és Szabadidő Központ biztosítja a diósgyőri városrész lakossága számára a szabadidő kulturált eltöltésének lehetőségét, illetve szervezi meg évről évre a Diósgyőri Várfesztivál rendezvényeinek túlnyomó többségét.

Az **Ifjúsági és Szabadidő Ház** Miskolc város egyik legsokszínűbb tevékenységet ellátó intézménye, amely 1991 óta működik önállóan. Számos nagy sikerű fesztivál, színházi est, és kiállítás megrendezése, valamint művészeti együttesek támogatása fémjelzik működését. Olyan programok házigazdája, illetve szervezője, mint a Diósgyőri Várjátékok, a Nemzetközi Dixieland Fesztivál, a Nemzetközi Formációs Táncfesztivál és Magyar Bajnokság, stb., továbbá a Miskolci Műsor kulturális, információs kiadvány szerkesztése és megjelentetése.

Közösségi házak, kulturális egyesületek várják több városrészben is, pl. Bükk-szentlászlón, Diósgyőrön, Tapolcán, Görömbölyön, Martin-kertvárosban a lakosságot programajánlataikkal, alternatívát kínálva a szabadidő kulturált eltöltésére.

II.4.6. Tömegközlekedés

Miskolc közlekedési mozgásigényének kielégítésében döntő szerep jutott és jut a tömegközlekedésnek. A tömegközlekedési hálózati infrastruktúra kifejlődésében meghatározó szerepe volt az úthálózat fejlődésének, hiszen a viszonylatok vezetése túlnyomó részben a főutakhoz kötött. Hasonlóan meghatározó szerepe volt és van a forgalomvonzó helyek sűrűsödési pontjainak, elsősorban a belváros kereskedelmi, szolgáltatási és intézményi gócponti területeinek, valamint a legnagyobb ipar- és lakótelepeknek.

A helyi és a helyközi tömegközlekedés szerveződését egyformán a miskolci jellegzetes tengelykereszt úthálózat „irányította”, mégis jelentős eltérés mutatkozott a két struktúra (MVK, VOLÁN) kialakulásában. A **helyi tömegközlekedést** üzemeltető MVK Zrt. hálózata a tömegközlekedés súlyát hordó kelet-nyugati tengelyre épül. A vonalhálózat rendszere a villamos közlekedési főtengelyű vonalra épülő több központú, részben átlapoló és átmérős vonalakkal kombinált sugaras autóbusz hálózat. A kelet-nyugati tengelyen a villamossal párhuzamos autóbuszvonalak is üzemelnek.

A városi tömegközlekedési hálózat fejlesztésének lényeges elemévé vált a tengelykereszt „széthúzása”, a városközpont tehermentesítése mind a viszonylat hálózat, mind a városi közlekedési infrastruktúra tekintetében. A városi tömegközlekedés fejlődését egy centrális jellegű hálózat felől egy többközpontú homogén hálózat felé való elmozdulás jellemezte, mellyel a városi tömegközlekedés magas területi lefedettséggel jó területi ellátottságot biztosít.

2007 folyamán a MVK Zrt. veszteséges üzemelésének javítása érdekében 15,8%-os teljesítménycsökkentést (férőhely-kilométer) hajtottak végre, vagyis kevesebb jármű közlekedik, miközben 40%-os jegyáremelést hajtottak végre. A járatok megszünteté-

se, összevonás és egyes vonalak megbontása lakossági elégedetlenséget szült, mert így sokszor hosszabb menetidő és többszöri átszállás vár az utazni vágyókra.

Folyamatban van ugyanakkor az Önkormányzatnak egy villamos-felújítási projektje is, amelynek keretében megújítják, illetve Felső-Majláthig meghosszabbítják a villamos pályát, illetve új, korszerűbb és egyben halkabb villamoskocsikat is beszereznek.

A **helyközi tömegközlekedés** (VOLÁN) városi infrastruktúra és viszonylathálózatában éppen ellentétes folyamat zajlott le. Egy relatíve homogén hálózatból egy jelentős koncentrálódási folyamat során centrális rendszer alakult ki, amely középpontja megegyezik a városi úthálózati tengelykereszt új középpontjával, a Búza térrel.

A tömegközlekedés történeti fejlődése során Miskolcon – eltérően a többi magyarországi nagyvárostól – speciális helyzet alakult ki a helyi és helyközi közlekedés szétválasztásával. A jelenlegi megkövesedett szervezeti, tarifapolitikai és infrastrukturális szisztémára az a jellemző, hogy a két szolgáltatás nem tudja egymást tehermentesíteni és a rendszer több elemében éppúgy mint a szállítási szolgáltatásban gazdaságtalan párhuzamosságok alakultak ki.

A városban több **taxi társaság** is működik. A városnak **két személy pályaudvara** van, a Tiszai és a Gömöri pályaudvar. Miskolc és Lillafüred között **kisvasút** is közlekedik (Lillafüredi Állami Erdei Vasút), ami turisztikailag jelentős vonzerőt képvisel.

II.4.7. Hulladékgazdálkodás

Miskolc Megyei Jogú Város 2004-2008-ra érvényes Hulladékgazdálkodási Terve megkülönböztet nem veszélyes, kiemelten kezelendő, valamint csomagolási hulladékokat.

A **nem veszélyes hulladékok** közül a Miskolcon keletkező szennyvíziszap hasznosítására szomszédos településen kerül sor. A szilárd hulladékok tekintetében a korábban a lerakás a Nádasréti hulladéklerakó telepen történ, mely telep időközben bezárt. Jelenleg azon dolgoznak, hogy a hulladéklerakó telepen keletkező biogáz energetikai célú hasznosítását megvalósítsák a távfűtésrendszeren keresztül.

Az önkormányzat felelősségi körébe tartozó **kiemelten kezelendő hulladékáramok** kezelési arányait tekintve a hasznosítás a meghatározó, amely e hulladékfajtáknak (döntően szárazelemek, akkumulátorok és kiselejtezett gépjárművek) az önkormányzati felelősségkörből való értékesítést, illetve az ezt követő hasznosítását jelenti. Az MVK Zrt.-nél keletkező olajos hulladékok, a cég telephelyén üzemelő égetőben kerülnek kezelésre, ahol a keletkezett hőenergia meleg víz előállításra fordítódik.

A **csomagolási hulladékok** (döntően papír, karton és műanyag csomagolási hulladék) kezelésében a hasznosítás a meghatározó. Az önkormányzat értékesítette ezen hulladékfajta gyűjtését, majd az azt követő hasznosítás lehetőségét.

Az engedéllyel rendelkező gyűjtő-szállító szervezetek műszaki-technikai felkészültsége - tekintettel az egyre szigorodó előírásokra és engedélyezési gyakorlatra – általánosságban kielégítőnek mondható.

A településről begyűjtött és elszállított hulladékot jelenleg az EU normáknak is megfelelő Hejőpapi regionális hulladéklerakó telepen helyezik el.

A város *hulladékgazdálkodási célkitűzései*, illetve azok javasolt sorrendje:

- a hulladék keletkezésének megelőzése (K+F tevékenység, hulladékszegény technológiák fejlesztése, szemléletformálás, fogyasztói szokások alakítása),
- a hulladék hasznosítása (anyagában történő hasznosítás preferálása, csomagolóanyagok és biológiailag lebomló hulladék elkülönített gyűjtése),
- a maradékhulladék kezelése (lerakás csak környezetvédelmi szempontból megfelelő lerakóban, biztosítva a további hasznosítás lehetőségét; égetés csak hőhasznosítás és pozitív ökológiai mérleg esetén).

II.4.8. Közművek

2001-2006 között mind a közüzemi vízvezeték, mind a közüzemi szennyvízhálózat kiépítettség javult a városban. Ennek megfelelően a vízhálózatba kapcsolt lakások aránya közel 100%-os, a szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya pedig közel 90%-os volt 2006-ban.

Országos összehasonlításban a városban kiemelkedően magas az egy kilométer közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza, valamint a közüzemi vízhálózatba és szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások arányában is jobb a helyzet a megyei, a regionális és az országos átlagnál.

Mutatók		Miskolc	BAZ megye	Észak-Mo.	Budapest	Magyaró.
Közüzemi vízhálózatba		98,4	87,9	89,3	98,5	94,3
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatba	bekapcsolt lakás, %	89,8	61,3	59,1	98,1	67,4
Egy km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat, m		833,8	626	577	1 086	592

Forrás: KSH, 2007

III. SWOT-elemzés

Az értékelés alapja a 2005-ben elfogadott miskolci városfejlesztési stratégia, ugyanakkor az alábbi táblázat a hivatkozott anyagból országos viszonylatban is leginkább sajátos megállapításokat tartalmazza.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jó közúti-vasúti elérhetőség Budapest irányából ▪ Jelentős ipari hagyományokkal rendelkező munkaerő-potenciál, ország harmadik legnagyobb munkaerő-vonzáskörzete ▪ Miskolci Egyetem és a Bay intézet révén jó innovációs, oktatási és tudásteremtési potenciál ▪ Néhány jelentős, beszállítói integrációra alkalmas multinacionális nagyvállalat és „kooperációkész” közép- és kisvállalkozások jelenléte ▪ Kiváló természeti adottságok Bükkben, Lillafüreden, Miskolctapolcai barlangfürdő és környezete, jelentős kulturális örökség értékek (Diósgyőri vár, múzeumok, templomok) ▪ Kiépült oktatási- és egészségügyi intézmény-hálózat ▪ Bővülő és egyre jelentősebb kulturális programok/fesztiválok ▪ A civil szervezetekre épülő lokálpatriotizmus ▪ Kiépített környezeti infrastrukturális rendszerek ▪ A jelentős vonzáskörzet miatt kiépített kiskereskedelmi hálózat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az utóbbi négy évben 8 ezer fővel, 4,4%-kal fogyott a város lélekszáma ▪ Lakosság, különösen a magasán képzettek elvándorlása a térségből ▪ Jelentős arányú a szegénység és magas az újratemelődések a kockázata, miközben a szegények koncentrálnak egy-egy megújításra váró településrészen (pl. Lyukóvölgy, egyes lakótelepek) ▪ Az országos átlagnál rosszabb a lakosság egészségi állapota, mely csökkenti a munkaképességüket ▪ Magas az inaktív és a munkanélküliek (ezen belül a tartósak és pályakezdek) aránya, akik nem felelnek meg a munkaerőpiac keresleti igényeinek ▪ Relatív alacsony vállalkozó-készség, kevés exportképes kis- és középvállalkozás van, gyenge az innovációképességük ▪ Országos átlagnál alacsonyabb az egy főre jutó GDP, melyhez alacsonyabb jövedelem szint is kapcsolódik ▪ Információs és kommunikációs technológiák relatív alacsony arányú alkalmazása az élet minden területén ▪ Alacsony szintű együttműködés a közsféra és a vállalkozások között a gazdasági versenyképesség javítása és turizmus fejlesztése terén ▪ Városon belüli közúti közlekedés zsúfoltsága és a településszerkezeti, természet-földrajzi adottságokból következő korlátozott fejlesztési lehetősége ▪ Jelentős barnamezős területek vannak a város belterületén (pl. volt DAM, DIGÉP telephelyek, ipari területek), illetve a városközpont épületállománya megújításra vár, továbbá egyes városrészekben (pl. Kisavas) a bűnözés is gátolja a fejlődést ▪ Felújításra váró nagy számú panel lakásállomány ▪ Csapadékvíz-elvezetés számos helyen nem megoldott, a szennyvíz-csatornahálózat kiépítettsége nem teljes körű, vannak megújításra váró közterületek, parkok

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A gazdaságban növekszik a magasabb tudásigényű tevékenységek jelentősége ▪ A környezet-tudatosságnak, hatékony energiagazdálkodásnak a jelentősége nő ▪ Tovább fejlődnek az info-kommunikációs technológiák, melyek új alkalmazások bevezetésére adnak lehetőséget az élet minden területén ▪ Folyamatosan növekszik a verseny a fogyasztókért, mely igényli az egyéni fogyasztói szokásoknak leginkább megfelelő egyedi szolgáltatásokat ▪ Az egészségtudatosság felértékelődik, mely a várható élettartam meghosszabbodásával, illetve az egészség-megelőzési szolgáltatások iránti bővülő kereslettel jár együtt ▪ közszolgáltatások hatékonyabb ellátása új és intenzívebb együttműködést igényel a város és környező nagyobb, illetve kistépülések viszonyában ▪ Az országos átlagnál magasabb állami (EUs) fejlesztési támogatások várhatók 2007-13 között, mely hatékony felhasználásával felgyorsítható a térség fejlődése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az energia árak tovább növekednek, melyek különösen a távfűtéses lakásokban növelik a lakhatási költségeket ▪ A jelenlegi demográfiai folyamatok folytatása kedvezőtlenül hat a város fejlődésére, miszerint, csökken a fiatalok,- így a jövőbeni munkaképes- lakosság száma, miközben az idősek, nyugdíjasok számának növekedése várható ▪ Halmozottan hátrányos helyzetűek – köztük jelentős arányba a roma lakosság - problémáinak halmozódása és családon belüli öröklődése magában hordozza ezen társadalmi csoportok leszakadásának, tartós kirekesztődésnek veszélyét

A fejlesztési célok kijelölését befolyásolják a város jövőbeni fejlődését jellemző tendenciák és azok várható hatásai:

- *A gazdaságban növekszik a magasabb tudásigényű tevékenységek jelentősége*, mely révén magasabb jövedelem érhető el. Ahhoz, hogy ezt a tendenciát a város kihasználja, a munkaerő-piaci, illetve a fejlesztési területen aktívabb együttműködés szükséges a szakképző iskolák, a Miskolci Egyetem és a vállalkozások között.
- *A környezet-tudatosságnak, hatékony energiagazdálkodásnak a jelentősége nő*, ami a városban szükségessé teszi a hulladékfeldolgozás, újrahasznosítás bővítését és a megújuló energiaforrások szélesebb körű hasznosítását, valamint a távfűtőrendszer racionalizálást.
- *Tovább fejlődnek az info-kommunikációs technológiák*, melyek minél szélesebb körű alkalmazása a közszolgáltatásokban, illetve a gazdaságban a város elemi érdeke. Ehhez a digitális írástudás szélesebb körű elterjesztése, a szélessávú hálózat teljes körű kiépítése szükséges.
- *Folyamatosan növekszik a verseny a fogyasztókért*, mely igényli az egyéni fogyasztói szokásoknak leginkább megfelelő egyedi szolgáltatásokat. Ez felértékeli a gazdaságban, és ezen belül a turizmusban a tudás, illetve az egyéni kreativitás, együttműködési lehetőségek széles skálájának a jelentőségét.
- *Az egészségtudatosság felértékelődik*, mely a várható élettartam meghosszabbodásával, illetve az egészség-megelőzési szolgáltatások iránti bővülő kereslettel jár együtt.
- *A jelenlegi demográfiai folyamatok folytatása kedvezőtlenül hat a város fejlődésére*, miszerint, csökken a fiatalok,- így a jövőbeni munkaképes- lakosság száma, miközben az idősek, nyugdíjasok számának növekedése várható. A demográfiai változások további nyomásként jelentkeznek az oktatási és szociális intézményrendszer hatékonyabb működtetésére. A legnagyobb népszaporulat, az alacsony végzettségű, foglalkoztatott nélküli családokban van.
- *Halmazottan hátrányos helyzetűek – köztük jelentős arányba a roma lakosság - problémáinak halmozódása* és családon belüli öröklődése magában hordozza ezen társadalmi csoportok leszakadásának, tartós kirekesztődésnek veszélyét, miközben a városban új szegregált területek alakulnak ki.
- *Az állami ösztönzők által is kényszerítve a közszolgáltatások hatékonyabb ellátása* új és intenzívebb együttműködést igényel a város és környező nagyobb, illetve kistélepülések viszonyában.
- *Az országos átlagnál magasabb állami (EU-s) fejlesztési támogatások várhatóak 2007-13 között*, mely hatékony felhasználásával felgyorsítható a térség fejlődése.

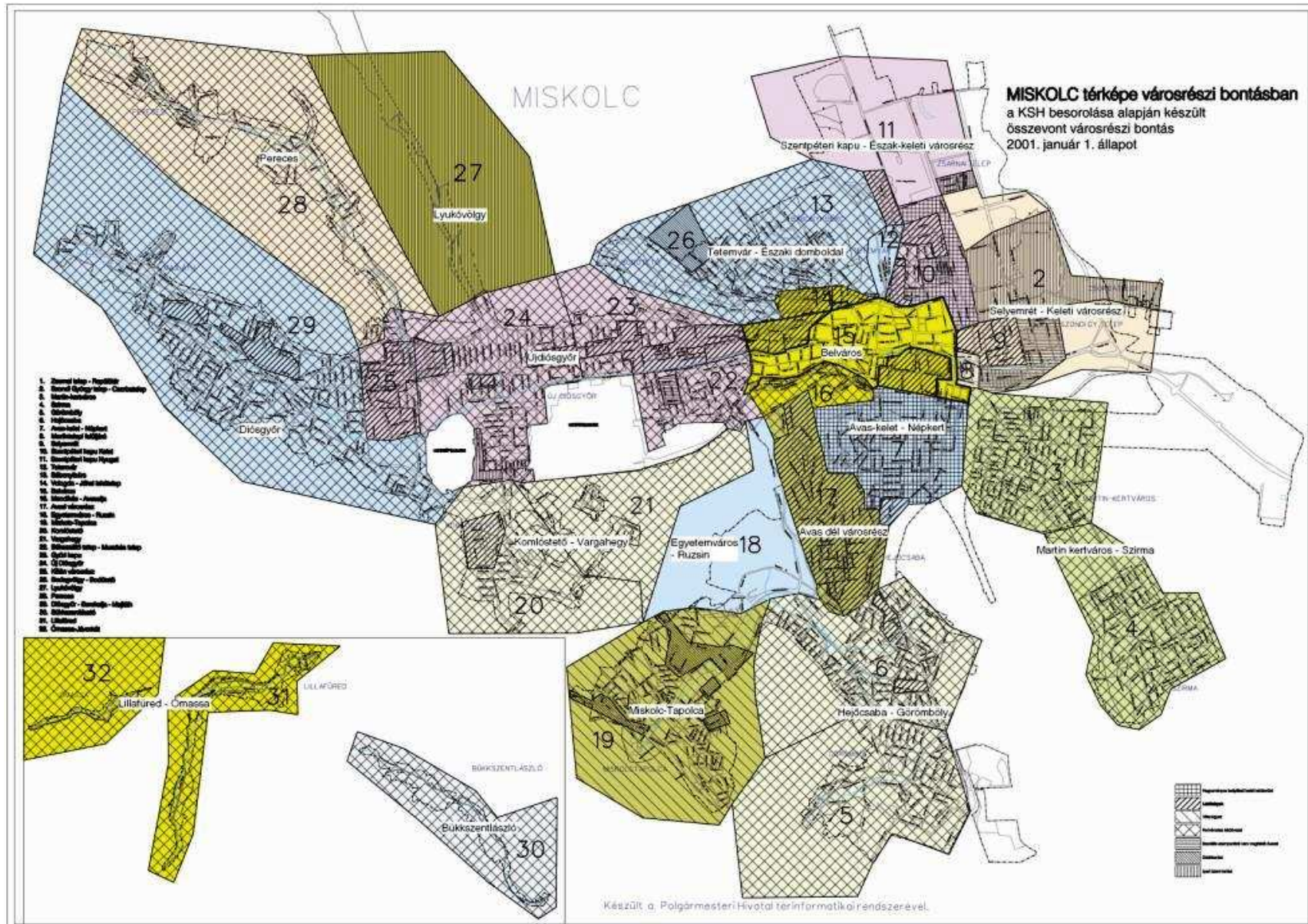
IV. Városrészi helyzetelemzések

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia egyik lényeges eleme a városrészekre készített elemzés, amely értékeli a nagyváros egyes városrészeinek társadalmi, gazdasági, környezeti és közszolgáltatási tényezőit. Az elemzést a kiadott útmutató szerint a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és a helyi Önkormányzat adatai alapján kell elvégezni. A KSH a legutóbbi népszámláláshoz kapcsolódóan 2003-ban készítette el a „Nagyvárosok belső tagozódása” című anyagát amely 2001-es, a gazdaságot, kereskedelmet, illetve az egészségügyi-szociális és oktatási adatokat tekintve 2002-es adatokkal dolgozik.

A KSH felosztásában Miskolc 32 városrésze tagolódott, a beépítési mód és a lakás-körülmények függvényében beszélhetünk:

- hagyományos beépítésű lakóterületről,
- lakótelepről,
- villanegyedről,
- kertvárosias lakóövezetről,
- szociális szempontból nem megfelelő övezetről,
- üdülőterületről,
- ipari üzemi területről,
- egyéb területről.

Tekintettel arra, hogy az elemzés szempontjából kezelhetetlen lenne a 32 városrész, ezért ésszerű összevonásokat tettünk és 17 városrésze redukáltuk a területek számát. A 17 városrésze önálló városrészi elemzések készültek, melyeket SWOT elemzés zár le.

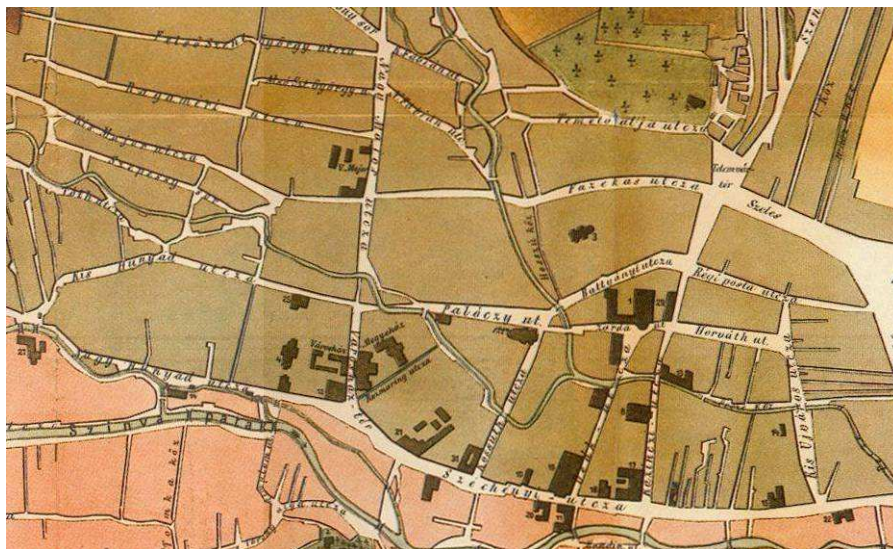

IV.1. Belváros-Avasalja

A Belváros-Avasalja városrész három a KSH által definiált városrészt egyesít magában. Bele tartozik a belváros (15), amely egy történelmi belvárosból, az úgynevezett városmag területéből, valamint a Vörösmarty és Tizeshonvéd utcai lakótelepből áll, ide tartozik a Vologda-Jókai lakótelep(14) területe, illetve az Avasalja(16). Az így létrehozott területi egység kiterjedése 2,6 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Miskolc belvárosa tulajdonképpen maga a történelmi Miskolc, melynek első utcája a Kossuth utca. Az ezen területen kívül eső városrészek vagy önálló települések voltak mielőtt a városhoz csatolták őket, vagy később épültek.

A Belváros legjelentősebb feltáró útja a városrész teljes hosszán kelet-nyugati irányban áthúzódó Széchenyi István utca, más néven a Főutca, amely a Tiszai pályaudvar felé vezető Bajcsy-Zsilinszky út folytatása. A Főutca a 80-as évek elejétől sétáló utcaként funkcionál, tömegközlekedést tekintve csak kétirányú villamos közlekedés bonyolódik rajta.

A Széchenyi utca két oldalán álló házak jellegzetes régi körfolyosós házak, több patinás épület (pl.: Weidlich-palota, Rákóczi ház, Sötét kapu, Avas szálloda, Nemzeti Színház) található ezen a területen. A történelmi belváros utcái szabálytalan elrendezésűek, kis közökkel, átkötésekkel tarkítottak. Beépítésük zárt sorú beépítés, földszint és egy vagy két emelet magasak. A sétálóutca a „Főutca Pláza Projekt” keretében fokozatosan megújul, az épületek és a földszinti részükön található üzletek felújításra kerülnek, melyekben sok esetben funkcióváltás is történik.

A belváros arculatát alapvetően a XIX. század építésze határozza meg, de „természetesen” a szocialista városépítészetnek sikerült itt-ott megbontania ezt a harmóniát (pl.: Pátria tömb, Kossuth utca 4, Húsáruház, Centrum áruház, Megyeháza új szárnya, stb.).

A belvárosban két nagy közlekedési csomópont található, melyek szinte egymásba érnek, és amelyek Miskolc város neuralgikus pontjai is egyben. Ezek a Búza tér és az Ady híd.

Miskolc belvárosában több tér is található, ezek azonban viszonylag kis területi kiterjedésűek, funkciójuk jobbra zöldfelületi (pl.: Deák tér, Szent István tér), igazi nagy rendezvénytér nem található a belvárosban, hiszen a korábbi Felvonulási tér, ma Hősök tere jelentősen megújult, de ezzel együtt át is alakult és ma már nem alkalmas nagyrendezvények lebonyolítására.

A városrész szintén történelmi, és sok tekintetben egyedülálló része az Avasalja. Az Avas domb északi részén nagyszámú, homokkőbe fúrt borospince található, mivel a dombon évszázadokig szőlőtermesztés folyt. A miskolciak körében státusszimbólumnak számított egy pinceház birtoklása, a szépen díszített házacsok a szűk, kanyargós utcákon ódon hangulatot árasztottak. Sajnos ma már a pincék nagy részét nem művelik, a terület építésetileg meglehetősen eklektikussá vált, a borházak nagy része toldozott-foldozott, és gyakoriak a pince feltörések. A terület egy része kifejezetten szlömösödött, hajléktalanok és alacsony társadalmi státuszú rétegek lakhelyévé vált.

Az Avasi domboldalon, a belvárosi Erzsébet tér közelében áll az avasi gótikus református templom, a belváros legrégebbi épülete. E templom 16. századi harangtornya Miskolc új jelképe.

A történelmi belváros teljes területét a Közgyűlés kezdeményezésére a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal műemléki jelentőségű területté nyilvánította 2004-ben helyi védelem alá helyezte. Miskolc város országosan védett 75 műemléke közül 47 ebben a városrészben található.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

A Belváros lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 28 240 fő, amely a város lakosságának 15%-a. Ennek felét a belvárosi lakótelepek lakossága teszi ki. A lakónépesség napjainkban 27 574 fő. A történelmi belvárosban mindössze a város lakosságának 1.5%-a él, de megfigyelhető egy intenzív lakásfejlesztési folyamat, amely a foghíjtelkek beépítését, illetve komplett tömbrehabilitációk megvalósítását jelenti, tehát a lakosság száma növekedni fog, várhatóan fiatal családokkal, magasan kvalifikált, a belvárosban dolgozó tisztviselőkkel, üzletemberekkel. A Belváros népsűrűsége 10 601 fő/km², amely a legmagasabb érték a városban, hiszen mindössze 2.6 négyzetkilométeren mintegy 27 és félezer ember éli a mindennapjait. A lakosságon belül 13.5% a 14 éven aluli, 66.7% a 14 és 59 év közötti, és 19.8% a 60 éven felüliek aránya. A történelmi belvárosban meglehetősen magas 23.1%-os a 60 év felettek aránya, amely az előbb említett lakásépítések miatt pár év alatt módosulhat, javulhat. A Jókai lakótelepen a legkisebb az idősebb korosztály jelenléte, mindössze 7.2%, igaz a városrészben belül itt a legmagasabb a 15-59 év közöttiek aránya, 79.3% pont. Látványosan kiugró értéket figyelhetünk meg a 0-14 éves korosztályt tekintve az Avasalján (Kisavas, Nagyavas), ahol a 14 éven aluliak aránya köszönhetően a Nagyavason lakó viszonylag nagyszámú cigány családnak 24.7%-os. Mindez azt mutatja, hogy kiemelt figyelmet kell szentelni a belváros peremén lakó mintegy 600 emberre, akik túlnyomó többsége alacsony társadalmi státuszú, fokozatosan romló életkörülmények között él. Ezen lakóközösségek helyzetének konzerválódása, esetleges további romlása visszahúzó erőként hat mind a történelmi belváros, mind az Avasalja megújulására.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 17.8%-ot tesz ki a városrészben, ami kedvezőbb a városi aránynál (19%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a városrészben jobb, mint a városi átlag (17.3%), de nem mutat kiugróan magas értéket (21.7%). A történelmi belvárosban 25.1%, de még ez sem közelíti meg Miskolctapolca, vagy a Népkert ugyanazon mutatóját. A foglalkoztatottak aránya a városi átlaggal közel azonos, jelentősen rosszabb ugyanakkor az Avasalján a korábban említett társadalmi rétegek miatt, valamelyest jobb a lakótelepeken, különösen a fiatalabb korösszetételű Jókai lakótelepen.

A Belvárosban a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (43.2%) némileg elmarad a miskolci átlagtól (44%). A foglalkoztatott nélküli háztartások magas arányának oka a nagyszámú nyugdíjas lehet.

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 48.1%, ami kedvezőbb, mint a városi átlag (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány a Belvárosban 13.7%, ami valamivel jobb a miskolci átlagtól (14.3%).

Lakókörnyezet értékelése

A belváros lakásállománya 12 637 lakás, amelyből 11 456 lakott, tehát 1 181 olyan lakást tartanak számon, amelyet a tulajdonosai nem használnak, nem hasznosítanak vagy nem lakás céljára használják. Mintegy 10 és félezer lakás a belváros lakótelepi részein található, különösen nagy kiterjedésű a Vörösmarty lakótelep, ahol mintegy 4 500 lakás kapott helyet. A lakások 16.4%-a 1945 előtt, 68.7%-a pedig 1970 és 1989 között épült, ez utóbbiak szinte 90%-ban panellakások. A panel lakások közül nagyon sok megújult, elsősorban energiahatékonysági felújításokon esett át a hazai panelprogram keretében.

A városrész lakásainak 6.9%-a félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás. A városrészen belül a történelmi belvárosban ugyan ez a mutató 15.7%-os, ami megengedhetetlen a 21. században egy régióközponti funkciót is ellátó megyei jogú városban, amelynek stratégiai céljai között szerepel mind a turizmus fellendítése, mind a kulturális alapú városfejlesztés. Különösen rossz az infrastrukturális ellátottsága az Avasalján – vélelmezhetően annak is a közép és nagyavas részén – található lakásoknak, ahol a lakások 26.7%-ában nincs vezetékes ivóvíz, 33.8%-ában nincs közcsatorna, 42.7%-ukban nincs hálózati gáz. Az itt található 213 lakott lakásból – melynek 95%-a magántulajdonó – 121 összkomfortos, illetve komfortos, így ezeket a riasztó arányokat a fennmaradó 92 lakás produkálja. Ezek az állapotok féltő, hogy további, marginalizálódott társadalmi rétegeket vonzanak, tovább fokozva az Avasalja züllését, és ezen lakásokban a hagyományos fűtés, valamint a szennyvíz keletkezése miatt a környezetterhelést.

Közszolgáltatások a városrészben

A belvárosban a jellegéből adódóan kiépült, sokszínű és magas minőségű közszolgáltatásokkal találkozhatunk, amely egyaránt igaz a közigazgatásra, a gazdasági szolgáltatásokra, az oktatási, egészségügyi és egyéb személyi szolgáltatásokra. A belvárosban működik a Városháza, a Megyeháza, a Földművelésügyi Hivatal, Vámhivatal, APEH, Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság, Bíróságok, bankok, biztosítók, stb.

A városrészben 3 postahivatal működik, köztük a nagypostaként emlegetett 1-es posta, továbbá egy posta kirendeltség az Okmányirodában. Az oktatási infrastruktúra jelentős területi koncentrációja figyelhető meg, hiszen a Miskolcon lévő 88 iskolai feladat-ellátási helyből 25 a városrészben található. Ezek közül 9 általános iskola,

- 13. Sz. Hunyadi Mátyás Általános Iskola
- Fazekas-Istvánffy Általános és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- 4. Sz. Istvánffy Gyula Általános Iskola
- Vörösmarty Mihály Általános Iskola
- Szabó Lőrinc Általános és Német Két Tanítási Nyelvű Iskola
- Éltes Mátyás Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézmény
- Jókai Mór Református Általános és Alapfokú Művészeti Iskola
- Miskolci Görög Katolikus Általános Iskola
- Egressy Béni Zeneiskola-Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Középfokú Oktatási Intézmények

Szakközépiskolák

- Andrássy Gyula Szakközépiskola
- Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola
- Berzeviczy Gergely Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola
- Bláthy Ottó Villamosipari Szakközépiskola
- Kandó Kálmán Szakközépiskola

Gimnáziumok

- Herman Ottó Gimnázium
- Földes Ferenc Gimnázium
- Zrínyi Ilona Gimnázium
- Fráter György Katolikus Gimnázium és Kollégium
- Miskolci Lévy József Református Gimnázium
- Evangélikus Kossuth L. Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola
- MIOK József Nádor Gimnázium és Szakképző Iskola Magyar Iparszövetség Oktatási Központ Miskolci tagozat.

A belvárosban 2 bölcsőde működik egy a Hadirokkantak útján és egy a Dózsa György úton, valamint 7 óvoda 1 266 férőhellyel.

A lakosság egészségügyi ellátását 21 háziorvosi körzetbe és 8 gyermekorvosi körzetbe szervezték, jelenleg ennyi működik a városrészben.

A belvárosban 3 nem önkormányzati fenntartású támogató szolgálat működik:

- Bartimeus Református Támogató Szolgálat
- CAT-Otthon Kht. Ortomobil Támogató Szolgálat Miskolc-Diósgyőr
- Minorita Rend Tartományfőnöksége

35 civil szervezetet tartanak nyilván és gazdag a kulturális intézményi kínálat is: Kossuth Mozi - Hevesy Iván Terem; Művészetek Háza - Uránia és Béke Terem; Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum Igazgatósága, Rákóczi-ház; Feledy-ház; Petró-

ház; Színháztörténeti és Színészmúzeum; Mission Art Galéria; Miskolc Városi Könyvtár; Szabó Lőrinc Fiókkönyvtár Idegennyelvű Könyvtár és Zeneműtár; Szabó Lőrinc Fiókkönyvtár Letéti Hangos Könyvtára; Lévy József Muzeális Könyvtár; Nyilas Misi Ház; Miskolci Nemzeti Színház; Csodamalom Bábszínház.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Miskolc belvárosa – mint általában minden nagyváros – jelentős gazdasági erőt reprezentál. A Belváros – Avas-aljaként emlegetett városrészben 3 579 működő vállalkozást tartott számon a KSH 2002-ben, messze megelőzve ezzel Miskolc valamennyi városrészét. A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások körülbelül egyforma arányban vannak jelen a területen, az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma 130, amely jóval meghaladja a városi átlag értéket (88). Szinte magától értetődő, hogy a Belvárosban működő vállalkozások jelentős része, szám szerint 3 159 a szolgáltatási ágazatban tevékenykedik, hiszen ebben a városrészben koncentrálódnak a bankok, biztosítók, gazdasági és ingatlanforgalmi tanácsadó, valamint a kereskedelmi, vendéglátó és javítási szolgáltatást nyújtó vállalkozások nagy része. A vállalkozások, illetve üzletek elsősorban a Búza téren és az Ady híd környékén, valamint a sétálóutcán (Széchenyi utca az Ady hídtól a Városház térig) helyezkednek el.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A belvárosban 1 470 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzletek 48.8%-a. Az 1470 üzletből 74 darab élelmiszer jellegű, 392 ruházati jellegű. Az élelmiszer jellegű üzletek elsősorban a belvárosi lakótelepekre (pl.: Vörösmarty) koncentrálódnak, általában garázsbolt formájában. A belváros városmagnak nevezett területén – amely a klasszikus értelemben vett történelmi belváros – kevés élelmiszer jellegű üzlet van, amelyek között igazán igényes, belvárosba illő üzletet egyáltalán nem találhatunk. A ruházati üzletek ezzel szemben a főutcán, illetve a belvárosban található nagy bevásárló centerekben, úgynevezett plázákban vannak jelen. A legfrissebb adatok szerint már csak 1010 kiskereskedelmi üzlet működik a belvárosban, ami vélhetően a főutca átstrukturálásának, a Főutca Pláza projekt szelektáló hatásának (a nem főutca-ra való üzletek lassan kezdenek eltűnni) köszönhető. Elképzelhető, hogy a közelmúltban végbement bevásárló udvarok és központok épülése is hatással volt erre.

A vendéglátóhelyek szintén felülreprezentáltak a Belvárosban, itt található az üzletek mintegy 30%-a. A 280 üzletből 186 étterem, cukrászda. Sajnos a településszerkezeti adottságok (villamosközlekedés a főutcán, viszonylag szűk mellékutcák) nem teszik lehetővé a kiülős vendéglátóhelyek elterjedését, szakszóval a kitelepülést, mint ahogyan sajnos az is jellemző, hogy az üzletek a belvárosban elszórtan vannak jelen és csak kevés esetben alakultak ki koncentrált vendéglátó területek. Ilyenre pozitív pél-

da a Déryné utca, illetve a Városház tér. Kívánatos lenne, hogy a belváros nagyobb zárt udvarai is kapjanak hasonló funkciót, esetleg tematikus gasztronómiai udvarok jöjjenek létre. A fentiekben említett átstrukturálódást jelzi az is, hogy az Önkormányzat napra kész friss adatai szerint 290 vendéglátó üzlet működik a belvárosban, tehát a kereskedelmi szerkezet átalakulása folyamatos.

A Belvárosban 585 kereskedelmi szálláshelyet tartottak számon 2002-ben, amelyből sajnos csak 97 volt szállodai férőhely, tehát mindössze kétbusznyit lehetett elszállásolni szállodai körülmények között a belvárosban. A közleméskor csak egyetlen szálloda, a Pannónia működött belvárosi szállodaként.

A város 10 legnagyobb vállalkozásából a belvárosban a Dózsa György út 13. szám alatt található az ÉMÁSZ Észak-Magyarországi Áramszolgáltató NyRt. irodaháza és ügyfélszolgálat.

Funkció-meghatározás:

A Belváros – Avas-alja városrész funkcionális sokszínűsége meg fog maradni a jövőben is azzal, hogy egyes területek egyedi funkciója erősödni fog. A jelenlegi lakófunkciójú városrészek (lakótelepek) továbbra is megtartják lakófunkciójukat. A történelmi belvárosban erősödni fog a kereskedelmi, szolgáltató, és az ezekhez közvetlenül kapcsolódó turisztikai funkció. A kereskedelmi-gazdasági funkció különösen az Ady híd - Villanyrendőr közötti területen erős és marad továbbra is jelentős.

A Városház tér és környékén erősödni fog a közigazgatási funkció, melyet a Városháza új szárnyának megépítése tovább erősít, ugyanakkor átrendezheti a viszonyokat a Szent István tér kialakítása, ahol a tér köré szerveződve komolyabb gazdasági érdeklődés és befektetés várható (pl.: szállodaépítés). Összességében a fejlesztések szinergiájaként (közigazgatási funkció fejlődése, közlekedési kapcsolatok fejlesztése, zöldfelületek fejlesztése, lakásállomány korszerűsödése, irodai kapacitások fejlődése) ki tud alakulni egy valódi „City” funkció és nagymértékben erősödni fog Miskolc regionális szerepköre, erősítve, a policentrikus térség- és városfejlesztést illetve oldva a Budapest központúságot.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Történelmi épületek és emlékek sokasága	A történelmi városmagban magas a 65 év feletti-ek aránya (~24%)
Jelentős gazdasági potenciál, sok működő vállalkozás	Komfort nélküli és alacsony komfortfokozatú lakások viszonylag magas aránya
Jó intézményi ellátottság	A belváros útjai túlterheltek, nincs belvárosi körgyűrű
Erős közigazgatási funkciók a városrészen belül	Nagymértékű szennyező forrás a Búza tér és az Ady híd
A Kis- és Nagy Avas mint egyedi turisztikai és kultikus hely a belvárosban	Romló közbiztonság a belvárosban
Központi fekvés, jó tömegközlekedési kapcsolatok	Az Avasalja szlömösödő terület, hajléktalanok és alacsony társadalmi státuszú társadalmi rétegek tanyája
Magas szolgáltatási színvonal	Igényes belvárosi terek hiánya
	Kiülős vendéglátóhelyek hiánya, illetve a meglévők szétszórtsága

Lehetőségek	Veszélyek
Az Európai Unió forrás lehetőségek maradéktalan kihasználása a komplex fejlesztésekhez	A Nagy Avas fejlesztésének elodázása miatt fokozódik az alacsony társadalmi státuszú rétegek beáramlása a pincházakba, felhagyott pincelyukakba
Külső befektetési érdeklődés megjelenése elsősorban szálláshely fejlesztések és kereskedelmi fejlesztések terén	Politikai konszenzus hiánya miatt a belvárosi fejlesztések szétforgácsolódnak, vagy egyáltalán nem valósulnak meg
A város éves „nagy rendezvényeinek” pozitív marketing és image hatása újabb fejlődést generál	
Az Avas-alja idegenforgalmi felértékelődése – a borturizmus fellendülése	

IV.2. Tetemvár – Északi domboldal

A Belvárost észak felől határoló, elsősorban kertvárosi jellegű lakóterület. A KSH felosztása szerint ide tartozik a Tetemvár (12), a Bábonyibérc (13) és a Bedegvölgy-Bodótető (26) városrészek. Az összevont városrész területe 21,2 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Három kis domb fekszik itt egymás mellett, a Tetemvár, a Bábonyibérc és a Bodótető.

A Tetemvár a XVII. sz. végi pestisjárványnak köszönhette az elnevezését. Az addig használt temetők kevésnek bizonyultak, ezért az áldozatok többségét az akkori városon kívül egy dombon, tömegsírban hantolták el. A köznyelv előbb a Csontvár, később a Tetemvár nevet illesztette e szomorú emléket idéző helyszínre. A Tetemvár képe az elmúlt század óta semmit nem változott, ugyan azt a három sort találjuk ma is. Tulajdonképpen 3 pincesor alkotja a Tetemvárt, ahol korábban görög és zsidó borkereskedők tartották a boraikat. Az újkorban kisebb pinceborozók jelentek meg (pl.: az Alma), de ma már ezeket is felhagyták és a pincék nagy részét nem művelik. Ez a funkcióváltás elindította a lakosság megjelenését is, tehát ma már nem kereskedelmi, hanem lakó funkciója van a területnek. A Petőfi téren található gyönyörű polgári épületbe a MIK ZRt. a Szondi telepről költöztetett be alacsony társadalmi státuszú, nagyrészt roma családokat, az épület erősen felújításra szorul, mely tevékenységbe az ott lakók is kinyilvánították a szándékukat.

A Bábonyibérc és a Bedegvölgy-Bodótető területen egykoron a szőlőtermesztés volt a jellemző, de ma már kertvárosi környék, kisebb zártkerti rész található még az Árok utca folytatásában. A terület két dombot foglal magába, köztük van egy mély völgy, amit régen egy gáttal láttak el, de erre ma már nincs szükség. Gyönyörű a kilátás a Bükk-hegységre, valamint az Avasra. A Bábonyibérc igazi kertváros, neve a közeli Sajóbábonnyal közös gyökerű.

Miskolc újabban felkapott helyei közé tartozik e két utóbbi domb (Miskolc Rózsa-dombja a Bodótető), intenzíven folynak az építkezések, 2006-tól már mindkét dombra jár fel helyi busz, a 11-es.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

A Tetemvár-Északi domboldal városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 4 790 fő, amely a város lakosságának mindössze 2.6%-a. A városrész népességének nagy része a Bábonyibércen lakik, míg a Tetemvár lakosságszáma csupán 83 fő. A Bábonyibércen és a Bedegvölgy-Bodótetőn az utóbbi években jelen-

tős lakásépítési beruházások történtek, így várható a városrész lakosságszámának jövőbeli növekedése. További tartalék fejlesztési területek vannak ezekben a városrészekben, tehát a jövőben várható a lakosság további felduzzadása.

A Tetemvár -Északi domboldal a város legritkábban lakott területei közé tartozik, népsűrűsége csupán 199.1 fő/km². A lakosságon belül 19.4% a 14 éven aluli, 61.1% a 14 és 59 év közötti, és 19.5% a 60 éven felüliek aránya, a városrész korszerkezete fiatalabb Miskolc város egészétől. Bedegvölgy-Bodótetőn még magasabb a 14 éven aluliak aránya (23.6%) itt történtek a legnagyobb lakásépítések, míg a Tetemvár esetében masszív a 14 és 60 év közötti aktív korú középkorú lakosságnak tekinthetők aránya (72.3%).

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 22.1%-ot tesz ki a városrészben, amely meghaladja Miskolc átlagát (19%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a városrészben jobb (24.5%), mint a városi átlag (17.3%). A Tetemvár alacsony népességéből fakadóan különleges helyzetben van, itt a diplomások arány 32.8%, mely megközelíti Miskolc-tapolca, vagy a Népkert ugyanazon mutatóját. A 15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya (48.5%) a városi átlaggal közel azonos (47.7%), de az előző szempontokhoz hasonlóan a Tetemvár értékei kiemelkednek (60%).

A Tetemvár-Északi domboldal városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (44.8%) szinte azonos a miskolci átlaggal. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 49.4%, ami a városi átlaggal (49%) szintén megegyező.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül a Tetemvár-Északi domboldalon 17.8%, mely arány meghaladja a miskolci átlagot (14.3%). Ez nagyrészt a Bábonnyibérc és a Tetemvár rosszabb mutatóinak köszönhető. A KSH szegregátumként tartja nyilván a 2001-es adatok alapján az Arany János tér, Laborfalvy Róza utca, Tetemvári középső sor és a belterület határig terjedő tömböt.

Lakókörnyezet értékelése

A városrész lakásállománya 1 664 lakás, mely Miskolc lakásállományának mindössze 2.3%-át jelenti. A nem lakott lakások száma elenyésző (59 lakás). Területileg a Bábonnyibérc dominál, ahol a lakások több mint 80%-a található, míg a Tetemvár lakásállománya csupán 29 ingatlan. A lakások 16%-a 1945 előtt épült, míg a későbbi évtizedek lakásépítése egyenletesnek mondható. Építési év szempontjából minden évtized 14-20% közötti aránnyal rendelkezik a lakásállományból.

A városrész lakásainak 25.7%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás). Ez az arány jóval meghaladja Miskolc összesí-

tett értékét (9.6%), de az elmúlt évek új, összkomfortos lakásépítéseivel remélhetőleg csökken az arányuk.

A városrész közműellátottságánál érdemes megemlíteni, hogy a lakások 16.4%-ba sem a vezetékes gáz, sem a közcsatorna nincs bevezetve.

Közzolgáltatások a városrészben

A városrészben nem működnek jelentős közzolgáltatások, ami jelen van az pedig illeszkedik a városrész méretéhez és súlyához.

A településrész nem rendelkezik részönkormányzattal, posta nem található a városrészben, az orvosi ellátást 3 háziorvosi és 2 gyermekorvosi körzet biztosítja. A Szent Erzsébet "Segítő Kezek" Közhasznú Egyesület I. sz. Miskolci Támogató Szolgálata található a városrészben. Egy óvoda működik a városrészben. Civil szervezetet mindössze egyet tart nyilván az Önkormányzat a területen. Kulturális intézmény ugyancsak nincs a területen.

A Tetemváron található azonban az egyedülálló Deszkatemplom. A városrészben több temető is található, ezek kivétel nélkül egyházi fenntartásúak.

Tekintettel arra, hogy a városrész a belvárossal közvetlenül határos, és egyes részéről 5 perc sétával be lehet jutni a belvárosba, ezért az itt lakók számára nem jelent nagy hátrányt a rendkívül szegényes, szinte a nullával egyenlő közzolgáltatási színvonal. Figyelembe véve azonban, hogy a városrészben jelentős tartalék fejlesztési területek vannak, ezért egy intenzívebb lakásállomány fejlesztési boom esetén el kell gondolkozni a szolgáltatások szélesítésén.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

A Tetemvár-Északi domboldal városrészben 2002-es KSH adatok szerint 444 vállalkozás működik, mely nem képvisel jelentős arányt a város összes vállalkozásából (2.7%). A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások körülbelül egyforma arányban vannak jelen a területen, az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma az alacsony lakosság miatt magas (105), amely jóval meghaladja a városi átlag értéket (88). Érdemes megemlíteni, hogy a szolgáltató jellegű vállalkozások dominálnak a városrészben (több mint 80%) és területileg a Bábonyibérc vállalkozásainak dominanciája is szembetűnő (több mint 80%).

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A Tetemvár-Északi domboldalon 18 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint (ma 21), amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek még

1%-át se teszi ki. Közülük 10 darab élelmiszer jellegű és egy gyógyszertár működik a városrészben. A városrész lakófunkciójából adódóan a vendéglátóhelyek száma is elenyésző (12 db 2002-ben, 2008-ban 7). A területen 6 étterem-cukrászda és 6 bár-borozó működik, melyek száma arányos az itt lakó népességszámmal. A Tetemvár-Északi domboldalon nem található kereskedelmi szálláshely, melynek oka megint csak a városrész lakófunkciójából következik.

A városrészben a Miskolcon működő 10 legnagyobb vállalkozásból egy, az Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt. székhelye található a Szentpéteri kapu 1. szám alatt, amely a Tetemvár alja.

Funkció-meghatározás:

A városrész továbbra is lakófunkcióval fog bírni, újabb lakóterület fejlesztések történhetnek a Tetemvári és a Bodótetői részeken. Kialakulhat Miskolc egy teljesen új városrésze a Tetemváron. Ezekhez a fejlesztésekhez kapcsolódóan kisebb szolgáltatásbővülés elképzelhető, amely a területet élhetőbbé, komfortosabbá teszi. Például játszóterek építése, közösségi terek építése, zöldfelületek fejlesztése.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Nyugodt, csendes, kertvárosi élettér	Alacsony kiskereskedelmi ellátottság
Szép természeti környezet, és panoráma	Intézmények hiánya
Közvetlen, rövid úton elérhető kapcsolat a belvárossal	Alacsony komfortfokozatú lakások viszonylag magas aránya

Lehetőségek	Veszélyek
A város lakáscélú építési területei iránti fokozódó igény	Önkéntesen, illetve irányított módon ide telepített alacsony társadalmi státuszú családok beáramlása a Bábonyibércre.
	Miskolc agglomerációjában létrejövő lakópark fejlesztések okafogyottá teszik a terület lakóövezeti fejlesztését

IV.3. Martin kertváros - Szirma

Miskolc délkeleti területén található a két önálló városrész, melynek statisztikai összevonásával jött létre egy nagyobb egység. Martin kertváros és Szirma területe összesen 18.86 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Martin Kertváros vagy régebbi nevén Martintelep kertvárosi városrész Miskolcon. Ellentétben sok más, a város szélén álló, külön településnek tűnő városrészszel Martintelep sosem volt önálló község.

Elsőként 1908-ban említették Martin Károlynak a rendezőpályaudvar melletti birtokaként. Martin Károly a miskolci tűzoltóegyesület alapítója és első parancsnoka volt, nevét a városrészben utca is viseli.

1944. június 2-án az USA légierő a Frantic Joe hadművelet keretében bombázta a Tiszai pályaudvart és a rendező-pályaudvart. Közelsége miatt a Martintelep is nagy károkat szenvedett a támadás során. Az egész városban 206-an haltak meg és 420-an sebesültek meg. A lakóknak az utóbbi időkben nem tetszett a „Martintelep” elnevezés, mivel a „telep” szó pejoratív felhangokat hordoz, ezért 2002. szeptember 5-én hivatalosan is Martin Kertvárosra változtatták a nevét, de az új név csak nagyon lassan terjedt el.

Martin kertváros a város egyik legbékésebb lakónegyede. Elérhető a Búza térről (belváros) 3, 3A jelzésű autóbusszokkal. Településszerkezetére a merőleges-párhuzamos elrendezés a jellemző, abszolút mérnöki, tervezett karaktere van a településrésznek.

Ezzel szemben **Szirma** egészen 1950-ig önálló község volt, ekkor csatolták Miskolc-hoz. A község Árpád-kori, a források már 1343-ban említik Seryme-ként. Kezdetben a Miskóc nemzetség birtoka volt majd a XIV.században került a Szirmay-család birtokába. A középkorban Miskolc, Csaba, Koromháza, Tokaj, Zsolca, Petri, és Jenke voltak vele szomszédságban. A településen a reformáció hamar terjedt, 1598-ban már önálló egyháza volt. Szirma Miskolchoz közelsége jelentős szerepet játszott a város mezőgazdasági, elsősorban zöldséggel való ellátásában. Miskolc délkeleti részén, az M30-as autópálya déli leágazódásánál található, kiváló autópálya kapcsolattal rendelkezik.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Martin kertváros-Szirma lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 10 312 fő, amely a város lakosságának 5.6%-a. Ezen belül Martin kertváros valamivel nagyobb arányt képvisel (3.3%) a városrész lakónépességéből, mint Szirma (2.3%).

Martin kertváros-Szirma népsűrűsége 542 fő/km², amely Miskolc városrészei közül közepes értéknek mondható. Ez a közepes érték abból fakad, hogy a városrész nagyobb népessége mellett területe is jelentős 18.8 km², a házakhoz jelentős kiskertek tartoznak.

A lakosságon belül 17.5% a 14 éven aluli, 63.7% a 14 és 59 év közötti, és 18.8% a 60 éven felüliek aránya. A városrész korszerkezete fiatalabb Miskolc város egészétől. Külön meg kell említenünk Szirmát, ahol még fiatalosabb a népesség összetétele, a 14 éven aluliak aránya 19.4%, míg az időskorúaké csak 13.6%.

Martin kertváros-Szirma lakosságának iskolai végzettsége elmarad a városi átlagtól. Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 17.3%-ot tesz ki a városrészben, ami kedvezőbb a városi átlagnál (19%). A legnagyobb különbség a 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányában érhető tetten, ahol a városrészi átlag 14.4%, míg Miskolc összesített mutatója 17.3%. Területi bontásban Martin kertváros jobb értékekkel rendelkezik, míg Szirma lemaradása jelentősebb a város arányaihoz viszonyítva.

A városrészben elsősorban középosztálybeli emberek élnek, sőt egyes új lakóparki területeken valószínűleg a felső-középosztálybeli, sok esetben diplomával rendelkező emberek. A 15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 50.3%, ami Miskolcon belül magas aránynak mondható (városi átlag 47.7%). A Martin kertváros-Szirma városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya nagyon kedvező (37%) alacsony értéket mutat, nem éri el a miskolci átlagot sem (44%).

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 45.9%, ami szintén kedvezőbb, mint a városi átlag (49%).

A két városrészt tekintve Szirmán egyáltalán nincs szegregátum, míg a Martin kertvárosban is csak egy kis terület található a Mura utca és a településhatár közötti tömbben. A szegregációs mutató arány a *Martin kertváros-Szirma* városrészben 13.1% jobb, mint a miskolci átlag (14.3%).

Lakókörnyezet értékelése

Martin kertváros-Szirma lakásállománya 3 433 lakás, mely a Miskolc lakásállományának mindössze 4.6%-át jelenti. A lakások közül 3 307 lakott, tehát 126 olyan la-

kást tartanak számon, amelyet a tulajdonosai nem használnak, nem hasznosítanak vagy nem lakás céljára használják. A lakások 18.5%-a 1945 előtt, 15.8%-a pedig 1990 és 2001 között épült. A lakások nagy része (65.6%) a köztes időszakban, tehát 1945 és 1990 között épült.

Területileg a Martin kertváros dominál, ahol a lakások több mint 67%-a található, míg Szirmán a fennmaradó arány 37%. Szirma építészetén erőteljesen lehet érezni a település történelmi hagyományait, központi részén felismerhetőek a falvakra jellemző görbe utcahálózatok, népi építészeti emlékek. Ezzel szemben Martin kertváros mérnöki elrendezésű, hálós utcaszerkezetű.

A városrész lakásainak 74.7%-a összkomfortos, míg 12.5%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya némileg meghaladja Miskolc összesített értékét (9.6%).

Közszolgáltatások a városrészben

Martin kertváros-Szirma városrész – tekintettel arra, hogy lakó-alvó településrészek – nem rendelkeznek jelentős közszolgáltatásokkal. Mindkét területen működik postai szolgáltatás és gyógyszertár, kihelyezett önkormányzati ügyfélszolgálati iroda. Összesen 2 gyermekorvosi és 5 felnőtt háziorvosi körzet működik. A városrészben összesen 300 óvodai férőhely áll rendelkezésre és 2 általános iskola található a településrészekben. Az egyik a Szirmán működő Bem József Általános és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, a másik a Martin kertvárosban működő Arany János Általános Iskola.

Martin kertvárosban Közösségi ház és a Tompa Mihály Fiókkönyvtár, Szirmán a Radnóti Miklós Közösségi Ház biztosítja az ott lakóknak a helyi program lehetőséget, szakköröket, kulturális rendezvényeket. Két jelentősebb civil szervezet működik a városrészben, a Martintelepi Egyesület, és a Szirmai Óvodásainkért Alapítvány.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

A Martin kertváros-Szirma városrészben 2002-es KSH adatok szerint 937 vállalkozás működik, mely nem képvisel jelentős arányt a város összes vállalkozásából (5.8%). A vállalkozások közül az egyéni vállalkozások vannak túlsúlyban (61%), a társas vállalkozásokkal szemben (39%). A lakónépesség eloszlásából fakadóan az 1000 főre jutó vállalkozások száma a városrészben (92) meghaladja a városi átlagot (88). Egyértelműen kidomborodik a szolgáltató jellegű vállalkozások dominanciája (78%).

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A Martin kertváros-Szirma városrészben 73 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 2,4%-át teszi ki. Közülük 22 darab élelmiszer jellegű és ezen kívül 2 gyógyszertár működik a városrészben. A 2008-as legfrissebb adatok szerint 110 a kereskedelmi üzletek száma, ami a városrész fejlődésére, a lakossági igények fokozódására, illetve egyes kiskereskedők városrészbe településére utal olyan esetben, amikor az üzlet helyének nincs jelentősége (pl.: speciális kínálat, szakbolt, speciális szaktudás, stb.).

A városrész vendéglátó helyeinek száma 30, ebből 14 étterem-cukrászda, és 14 bárborozó működik a területen. A lakosság számhoz viszonyítva a kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma nem jelentős, ami a városrész funkcionális szerepéből fakad. A vendéglátó helyek száma 38-ra nőtt 2008-ra, ami egyértelműen a helyi kereslet bővülését jelzi.

A Martin kertváros-Szirma városrészben nem található kereskedelmi szálláshely, melynek oka megint csak a városrész lakófunkciójából következik. Martin kertváros és Szirma között értékes területek találhatóak, amelyek az autópálya-lehajtó közelsége miatt elsősorban gazdasági-kereskedelmi szempontból lehetnek érdekesek a jövőben.

A városrészben nem működik olyan vállalkozás, amely Miskolc 10 legnagyobb vállalkozása között lenne számon tartva.

Funkció-meghatározás:

Martin kertváros-Szirma jövőbeni fejlődését egyrészt a lakások iránti igény, másrészt az M30-as autópálya kapcsolat fogja meghatározni. A városrészek lakó funkciója, komfortja, élhetősége növekedni fog a jövőben. Ezzel együtt az M30-as autópálya gazdaságfejlesztő hatása is érzékelhető lesz. A két településrész között elsősorban kereskedelmi és szolgáltató létesítmények fognak megjelenni, továbbra is számítani lehet egyes bevásárló központok beáramlására, illetve üzleti szolgáltatást nyújtó cégek (pl.: logisztikai szolgáltató, iroda és/vagy csarnok bérbeadás) megjelenésére. Mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy a gazdasági funkciók erősödése nem eredményezheti a terület környezeti állapotának, illetve a kertvárosi lakóövezet nyugalmanak és komfortjának romlását, az ott élők életminőségének rosszabbodását. Ezzel együtt a jövőben már nem csak tisztán lakó-alvó településrész lesz Martin kertváros és Szirma, hanem komoly gazdasági, kereskedelmi funkcióval is rendelkezni fog.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Nyugodt, biztonságos kertvárosi lakókörnyezet	A városrész megközelíthetőségének akadályai a város felől – periférikus fekvés, vasúti sínek, sokszor zsúfolt felüljáró
Tiszai pályaudvar közelsége	A vonatforgalom zavaró hatása - zajszennyezése
M30-as autópálya közelsége	Magas talajvízszint
Értékes, befektetésre alkalmas területek a városrészben	

Lehetőségek	Veszélyek
Befektetői érdeklődés erősödése Miskolc iránt	A lakó funkciót túlzottan zavaró gazdasági tevékenységek megjelenése Martin kertváros és Szirma között
Kertvárosi lakóövezetek iránti igény növekedése	Megnövekedett forgalom a városrészben
Az M30-as szirmai lehajtójának megépülése	

IV.4. Hejőcsaba - Görömböly

Miskolc város déli, délnyugati részén található Hejőcsaba és Görömböly. A két városrész együttes területe 19.56 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

A két, mára egybeépült egykori község Miskolc fő tengelyétől távolabb található. Hejőcsabát 1945-ben, Görömbölyt 1950-ben csatolták a városhoz. Hejőcsaba nyugati végéhez csatlakozik a Hejőpark (régebbi nevén Úttörőpark), mely fokozatosan növekszik, határos az Egyetemvárossal, sőt a Benedek hegyen keresztül lassan összeépül Miskolctapolcával is. Mára Hejőcsaba teljesen egybeépült Miskolccal.

Hejőcsabát 1067-ben említik először. 1890-ben cementgyár épült a település határában. 1910. július 7. óta az akkor még önálló települést villamosjárat kötötte össze Miskolccal, ez volt a város második villamosvonala, melyet 1960-ban szüntettek meg.

Görömböly egykori község Miskolc határában, amely 1950-ben veszítette el önállóságát, amikor a megyeszékhelyhez csatolták. Mai neve Miskolc-Görömböly. Egykor Görömbölyhöz tartozott Tapolca is Görömbölytapolca néven. A falu első említése egy 1365-ből származó oklevélben olvasható. Ebben Zsigmond király adományozta a területet a Balassa családnak és a tapolcai apátságnak, akik így osztoztak a településen. 1709-ben, a pestisjárvány után több család áttelepült Miskolcra illetve Mindszentre. A görömbölyi görög katolikus egyházközséghez (filia) tartozott 1749-től Miskolc, Diósgyőr, Kisgyőr, Hejőcsaba, Mályi és Szirma, mivel csak itt volt templomuk. Az 1810. évi apátsági összeírás feljegyezi, hogy Görömböly jobbágysai a ruszin és magyar nyelvet beszélik.

Valamikor híres volt boráról, a filoxéra-járvány kitörése előtt 1048 kh szőlőültetvénye volt, ma is sokan termelnek szőlőt és sok miskolcinak van pincéje az itt található Ág-hegyen. A városrész mára kertvárossá vált, bár megőrizte falusias jellegét. Szinte teljesen összeépült Hejőcsabával.

Mindkét településre abszolút a kertvárosias, sőt a falusias beépítés és megjelenés a jellemző. Különösen igaz ez Görömbölyre, ahol nagyon sok régi parasztház található. Hejőcsabán a Csabavezér úton, illetve a Futó utcán néhány 4 emeletes ipari technológiával épült ház, illetve sorházas, társasházi beépítés is található.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Hejőcsaba – Görömböly lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 10 881 fő, amely a város lakosságának 5.9%-a. Hejőcsaba valamivel nagyobb arányt képvisel (2.6%) a városrész lakónépességéből, mint Görömböly (2.3%). A város-

részhez tartozó önálló utcákban (Csabavezér, Futó utca, Templom utca) él a lakónépesség fennmaradó része.

Hejőcsaba – Görömböly népsűrűsége 549 fő/km^2 , amely Miskolc városrészei közül közepes értéknek mondható. Ez a közepes érték abból fakad, hogy a városrész nagyobb népessége mellett összevont területe is jelentős 19.6 km^2 .

A városrész korszerkezete idősebb Miskolc város egészétől, ez különösen a Csabavezér utcai 4 emeletes házakra, és a Hejőcsabai családi házas beépítésű területekre igaz. A lakosságon belül 14.3% a 14 éven aluli, 63.7% a 14 és 59 év közötti, és 22% a 60 éven felüliek aránya. Említést érdemelnek a Futó utca „fiatalos” értékei, ahol a 14 éven aluliak aránya 21%, míg az időskorúaké csak 8.8%.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 18.9%, ami szinte teljes mértékben megegyezik a városi arányszámmal (19%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya már jelentősebb lemaradást mutat. A városrészi 14.7%-kal szemben Miskolc összesített mutatója 17.3%. Területi bontásban Hejőcsaba jobb értékekkel rendelkezik (16.6%), míg Görömböly lemaradása jelentősebb a város arányaihoz viszonyítva (13.8%). Ezek a mutatók a közeljövőben minden bizonnyal javulni fognak, köszönhetően annak, hogy mindkét városrészbe előszeretettel költöznek fiatal diplomás családok, akik a régi parasztházakat, vagy a 60-as, 70-es években épült úgynevezett kockaházakat keresik és újíttják fel.

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 49.7%, kis mértékben meghaladja a városi átlagot (47.7%).

Hejőcsaba – Görömböly városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (41.6%) alacsonyabb a miskolci átlagnál (44%), a rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 46.4%, ami ugyancsak kedvezőbb, mint a városi átlag (49%). Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató Hejőcsaba – Görömböly városrészben 14.1%, kicsit kedvezőbb a miskolci átlagnál (14.3%). A KSH szegregátumai között szerepel a Vargaoldali dűlő - Csermőkei út - vasút - Futó u. - Mécses u. - Mésztelep u. - Csabai kapu által bezárt tömb, de itt meg kell említeni, hogy jelen városrészre csak a Futó és Mésztelep utca környéke esik, azonban ezeken a területeken idő közben megszűntek, felszámolásra kerültek a szegregátumok. A terület funkcióváltása napjainkban folyik, melynek keretében szolgáltató-bevásárló központ építése valósul meg a volt Cementipari Gépjavító területén.

Lakókörnyezet értékelése

Hejőcsaba – Görömböly lakásállománya 3 877 lakás, amely Miskolc lakásállományának 5.3%-át teszi ki. A lakások közül 3 736 lakott, 141 olyan lakást tartanak számon, amelyet a tulajdonosai nem használnak, nem hasznosítanak vagy nem lakás céljára használják. A lakások 11%-a 1945 előtt épült és csupán 7%-ukat építették 1990 után. A lakásállomány megújulása elindult, de kisebb ütemben halad mint más városrészek új lakópark projektjei.

Területileg Hejőcsaba dominál, ahol a lakások több mint 43%-a található, míg Görömböly aránya 34%. Hejőcsaba – Görömböly lakásállományának fennmaradó 23%-át a városrészhez tartozó önálló utcák lakásai adják (pl.: Futó utca, Hejőpark)

A városrész lakásainak 63.5%-a összkomfortos, míg 12.3%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás). A lakásállomány komfortfokozatának mutatói hasonlítanak a miskolci összesített értékekhez. (Mint az előző fejezetben utaltunk rá, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya napjainkra kedvező irányba változott.)

Közzolgáltatások a városrészben

Mindkét kisebb városrészben működik településrészi önkormányzat. Az oktatás terén 2 általános iskola működik és 4 óvodában összesen 270 óvodai férőhely áll rendelkezésre, amely nem képez jelentős arányt a város közoktatásában. Bölcsőde nem működik a településrészekben. Házi orvosi és gyermekorvosi körzet és ellátás mindkét városrészben található. A szociális szolgáltatások terén az Önkormányzat fenntartásában a Hejőcsabai Szolgáltatási Központ, a nem önkormányzati fenntartásban a Szent Erzsébet Szeretet Otthon működik Hejőcsabán.

3 posta található a városrészben, ebből az egyik a Cora áruházban működik, a másik kettő a településrészekben.

Mindkét településrészen intenzív kulturális élet zajlik, meghatározó és elismert civil szervezetek fogják össze a helyi közéletet:

- Csabaiak Hejőcsabáért Egyesület
- Görömbölyi Kulturális Egyesület
- Hejőcsabai Fiatalok Közhasznú Egyesülete
- Gárdonyi Géza Közösségi Ház
- Görömbölyi Közösségi Ház

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Hejőcsaba – Görömböly városrészben 2002-es KSH adatok szerint 997 vállalkozás működik, mely a város összes vállalkozásának 6.2%.-át jelenti. A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások körülbelül egyforma arányban vannak jelen a területen, az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma 93, amely meghaladja a városi átlagértéket (88). A vállalkozások 1.1%-a mezőgazdasági, 21.6%-a ipari, míg 77.3%-a szolgáltatási jellegű.

A városrészben található egy jelentős nagyságrendű befektetések fogadására alkalmas önkormányzati tulajdonú iparterület, az úgynevezett 5.számú iparterület, melynek geológiai előkészítése jelenleg folyamatban van.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

Hejőcsaba – Görömböly városrészben 125 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 4.2%.-át teszi ki. Közülük 28 darab élelmiszer jellegű, 7 ruházati jellegű, valamint 3 gyógyszer-tár működik a városrészben. Ebben a városrészben Görömbölyön működnek olyan nagy kereskedelmi egységek, mint a CORA, a Praktiker, a Sconto, a Toyota Szalon, a Park Center, benne több ismert áruházal (pl.: Hervis, Office Depot, C+A, stb.), vagy a Sever Center. Főként ezeknek a nagyberuházásoknak köszönhetően 2008-ra a kereskedelmi üzletek száma 200-ra nőtt. A városrész vendéglátó helyeinek száma 57, ebből 39 étterem-cukrászda és 12 bár-borozó. A kereskedelmi szálláshelyek száma 60, melyek teljes mértékben szállodai szálláshelyek és a Görömbölyön található Sárga Csikó Fogadóban találhatóak. Kisebb mértékben a vendéglátó helyek száma is emelkedett 2008-ra, ma 65 található a városrészben.

A városrészben nem működik Miskolc 10 legnagyobb vállalkozásai közül egy sem.

Funkció-meghatározás:

Hejőcsaba és Görömböly minden bizonnyal továbbra is megmarad lakó-alvó településrészként. Mindkét településrészen vannak korlátozott számban tartalék lakásépítési területek, illetve a régi lakásállomány megújulása figyelhető meg napjainkban is és ez a trend fog megmaradni a jövőben is. Görömböly fejlődésére hatással lehet még a Cora déli kapu térségében lévő úgynevezett 5-ös iparterület, amely újabb befektetőket, elsősorban kereskedelmi és szolgáltató egységeket vonzhat. Görömböly városrészben a turisztikai kínálat fejlesztése indulhat meg a jövőben, az ott található pincesorok, illetve lovardák tekintetében. Hejőcsabán a Mész telep környéki rész indulhat fejlődésnek a Tesco betelepülésének köszönhetően, ez további fejlesztéseket

generálhat, szintén elsősorban a kereskedelem területén, elsősorban az Avasra, Miskolc-Tapolcára és Hejőcsabára mint gazdasági bázisra, vásárlóerőre alapozva.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Kedvező fekvés – M30 autópálya, 3. út közelsége	Zajszennyezés a 3. út kivezető szakaszánál
Nyugodt, kertvárosi jellegű környezet, különösen Görömbölyön	A cementgyár károsanyag kibocsájtása
Kereskedelmi üzletek közelsége (CORA, Praktiker stb.)	Nem megfelelő tömegközlekedési kapcsolat a többi városrészrel
Jó tömegközlekedés a Belváros irányába (sűrűn jár a 4-es busz)	
Erős helyi identitás és arra épülő civil és kulturális élet	

Lehetőségek	Veszélyek
Déli városkapu további fejlesztése külső tőkebevonással	Forgalomtechnikai beavatkozások negatív hatásai a városrészben
Kertvárosi lakóövezetek további felértékelődése	

IV.5. Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrész

A városrész a Szentpéteri kaput és a Zsarnai telepet foglalja magába, területe mindössze 0,98 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

A Szentpéteri kapu az 1800-as évek végéig csak néhány utcából állt, a területre lovassági laktanya volt tervezve, amelyet a „Rudolf” gyalogsági laktanya mögé terveztek, a mai Kassai u. – Álmos u. – Huszár u. – Szeles utca által határolt tömbbe. A Ferenc Józsefről elnevezett lovassági laktanya 1896 végére teljesen felépült, mellette katonai élelmezési raktárak és közös nagy gyakorlótér kapott helyet. A gyakorló tér területén épült fel a Hodobay lakótelep öt utca által határolt 15 lakótömbje, amely a trianoni döntés után a Felvidékről menekülő magyar tisztviselőket fogadta. A Kassai, Kolozsvári, Pozsonyi, Temesvári utcák, valamint a Gömöri tér által határolt 14 kataszteri hold területet felparcellázták és 1923-24-ben elkezdődött a 120 lakás felépítését célul tűző program. Ezek a kiskertes családi házak alkották a napjainkban is meglévő, azóta lényegesen átalakult Hodobay lakótelepet.

Az 1940-1950-es évekig élt az a koncepció, miszerint a Szentpéteri kapui intézményekbe, üzemekbe, s főleg a köztemetőbe, ezen utóbbi bejáratáig villamossal fogják az embereket eljuttatni. Az 1940-es években a Szentpéteri kapu irányában a város az Álmos utcáig tartott. Az ettől kintebb lévő területeken volt a Köztemető, a Miskolci Kertészeti Vállalat, a faiskola. 1964-ben kezdődött a Szentpéteri kapu építése. A város terjeszkedésével a kapu Sajószentpéter irányába tolódott, ahol az út nyugati oldalán agyagbánya, a keleti oldalán katonai gyakorló tér, majd állatvásártér állt. Az 1970-es évek elején, közepén aztán eltűnt a Szeles utca, a Jókai és a Szentpéteri kapu mindkét oldalának hagyományos, tömbös, zárt, 19. századi elemeket és anyagokat őrző beépítése.

Több közintézmény is helyet kapott a területen. A Megyei Kórház eredendően katonai laktanyának készült, de a 45 holdas területre épült épületek kórházként nyíltak meg. A Szentpéteri kapuban található a Rendészeti Szakközépiskola, illetve az Önkormányzat fenntartásában működő Őszi Napsugár Idősek Otthona.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 10 060 fő, amely a város lakosságának 5.5%-a.

A városrész népsűrűsége 10 587 fő/km², amely Miskolc városrészei közül az egyik legmagasabb. A lakók elsősorban 10 emeletes és 4 emeletes épületekben lévő laká-

sokban élnek, így érthető a magas népsűrűség. Itt található a város egyetlen 20 emeletes lakóháza is.

A lakosságon belül 13.1% a 14 éven aluli, 62.2% a 14 és 59 év közötti, és 24.7% a 60 éven felüliek aránya. A városrész korszerkezete idősebb a város egészétől, majd 2%-kal kevesebb a 14 éven aluliak aránya és 4%-kal több az időskorúaké.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 14.9%-ot tesz ki a városrészben, ez az arány Miskolcon belül kedvezőnek mondható.

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a városrészben 19.2%, ami meghaladja a városi átlagot (17.3%). Ennél a mutatónál jelentős területi eltéréseket figyelhetünk meg a városrészben belül. Míg a Szentpéteri kapu összesített értéke (19.6%) közel átlagos, addig a Zsarnai telepen jelentős lemaradás figyelhető meg (7.3%), itt alacsonyabb társadalmi státuszú emberek élnek.

A 15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya (49.7%) némileg meghaladja a városi átlagot (47.7%). A Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (43.7%) alig tér el a miskolci átlagtól (44%). A foglalkoztatott nélküli háztartások magas arányának egyik oka a nagyszámú nyugdíjas háztartás, melyet a 24% feletti 60 éven felüli korosztály jelenléte is mutat.

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 46.4%, tehát kedvezőbb, mint a városi átlag (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató a városrészben 10.7%, ami Miskolcon belül kedvezőnek számít.

Lakókörnyezet értékelése

A Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrész lakásállománya 4 163 lakás, mely Miskolc lakásállományának 5.7%-át teszi ki. A lakások 95%-a lakott, a fennmaradó 5% nem lakott, vagy egyéb célra használt. Területileg a Szentpéteri kapu dominál, ahol a lakások több mint 97%-a található, míg a Zsarnai telep lakásállománya csupán 126 ingatlan. A lakások 11.4%-a 1945 előtt épült, a legnagyobb lakásépítési hullám pedig az 1960-as években volt, amikor a lakások 62.7%-a épült. Jelentős időszaknak mondható még az 1980-as évek is, amikor a lakásállomány 21.4%-a keletkezett.

A városrész lakásállományának 2.6%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás), amely sokkal kedvezőbb Miskolc összesített értékénél (9.6%). A városrész érdekessége, hogy 65.4%-kal dominálnak a komfortos lakások, míg a többi városrészben általában az összkomfortos felszereltségű lakások képviselik a legnagyobb arányt. Ez azért van, mert a városrészben sok a gázkonvektoros fűtéssel rendelkező lakás. A városrész közműellátott-

sága magas, a lakások csupán 4.5%-ába nincs bevezetve a gáz és csak 35 lakás nincs ellátva hálózati vízvezetékekkel, ez utóbbi a Zsarnai telep és a Szentpéteri kapu-kelet városrészi területeken lévő lakások.

A többszintes épületek egy jelentős része a hazai panelprogram keretében megújult, a Szentpéteri kapu egyik 10 emeletes épületét elsők között újították fel Miskolcon.

A városrészben található az úgynevezett Álmos utcai szegregátum, melyet alacsony társadalmi státuszú lakosok- többségében romák laknak. A itt található lakások villany- víz és szennyvízvezetékekkel ellátottak.

Közzolgáltatások a városrészben

A városrészben létrehoztak településrészi önkormányzatot. Az alapfokú oktatást 2 általános iskola biztosítja (10.Sz. Petőfi Sándor Általános és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola; Rónai Ferenc Általános és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola), melyek közül a Rónai bezárásra ítélt, de várospolitikai szempontból egyenlőre tovább működhet az intézmény. Két óvoda található a városrészben, melyek 317 óvodai férőhelyet biztosítanak, ezek közül a Kassai úti szomszédságában bölcsőde is működik.

Orvosi ellátás a városrészen belül biztosított, a Szentpéteri kapui szolgáltatóházban 4 felnőtt háziorvosi és 2 gyermekorvosi körzet működik. Ebben a városrészben található a Megyei Kórház és Egyetemi Oktató Kórház, illetve a Kórházzal szemben az Őszi Napsugár Otthont, melyet a Miskolc Kistérségi Többcélú Társulás tart fenn. Továbbá itt működik önkormányzati intézményként az Őszi fények Szolgáltatási Központ is.

A szociális ellátásba nem önkormányzati szervezetek is bekapcsolódtak:

- Mozgáskorlátozottak és Barátaik Miskolc Városi Egyesület,
- Támasz Önálló Életvitelt Segítő Központ - Támogató Szolgálat.

Jelentős kulturális intézmény a városrészben nem található, mindössze két fiókkönyvtár, – amely tulajdonképpen egy – üzemel. A városrészben egyetlen posta működik a Kassai úton. Ebben a városrészben található a Szentpéteri kapui Köztemető, amely a város legnagyobb temetkezési helye.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrészben 2002-es KSH adatok szerint 811 vállalkozás működik, mely arányait tekintve nem képvisel jelentős arányt a város összes vállalkozásából (5%). A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások körül-

belül egyforma arányban vannak jelen a területen. A lakónépesség eloszlásából fakadóan az 1000 főre jutó vállalkozások száma (78) nem éri el a városi átlagot (88). A szolgáltató jellegű vállalkozások dominálnak, 85%-os arányt képviselnek. Az arányban kevés vállalkozás közel sem jelenti azt, hogy a városrész gazdaságilag elhanyagolható lenne, sőt Miskolc egyik növekedési gócpontja. Ebben a városrészben épült meg a volt Kertészeti Vállalat helyén Miskolc első Tesco áruháza, majd később az OBI Barkács áruház, ebben a városrészbe települt Miskolc legutóbbi „nagyhala” a Bosch GmbH, amely két üzletágát is ide telepítette. Szintén részben ezt a városrészt érinti a Miskolci Ipari Park, melynek a fejlesztése az UMFT kiemelt projektjeként már az idén el fog indulni.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

Szentpéteri kapu - Észak-keleti városrészben 166 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 5.5%-át teszi ki. A 26 darab élelmiszer jellegű üzlet mellett itt jelentős arányt képviselnek a ruházati jellegű (16 db); vasáru-,festék- üveg (16 db); valamint elektromos cikk (8 db) szaküzletek is. Részletek, jelentősebb cégek az előző fejezetben. A nagyobb kereskedelmi egységek megjelenése koncentrálna ezt a gazdasági ágat is, így talán ezzel magyarázható, hogy 2008-ban már csak 130 kiskereskedelmi üzlet működik a városrészben. Ebben a kapuban is létesült egy új bevásárló udvar a STOP SHOP.

A városrész vendéglátó helyeinek száma 79, ebből 55 étterem-cukrászda és 7 bárborozó működik a területen. A kereskedelmi szálláshelyeket tekintve 40 férőhely áll rendelkezésre panziós ellátással. 2008-ra a vendéglátó helyek száma 26-ra csökkent.

Az adott városrészben két vállalkozás működik a városi TOP 10-ből: Robert Bosch Power Tool Kft. és a Robert Bosch Energy Kft.

Funkció-meghatározás:

A városrész kettős fejlődési pályát fog bejárni a jövőben. A panel lakások felújításával, energiatakarékossá tételével, illetve a közterületek felújításával, élhetővé tételével a lakó funkció erősödni fog. Különösen a Katowicei, Kassai és Pozsonyi utcai 4 emeletes gázfűtéses épületek válhatnak vonzó költözési célponttá, hiszen a terület közel fekszik a Búza térhez, illetve a belváros hoz. e mellett tartalék fejlesztési területek vannak a Széphegy dűlő – Akasztó bérc térségében. A Szentpéteri kapu gazdasági funkciója tovább erősödik, a 26-os főút melletti területek beépülése kiteljesedik, sőt átlépi a városhatárt és a szomszédos szirmabesenyői területeken folytatódik tovább. A városrészben a jövőben is megmarad a vegyes funkció, vagyis a lakós és a gazdasági-kereskedelmi funkció keveredése.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Kedvező közlekedés-földrajzi fekvés	Jelentős tranzitforgalom – zajszennyezés a 26. út kivezető szakaszán
Kereskedelmi üzletek, szupermarketek (TESCO, OBI, STOP SHOP) nagy száma	Karakter nélküli, szétszabdalt városrész
Gazdasági erő – betelepült nagyvállalatok (Bosch)	Alacsony társadalmi státuszú rétegek fokozott problémái (Álmos utca, 20 emeletes bérház)
A lakásállomány megfelelő infrastrukturális felszereltsége, komfortossága	

Lehetőségek	Veszélyek
A városkapu gazdaságfejlesztő hatása, a befektetői érdeklődés fokozódása	Az északi elkerülő megépülésének elhúzódása miatt megmarad, sőt a fejlődéssel együtt fokozódik a városrész forgalmi leterheltsége, lég- és zajszennyezése
A miskolci elkerülő északi szakaszának teljes megépülése – M30-as autópálya gyorsabb elérhetősége	Az előregedő lakosság helyét alacsonyabb társadalmi státuszú családok foglalják el, amelyek összességében a városrész szegregálódásához vezethetnek
Panel program folytatódása	

IV.6. Selyemrét - Keleti városrész

Selyemrét, Szondi telep-Csorba telep, Felüljáró városrészek alkotják a Selyemrét – keleti városrészt, melynek a területe összesen 0,49 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

A városrész viszonylag lassan az 1800-as évek végén, az 1900-as évek elején indult látványos fejlődésnek, nem tartozik Miskolc történelminek nevezhető városrészei közé. Jellemzője, hogy a gazdasági funkció dominált a területen, sokáig csak vasútvidékek hívták a területet. Több kisebb és nagyobb üzem működött itt hajdanán. Például itt működött a Szappangyár, a Gázgyár, a Vágóhid és jéggyár, Városi szeszfőzde, Városi sertés telep, Elektromos központi telep, Miskolczi Vasöntöde és Gépgyár, stb. Központi Gáz és Villamossági Rt. miskolci légszeszgyára (gázgyár) 1882-ben alakult. A későbbi miskolci Villamossági Rt. a Baross utcában működött, a köztudatban a térséget ma is villanytelepként emlegetik. E mellett tűzészeti laktanya és városi strandfürdő is működött a területen.

A vasútállomástól a városba vezető út melletti, akkor még szántóföldnek használt területen építették föl a tűzterek otthonát. Erről tanúskodnak a fennmaradt és ma is használt utcanevek: Üteg utca, Szekerész utca, Tűzér utca, Kartács utca, Buzogány utca. A József Attila út - Fonoda út - Szinva-patak és Harmat, Szekerész utcák által határolt terület a Szondi telep, amelynek észak-nyugati sarkában található a Buzogány - Üteg - Szekerész - József Attila utcák által határolt József Attila telep. Korábban ez utóbbi volt a Vay telep.

A Szondi telep előzményei visszanyúlnak a 1914-16-os évekre, amikor is az első világháború kitörése után katonai megfigyelő állomást hoztak létre a sebesültek fogadására, és barakk-kórház létesült. A háború után ezeket a többnyire kátránybevonatú deszkákból készült barakkokat szállták meg a város szegényebb rétegei. Az egykori kórház nagyjából lefedi a Szondi telep területét.

Az 1920-as években újabb barakkok épültek, de már kőből. 1925-ben a Speyer-kölcsön támogatásával megkezdődött a katonai barakkok felszámolása, és a területen már meglévő 80 lakáshoz hasonló kőbarakk szükséglakás-telep kialakítása. Mintegy 220 lakás épült fel, majd 1936-ban újabb 20 szükséglakás építését határozta el a város, melyet 1937-ben újabb 60-nal toldottak meg.

1941-42-ben nagy nehézségek árán eltűnnek az I. világháborús fabarakkok és felváltják a helyüket a kőbarakkok, vagy szükséglakások. Ezzel megszűnik a Szondi telep, amelyet csak napjainkra sikerült részlegesen felszámolni. Jól látható, hogy egy 100 évvel ezelőtt keletkezett nyomornegyedet a két világháború közötti viszonylag konszolidált állapotban, majd a II. világháború utáni erőltetett fejlesztés eredményeként sem sikerült megszüntetni, felszámolni.

A városrészben található Miskolc két fontos közlekedési csomópontja. Egyrészt a régi 3-as út a Zsolcai kapu folytatásaként és kivezetéseként itt hagyja el a várost, másrészt itt található a Tiszai pályaudvar. A Zsolcai kapu régi városkapu funkciója kitolódott a József Attila út végére, itt alakult ki egy komoly gazdasági övezet. Folyamatos a nagy bevásárló központok betelepülése, itt található az M30-as autópálya északi lehajtója is.

Miskolc az 1860-as 70-es évektől lett vasúti csomópont. A Tiszai Pályaudvar Miskolc egyik legrégebbi és legszebb építészeti alkotása. A pályaudvar mai főépülete 1901-ben épült. Az 1950-es években már napi 50 ezres utasforgalmat bonyolított a pályaudvar. 1967-ben avatták fel a pályaudvar előtt Kandó Kálmán szobrát, a teret ma is Kandó Kálmán térnek hívják.

A pályaudvar mellett található a MÁV-telep. A telepen lévő lakóingatlanok, illetve azok területe a Magyar Államvasutak Zrt. tulajdonában van. Az önkormányzat tulajdonában mindössze néhány közút, valamint egy Sorompó utcai közterület és a volt iskola épülete van. A MÁV Zrt. és a miskolci önkormányzat 2006 novemberében írt alá együttműködési megállapodást a Tiszai pályaudvar környezetében elhelyezkedő területek rehabilitációja érdekében, amelyben az önkormányzat kizárólag a terület fejlesztési koncepciójának kidolgozásában való részvételt vállalta.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Selyemrét – Keleti városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 7 207 fő, amely a város lakosságának 3.9%-a. A városrész népességének nagy része a Selyemréten lakik (61%).

A városrész népsűrűsége 14 227 fő/km², amely Miskolc városrészei közül az egyik legmagasabb. Ez a magas értéket kis területének (0.49 km²) köszönheti.

A lakosságon belül 16.2% a 14 éven aluli, 57.4% a 14 és 59 év közötti, és 26.4% a 60 éven felüliek aránya. A városrész korszerkezete idősebb a város egészétől, kevesebb a 14 és 64 év közöttiek száma és kiugróan magas az időskorúak aránya.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 37.1%, mely Miskolc városrészei közül a legrosszabb arány, ez nagyrészt a Szondi és József Attila telepeken élő szegregált lakosság alacsony iskolázottsági mutatóinak köszönhető.

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (11.5%) jóval a városi átlag alatt marad (17.3%), a városrész Miskolc egyik legelmaradottabb területe. A városrészben belül jelentős területi különbségek figyelhetők meg, a Selyemrét ér-

téke (15.3%) közelít a városi átlaghoz, míg a Szondi György telep lemaradása tetemes (4.6%).

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya alapján Selyemrét – Keleti városrész Miskolc egyik legalacsonyabb értékével rendelkező városrésze. Az itteni 31.9%-os arány jelentősen elmarad a városi átlagtól (47.7%). A foglalkoztatottak aránya alapján nem mutatkoznak jelentős területi különbségek a városrészen belül. A szegregátumban az iskolai végzettség és az alacsony motiváció miatt alacsony a foglalkoztatottak aránya, míg a Selyemrét területén az előregedett lakosság miatt.

A Selyemrét – Keleti városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 62.6%. A városon belül ennél magasabb arányt csak az Egyetemvárosban és a Lyukóvölgyben találunk. A Lyukóvölgy érthető, az Egyetemvárosban viszont nagyon alacsony a lakosságszám, ezért arányaiban magas az érték, de abszolút számban nem.

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 65.6%, mely jelentősen meghaladja városi átlagot.

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány a Selyemrét – Keleti városrészben 31.8%, a Miskolcon belüli legmagasabb arány. A szegregációs mutató híven tükrözi a városrész megoldandó szociális problémáit, ugyanakkor ki kell emelni, hogy a telep felszámolása 2008-ra szinte majdnem teljes egészében végbe ment, néhány házban laknak már csak családok, így a legfrissebb statisztika már teljesen mást mutatna.

Lakókörnyezet értékelése

Selyemrét – Keleti városrész lakásállománya 2 855 lakás, mely a Miskolc lakásállományának 3.9%-át jelenti. A lakások 94%-a lakott, tehát 172 olyan lakást tartanak számon, amelyet a tulajdonosai nem használnak, nem hasznosítanak vagy nem lakás céljára használnak. A városrészben a legjelentősebb lakásépítési időszak 1945-1959 között volt, amikor a lakásállomány majd 40%-a keletkezett. Az 1960-as években épült a lakások 30.3%-a. Ezután már nem volt több jelentős lakásépítési hullám, az elmúlt 30 évben a lakásállomány 6.7%-a keletkezett.

A lakásállomány kétharmada a Selyemréten található, míg a Szondi György telep lakásai teszik ki a fennmaradó egyharmad részt.

A városrész lakásállományának 22%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás), amely több mint kétszerese Miskolc összesített értékének (9.6%). Felszereltség alapján a komfortos lakások dominálnak

68.4%-kal, az összkomfortos lakások aránya pedig 9.6%. A városrész közműellátottsága alacsony, a lakások 15%-ába se a vezetékes gáz, se a közcsatorna nincs bevezetve.

Mára a Szondi-József Attila telep szinte teljes mértékben felszámolódott, alig maradt 8-10 ház, amelyben még laknak családok. A területről a családok szétköltöztetésre kerültek, elsősorban az Avas II-es ütembe, ezzel ott indítva el egy újabb problémát.

Közzolgáltatások a városrészben

A Selyemrét – Keleti városrészben nem működik részönkormányzat, illetve kihelyezett ügyfélszolgálati iroda. A városrészben egy bölcsőde és 1 óvoda működik. Az óvoda férőhelyeinek a száma 100 fő.

A városrészben az alapfokú oktatást a Selyemréti Általános és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola, illetve a Szondi telepen szegregált iskolaként működő, de az Önkormányzat döntése értelmében bezárásra ítélt József Attila Általános Iskola biztosítja. A városrészben egy középfokú oktatási intézmény működik, a Kós Károly Építőipari Szakközépiskola, illetve a ma már nagyrészt használaton kívüli Petőfi Kollégium.

Az orvosi ellátást 4 háziorvosi körzet, és 1 gyermekorvosi körzet biztosítja, de a Selyemréten található a Vasút-egészségügyi központ is, ahol gyógyszertár is működik. Posta a pályaudvaron található, amely a városrészben lakók szempontjából egy kicsit kiesik.

A selyemréten 1937 és 1943 között templomot építettek.

A városrészben a régi felhagyott ipari épületekben különböző civil szervezetek és ellátó szolgálatok működnek:

- Magyar Vöröskereszt BAZ Megyei Szervezete Hajléktalan Gondozó Központ
- Napfényt az Életnek Alapítvány
- PARA-MIS Ipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
- Szimbiózis Alapítvány "Harmónia Támogató Szolgálat"
- Szimbiózis Alapítvány "Miskolci Kistérségi Támogató Szolgálat"
- Szimbiózis Támogató Szolgálat
- Szorgoskert Kht. "Szorgoskert Támogató Szolgálat"
- Az Emberért, Az Emberségért Alapítvány
- Koós Károly Alapítvány Kht
- Lórántffy Zsuzsanna Református Kismamaház
- Magyar Vöröskereszt B.A.Z. Megyei Szervezete
- Miskolci Cigányok Összefogásáért Közhasznú Szervezet
- Napfényt az Életnek Alapítvány
- OSTREATUS Gombatermesztők Egyesülete
- Rákóczi Szövetség B.-A.-Z. Megyei Szervezete

A Váltó utcai bezárt iskola helyén Fogyatékos Foglalkoztató Központ létesült, a Baross utcán Hajléktalan szálló működik.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Selyemrét – Keleti városrészben 2002-es KSH adatok szerint 274 vállalkozás működik, mely nem képvisel jelentős arányt a város összes vállalkozásából (1.7%). Az 1000 főre jutó vállalkozások száma 54, amely a városi átlag (88) alatt marad. A szolgáltató jellegű vállalkozások aránya 80%, dominanciájuk egyértelmű.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 122 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 4%-át teszi ki. A 15 darab élelmiszer jellegű üzlet mellett itt jelentős arányt képviselnek a vasáru-, festék-, üveg szaküzletek (21 db). A városrészben 1 gyógyszertár működik. A városrész gazdasági-kereskedelmi funkcióinak a fejlődését és a szegregált területek, valamint a lakóingatlanok hasznosítását jelzi, hogy 2008-ban már 230 kiskereskedelmi üzletet tartott nyilván az Önkormányzat. A városrész vendéglátó helyeinek száma 12, ebből 6 étterem-cukrászda és 6 bár-borozó működik a területen (2008-ban 67).

Selyemrét – Keleti városrészben működik a 3 csillagos Károly Hotel, amely egy irodaházból, illetve munkásszállásból került átalakításra. A Hotel 68 modern stílusú kétágyas szobával, 3 igényesen berendezett apartmannal, valamint konferenciatermekkel szolgálja a vendégek magas színvonalú ellátását az év minden napján .

A városrészben Miskolc TOP 10 vállalkozásai közül több is megtalálható:

- Borsod Volán Zrt.
- Remy Automotive Hungary Kft.
- Szemerey Transport Zrt.
- MVK Zrt.
- Miskolci Hőszolgáltató Kft.
- Ross Mould Kft.

Funkció-meghatározás:

A városrész gyökeres változások előtt áll, amely alapos funkció átrendeződést is magában hordoz. A Szondi telep teljes felszámolásával gazdasági-kereskedelmi funkciók telepítésére alkalmas terület jön létre nagyon közel a városközponthoz, így ez egy nagyon frekventált területe lesz a városnak. A terület újra ipari, szolgáltató és kereskedelmi funkciót fog ölteni, mint ahogy az az 1800-as évek végén, az 1900-as évek elején is jellemző volt. A másik nagy átalakulás a Kandó tér és környékén fog végbe menni. A pályaudvar és környéke, mint Miskolc 5. kapuja vonzó befektetési célpont lesz a területek rendezését (MÁV telep, nem használt ipari létesítmények, MVSC sporttelep, stb.) követően. Minden nyugat-európai nagyvárosban a pályaudvar és környezete pezsgő kereskedelmi, gazdasági, logisztikai és egyfajta sajátos szórakoztató funkciót lát el. Sok helyen működnek például stadionok, konferencia központok nem messze a pályaudvartól a kitűnő logisztikai lehetőségek miatt, de ugyan ez igaz a gazdasági funkciókra is. A Selyemréti Strand fejlesztésével egy vonzó rekreációs terület alakul ki, szintén közel a belvároshoz és a pályaudvarhoz.

Végezetül nem szabad elfelejtenünk a Metró környéki területek dinamikus fejlődéséről sem, ahova a közelmúltban a Bricostore Áruház települt, de további betelepülők terület-előkészítései is elindultak. Összességében megállapítható, hogy a jövőben a városrészben még inkább fel fog erősödni a gazdasági funkció.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Kedvező közlekedés-földrajzi fekvés – M30-as autópálya közelsége	Jelentős tranzitforgalom – zajszennyezés a 3. út kivezető szakaszán
Kereskedelmi üzletek jelenléte (METRO, Bricostore)	A 3. út kivezető szakaszának leterheltsége – forgalmi dugók, különösen csúcsok idején
Terjeszkedési lehetőség a város határában, befektetésre alkalmas területek	Szegregált lakótelepek jelenléte, és a már felszámoltak taszító látványa
	A lakosság alacsony iskolázottsága, és foglalkoztatottsági aránya
	A lakásállomány alacsony komfortja

Lehetőségek	Veszélyek
A városkapu gazdaságfejlesztő hatása, a befektetői érdeklődés fokozódása	A városrész további elöregedése, illetve a felszabaduló lakásokba mélyszegénységben élő családok beköltöztetése
A felszámolt szegregátum területének hasznosítása	A MÁV telep tulajdonviszonyai rendezésének az elhúzódása
	Befektetői tőke elmaradása

IV.7. Avas Kelet - Népkert

A városrész az Avas keleti nyúlványát és a Népkertet, valamint a Petneházy bérházakat foglalja magába, területe 2.08 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

A Népkert Miskolc belvárosának legnagyobb, 56 921 m²-es területével a teljes város harmadik legnagyobb parkja (Tapolca-Hejőliget és a Csanyik után).

Nevezetességei közé tartozik a Népkerti Vigadó, az ország első Erzsébet királyné-szobra, és a Népkerti Szoborpark. A Népkert mellett áll a Sportcsarnok, és a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és a Technika háza. A Népkertet nyugatról határoló út túloldalán áll a Herman Ottó Múzeum képtára és a Kós-ház.

A Népkertet az 1870-es években alakították ki. Ekkor még a város szélének számított a terület. Az elkövetkezendő pár évtizedben villanegyeddé alakult, ma is szép villák állnak itt. Miután Miskolc a II. világháború után gyors növekedésnek indult, a Népkert gyakorlatilag a belváros része lett.

Itt állítottak először szobrot Erzsébet királynénak; a mellszobrot Stróbl Alajos készítette bronzból. 1899. június 17-én avatták fel. Ebben az időben a Népkert neve Erzsébet-liget volt.

A Népkertben különböző sportlétesítmények is találhatóak, kispályás labdarúgó pálya, salakmotor pálya, jégpálya, stb.

A Népkert villanegyed jellegétől teljes mértékben különbözik a Petneházy bérházak gázos, téglá 4 emeletes épületeinek elrendezése és beépítése.

A városrész utcaszerkezete mérnökiileg tervezett hálós szerkezetű, a városrészt ketté -szeli a Szilágyi Dezső utca, amely tulajdonképpen a 3-as főút.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Az Avas Kelet – Népkert városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 5 982 fő, amely a város lakosságának 3.2%-a. A lakosok nagy része az Avas keleti részére és a Népkert környékére koncentrálódik, a Petneházy lakótelep részaránya 10%.

A városrész népsűrűsége 2 991 fő/km². Ez a viszonylag magas érték a kis területen (2 km²) koncentrálódó közepes lakosságából adódik.

A városrész korszerkezete sokkal idősebb a város egészétől. A lakosságon belül 11.5% a 14 éven aluli, 58.8% a 14 és 59 év közötti, és 29.8% a 60 éven felüliek aránya. Kiemelkedően magas az időskorúak aránya a Petneházy lakótelepen, ahol minden harmadik lakos, tehát a népesség 33%-a 65 év feletti.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 7.5%. Ennél kedvezőbb aránnyal Miskolcon belül csak az Egyetemváros városrész rendelkezik (6.8%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a városrészben 38.4%, Miskolctapolca mellett a város legmagasabb értéke. A városrészen belül jelentős területi különbségek figyelhetők meg, az Avas keleti részének és a Népkertnek az értéke kiemelkedően magas, míg a Petneházy lakótelep értéke (16.2%) közelít a városi átlaghoz. Látható tehát, hogy összességében ez a városrész meglehetősen intellektuális, jól szituált, értelmiségi lakóközösséggel rendelkezik.

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 56%, Miskolc városrészei közül ez a legmagasabb arány. Ez nagyban összefügg a képzettségi színvonallal is, még magasabb lenne az érték ha nem lenne magas a 65 év felettek aránya. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (45,3%) némileg meghaladja a miskolci átlagot (44%). A foglalkoztatott nélküli háztartások magas arányának oka a nagyszámú időskorú, nyugdíjas lakos lehet. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 39.1%, majd 10%-kal a városi átlag alatt marad.

A szegregációs mutató a városrészek közül itt a legalacsonyabb (5.6%). A fenti adatokból kitűnik, hogy az Avas Kelet – Népkert városrész esetében nem kell beszélünk szociális jellegű helyi problémákról, ugyanakkor az előregedő lakosság, különösen a Petneházy „bérházak” esetében aggodalomra adhat okot. A 4 emeletes gázos, téglapületek forgalmi értéke magasabb egy lakótelepi távfűtéses lakásétól, ezért nem valószínűsíthető a városrész szegregálódása.

Lakókörnyezet értékelése

Az Avas Kelet – Népkert városrész lakásállománya 2 780 lakás, mely Miskolc lakásállományának 3,8%-át teszi ki. A lakások közül 93%-a lakott, 195 olyan lakást tartanak számon, amelyet a tulajdonosai nem használnak, nem hasznosítanak vagy nem lakás céljára használják. A városrészben a legjelentősebb lakásépítési időszak az 1980-as években volt, amikor a lakásállomány 36.6%-a keletkezett. Egyedi a helyzete a Petneházy lakótelepnek, ahol a lakások szinte kivétel nélkül 1945 és 1959 között épültek, tehát ezen lakások meglehetősen idősök, állapotuk nem a legkielégítőbb, ráadásul a bennük lakó nagyrészt idősebb lakosság valószínűleg nem tud komoly anyagi forrásokat mozgósítani a felújítás érdekében.

A városrész lakásállományának 66%-a összkomfortos, 30.2%-a pedig komfortos. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya 3.8%, amely sokkal kedvezőbb Miskolc összesített értékénél (9.6%). A városrész közműellátottsága magas, csupán 5 lakás nincs közcsatornázva és a lakások csupán 5%-ába nincs bevezetve a vezetékes gáz.

A közterületek általában rendezettek, egyre szebben néz ki a népkerti park. A zöldfelületek megújítása szintén a Petneházy bérházak környezetében lenne kívánatos, a városrész többi részén a kertés házakban lakók rendben tartják a házuk előtti területet.

Közszolgáltatások a városrészben

A városrész által biztosított közszolgáltatások viszonylag szűk körűek (ami van az viszont magas színvonalú), de ez nem jelent problémát, hiszen a városrész központi fekvése és közvetlen kapcsolata a belvárossal ellensúlyozza egy-egy szolgáltatási elem hiányát.

A városrészben Petneházy részönkormányzat néven működik „városrészi kisönkormányzat”. Postai szolgáltatás nem található a városrészben, ahogy rendőrőrs, vagy polgárőr iroda sem. Két háziorvosi körzet szolgálja ki a betegeket, gyermekorvosi körzet ugyancsak nincs a városrészben, viszont ebben a városrészben található Miskolc Város kórháza a Semmelweis Kórház, új nevén a Miskolci Egészségügyi Központ. Itt működik a drogambulancia is.

A városrészben 1 bölcsőde (7-es számú) és két Önkormányzati óvoda működik, ez utóbbi 177 férőhelyet biztosít a körzet gyerekei számára. E mellett még egy egyházi (Tiszáninneri Református Egyházkerület Diósgyőri Óvodája - Görgey u. Tagóvoda) és egy magán óvoda ("Mélyvölgyi úti óvodásokért" Alapítványi Óvoda) is működik a városrészben. Az iskolai oktatás 1 általános iskolában

- Szilágyi Dezső Általános és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola

és 2 szakközépiskolában

- Fáy András Közgazdasági Szakközépiskola
- Ferenczi Sándor Egészségügyi Szakközépiskola

zajlik.

A városrészben több egyesület és alapítvány is működik, melyek között nagyon sok önszervező egészségügyi szerveződést találunk:

- Autista Gyerekek Oktatás Alapítványa
- Az Életért a Rák Ellen Egyesület
- Békesség Háza Alapítvány
- Down Centrum Alapítvány
- Egyesület Dyslexiás Gyermekünkért Egyesület
- Erzsébet Hospice Alapítvány

- Hidraulika-Pneumatika Alapítvány
- Miskolci Állatsegítő Alapítvány
- Miskolci Humán Szolgálat Alapítvány
- Reumás Betegek Egyesülete

Ebben a városrészben működik a Herman Ottó Múzeum és a Kaffka Margit fiókkönyvtár is.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Az Avas Kelet – Népkert városrészben 2002-es KSH adatok szerint 1 256 vállalkozás működik, mely Miskolc összes vállalkozásának 7.7%-át jelenti. Az 1000 főre jutó vállalkozások száma 127, amely meghaladja a városi átlagot (88). A szolgáltató jellegű vállalkozások aránya 87%, így dominanciájuk egyértelmű. Területi bontásban a vállalkozások 95%-a működik az Avas keleti részén és a Népkertben, míg a maradék 5% jut a Petneházy lakótelepre.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 104 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 3.5%-a. A 21 darab élelmiszer jellegű üzlet mellett a 6 vasáru-, festék-, üveg szaküzlet képvisel még jelentősebb arányt. A 2008-as adatok szerint a kiskereskedelmi üzletek száma eggyel csökkent. A városrész vendéglátó helyeinek száma 34, ebből 22 étterem-cukrászda és 3 bár-borozó működik a területen. 2008-ra ez 42-re emelkedett. A City Hotel 3 csillagos szálloda 49 férőhellyel, a Lévy Villa Hotel szintén 3 csillagos és 56 férőhellyel rendelkezik. Ebben a városrészben működik Miskolc egyetlen Belga sörözője is.

A városrészben nem működik olyan vállalkozás, amelyet Miskolc 10 legnagyobb vállalkozása között tartanának számon.

Funkció-meghatározás:

A városrész funkciója nem fog gyökeresen megváltozni a jövőben, továbbra is a lakó funkció fog dominálni. Érzékelhető és differenciált fejlődést a Népkerti sportpálya (sakkmotor pálya) sorsának rendezése (marad, vagy beépül a terület), illetve a felszabaduló, megüresedő nagyobb villalások jövőbeli tulajdonosainak elképzelései fogják meghatározni (pl.: további szálloda építések, irodaépületek, cégképviseltek, stb.).

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Elit, kertvárosi lakókörnyezet, gyönyörű villalások, csendes mellékutcák	Népkert idegenforgalmi és rekreációs potenciáljának kihasználatlansága
A városrész központi fekvésű, jó megközelíthetőségű	A lakosság idős korszerkezete (főleg Petneházy lakótelepen)
Kulturális- sport-és egészségügyi intézmények jelenléte (Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Városi Sportcsarnok, Miskolci Egészségügyi Központ) a városrészben	A városrész egy részének leromlott állapota
A népesség magas iskolázottsága	

Lehetőségek	Veszélyek
Lakóterületek, közterületek fejlesztés	A lakóközösség átstrukturálódása, a terület öregedésével az esetleges szlömösödési folyamatok megindulása egyes részeken

IV.8. Avas Dél városrész

Az Avas Dél városrész Miskolc egyik legnagyobb lakótelepe, területi kiterjedése 2.6 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Az Avas déli része (Avas-dél) a város legnagyobb lakótelepének ad otthont, a város népességének közel 20%-a lakik itt. Az 1952-es egyetemfejlesztési tervből kiderül, hogy a kiemelt oktatói lakásokat az Avas-délen kívánták felépíteni. Természetesen ekkor még nem volt szó panelépítkezésekről, hanem 3-4 szintes téglapépületekről. A beépítési tervből 10 év múlva lett valóság, ekkor az Avas I. ütem már az új építési technológiával épült (szovjet mintájú panelos), de már nem az egyetemi oktatóknak és dolgozóknak, hanem a munkásosztály számára.

Az épületeket panelekből (betonelemekből) építették, a 60-as évek elején indultak az építkezések, melyek 3 ütemben zajlottak le. Egyaránt épültek 10 és 4 emeletes pontházak és sorházak. A lakótelep elsősorban az alsó-középosztálybeli rétegeknek és a közös életüket kezdő fiatal családoknak adott otthont. A lakások többnyire tanácsi bérlakások voltak, melyeket a rendszerváltás után nagyrészt megvásároltak a bennük lakók.

A rendszerváltás után felmerült az igénye egy katolikus templom építésének. 1990 pünkösdjén történt az Avason az ökumenikus templom alapkövetétele, 1992-ben felszentelték az „Ige” templomát, majd később létrejött a Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium (1994-től).

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Az Avas Dél városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 32 658 fő, amely a város lakosságának 17.7%-a. Az Avas Dél a város legnagyobb egybefüggő és legnépesebb lakótelepe, egyúttal a város legsűrűbben lakott területe, népsűrűsége 11 212 fő/km².

A városrész korszerkezete fiatalabb a város egészétől. A lakosságon belül 15.7% a 14 éven aluli, 73.6% a 14 és 59 év közötti, és 10.7% a 60 éven felüliek aránya. A fiatal korszerkezet elsősorban annak köszönhető, hogy a lakásárak nyomottak a város egyéb részein (lakótelepein) tapasztalható árakhoz képest, ezért a fiatalok könnyebben hozzá tudnak jutni ezekhez a lakásokhoz. A MIK Zrt. sok roma családot költöztetett az Avas 2-es ütembe elsősorban a Szondi-József Attila telepről, mely folyamat egy idő után önjáróvá vált és a romák számára is viszonylag könnyen elérhetővé váltak ezen városrész lakásai. Tudjuk, hogy elsősorban kulturális és fejlettségbeli

tényezők miatt a romák körében magasabb a gyerekszám, ezért a városrész fiatalos korszerkezete érthető.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 18.7%, ami szinte megfelel a városi átlagnak (19%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 12.8%, elmarad a városi átlagtól (17.3%) ami jelzi, hogy azok az értelmiségiek akik csak tehetik próbálnak elköltözni ebből a városrészből, illetve nem beköltözni ebbe a városrészbe.

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya (50.4%) meghaladja a városi átlagot (47.7%). A városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 33.1%, ami Miskolc városrészei közül a második legkedvezőbb adat. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 47.2%, kicsit kedvezőbb a városi átlagnál (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány az Avas Dél városrészben 12.6%, kedvezőbb Miskolc összesített átlagától (14.3%).

Lakókörnyezet értékelése

A városrész lakásállománya 12 106 lakás, amivel az Avas Miskolc harmadik legnagyobb lakásállománnyal rendelkező városrésze. A lakások 97,5%-a lakott, így a nem lakott lakások száma elenyésző (286 lakás). A lakások kivétel nélkül 1970 után épültek és szinte teljes mértékben panellakások. A leglényegesebb lakásépítési hullám az 1970-es években volt, amikor a lakásállomány 71.7%-a keletkezett. Az 1980-as években a lakások 26.4%-a, míg az 1990-es években a lakások 1.9%-a épült. Ezen utóbbiak a Sályi utcai sorházak, illetve az Adler Károly úti sorházak, ahol egy igényes, értelmiségi réteg lakik.

Meglehetősen nagy a kontraszt az Avas I-es és II-es ütem, illetve a III-as ütem között. A III.as ütemben láthatóan rendezettebbek a közterek, jobb állagúak a lépcsőházak (legutoljára épült ütemről van szó), összességében rendezettebb képet mutat az Avas ezen része.

A lakásállomány 98.4%-a összkomfortos, a maradék 1.6%-ot az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások teszik ki, mely arány sokkal kedvezőbb Miskolc összesített értékénél (9.6%). A városrész közműellátottsága magas, minden lakás ellátott hálózati vízzel és közcsatornával. A gázzal való ellátottság 94%-os. Ez a magas közműellátottság nyilvánvalóan a lakótelep jellegből adódik, hiszen az építés során központilag látták el ezeket a lakásokat a szükséges infrastruktúrával.

A lépcsőházak nagy része lelakott, korszerűtlenek a gépészeti berendezések, a folyosó világítások sok helyen nem működnek, a liftek korszerűtlenek, több lépcsőházban szinte már életveszélyesek.

Sajnos a közterületek általánosságban rendezetlenek, a játszóterek nagy része elavult, nem EU-konform, kevés a szépen kialakított sétány, közpark, sportpálya. A járdák és a belső utak kátyúsak, töredezettek. Üdítő színfolt a III-as ütemben egy-két éve átadott új játszótér, illetve a II-es ütemben korábban létesített Máltai játszótér.

Közszolgáltatások a városrészben

A régi szocialista városépítészeti normatíván tervezte a közszolgáltatásokat, különösen a lakótelepeken, amelyek a rendszerváltást követően tovább fejlődtek és bővültek.

Részönkormányzat ebben a városrészben is működik, a lakosság ügyeinek az intézését a helyi ügyfélszolgálati iroda segíti.

A közoktatási intézmények területi koncentrációja figyelhető meg az Avas Dél városrészben. A jelentős lakosságához igazodva 5 általános iskola

- Kazinczy Ferenc Általános és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola;
- Herman Ottó Általános Iskola és Munkácsy Mihály Alapfokú Művészetoktatási Intézmény;
- Munkácsy Mihály Általános és Művészeti Iskola;
- Avastetői Általános, Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény;
- Széchenyi István Általános és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény)

2 középiskola

- Szemere Bertalan Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium
- Martin János Szakképző Iskola

és 2 gimnázium

- Avasi Gimnázium
- Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium (egyházi fenntartású)

lát el közoktatási feladatot.

A 2002-es adatok szerint 6 110 tanuló vett részt az iskolai oktatásban. A városrészben 5 óvoda található összesen 1 149 férőhellyel, valamint két bölcsőde biztosítja a legkisebbek napközbeni felügyeletét és ellátását. Az óvodák a három építési ütem között megoszlának.

A városrészben két postahivatal működik, melyből a Szentgyörgy úti területi feladatokat is ellát, mivel Miskolctapolca és a Déli városrész speciális küldeményeit (pl.: csomagok, tértivevényes át nem vett küldemények, stb.) is itt lehet felvenni.

Összesen 14 háziorvosi és 9 gyermekorvosi körzet található a városrészben, odafigyelve arra is, hogy ezek az Avasi lakótelep 3 üteme között megosztva helyezkedjenek el (Testvérvárosok útja I. ütem, Szentgyörgy úti szolgáltató házban II. ütem, a Klapka György út III. ütem).

A szociális ellátó rendszer részeként a Miskolci Önkormányzat működteti a területen az Iránytű Avasi Szociális Szolgálatot, nem önkormányzati fenntartású intézményként működik továbbá a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat, Miskolc-Avas Gesztenyés kertti Idősek Otthonáért Alapítvány és a Tiszántúli Református Egyházkerület MÁON Fogytékosok Otthona.

Az Önkormányzat nyilvántartása szerint 15 komolyabb civil szervezet működik a városrészben, ugyanakkor az régóta hiányolják, hogy kulturális intézmény nem működik a városrészben, nincs olyan intézmény, illetve helyiségcsoport, amelyet a civil szervezetek vehetnének a birtokukba. Jelenleg az Avasi Gimnázium bővítése zajlik, amelyben lesz olyan közösségi tér, amelyet a civilek, illetve a helyi lakosok is használhatnak (pl.: könyvtár, internes hozzáférés, nagy közösségi tér).

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Az Avas Dél városrészben 2002-es KSH adatok szerint 1 902 vállalkozás működik, mely Miskolc összes vállalkozásának 11.8%-át jelenti. Az egyéni és társas vállalkozások aránya 60-40%-ban oszlik meg. Az 1000 főre jutó vállalkozások száma 65. Ez a szám nem éri el a városi átlagot (88), ami a városrész magas népességszámából és lakófunkciójából következik. A szolgáltató jellegű vállalkozások aránya kimagasló, 86.3%. Szinte sehol a városban nem működik annyi garázsüzlet, mint az Avason. Ezek nagy része kereskedelmi, szolgáltató funkciót lát el.

Banki szolgáltatást az OTP nyújt 1 fiókkal, illetve a Felsőzsolca és Vidéke Takarékszövetkezet 2 fiókkal, továbbá a 2007 év végé megnyitott K&H Bank fiók.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 212 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 7%-át teszi ki. A 73 darab élelmiszer jellegű üzlet mellett a ruházati jellegű szaküzlet (16 db) képvisel még jelentős arányt. Az elmúlt évtizedben több nagyobb kereskedelmi üzletlánchoz tartozó egység is létesült az Avason, például Rossmann, Spar, Profi. A közelmúltban adtak át egy Lidl áruházat az Egyetemváros és az Avas között, illetve már elkezdődött egy újabb Tesco áruház építése az Avas és a Hejőcsaba között található volt Cementipari Gépjavító területén. Az Avas Délen 4 gyógyszertár üzemel. A nagyobb kereskedelmi láncok megjelenésével, illetve az ingyenes Cora autóbusz járat miatti elszívó hatásnak köszönhetően a kiskereskedelmi üzletek száma 2008-ra 180-ra csökkent.

A városrész vendéglátó helyeinek száma 46, 31 étterem- cukrászda és 8 bár-borozó kategóriában működik a területen, általában nem túl magas és igényes színvonalon. Ez a szám napjainkra tovább emelkedett, ma 50 ilyen üzletet tartanak nyilván. Az emelkedés valószínűleg újabb italkimérő helyek megjelenését, vagy egyéb lakossági szolgáltatások bővülését jelzi.

A városrészben 414 panzió jellegű kereskedelmi szálláshely várja a megszállni vágyókat, ezek gyakorlatilag az iskolák (Jezsuita, Szemere) vendégszállásai, illetve kollégiumi férőhelyei. Klasszikus szállodai szolgáltatást nyújtó vállalkozás nem található a városrészben.

Funkció-meghatározás:

Az Avas dél városrész esetében nem számíthatunk a funkciók gyökeres átalakulására, a településrész lakótelep jellegéből adódóan az erőteljes lakófunkció továbbra is megmarad. Kérdéses azonban, hogy ez a lakófunkció milyen életminőségű, mely társadalmi osztályba tartozó rétegek számára fog életteret biztosítani. Folytatódik-e tovább a településrész züllése, marginalizálódása, szegregálódása vagy elindul a felemelkedés útján és a középosztálybeli dolgozó rétegeknek fog lakóhelyül szolgálni. Az oktatás terén várható még a városrész megerősödése, itt található ugyanis a Szemere Bertalan Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, amely a tervek szerint bázisintézménye lesz a Széchenyi István Térségi Integrált Szakképző Központnak.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
A városrész közel fekszik a belvároshoz, minden irányból jól megközelíthető	Leromlott állagú, és rossz energia hatékonyságú épületállomány
Virágosítási és parkosítási akciók egy-egy kisebb lokális területen, karácsonyi díszkivilágítás, amely erősítheti az itt élők önbecsülését és a városrészi identitás kialakulását	Megnövekedett a szegénységben élők, ezen belül is a roma kisebbséghez tartozók aránya, ezért a városrész kevésbé vonzó költözési célpont a középosztály számára, ami erősíti a terület szegregálódását
Más városrészekhez képest széles körű közszolgáltatások	A szabadidő eltöltésére alkalmatlan közterületek, rendezetlen közparkok, közösségi terek hiánya
Jó az oktatási intézményekkel való ellátottság, széles képzési kínálat a városrészen belül	Fokozatosan romló közbiztonság
Saját rendőrség és polgárőrség	A civil szervezetek gyenge aktivitása
Jó tömegközlekedési kapcsolatok, sűrű buszhálózat	Nehéz az embereket kimozdítani az otthonaikból
A városrész erős lobby képessége a helyi képviselőnek köszönhetően	Hajléktalanok jelenléte a Csermőkei út és a vasút közötti területen
	Alacsony gazdasági aktivitás, alacsony az 1000 lakosra jutó vállalkozások száma
	Alacsony színvonalú üzletek és gazdasági, személyi szolgáltatások
	Üzleti szolgáltatások szinte teljes hiánya, alacsony banki aktivitás

Lehetőségek	Veszélyek
Panelprogramba való intenzív bekapcsolódás révén javul az épületek energia hatékonysága, ez által javul az itt élők megélhetése	Alacsony társadalmi státuszú népesség további mesterséges betelepítése az Önkormányzati bérlakásokba
UMFT források bevonása a városrész rehabilitálásához	A városi szinten alacsonyabb ingatlanárak miatt a marginalizálódott társadalmi rétegek erőteljes piaci alapú megjelenése és ez által a városrész szegregálódása

IV.9. Egyetemváros - Ruzsin

Az Egyetemváros - Ruzsin területére nincsenek pontos adatok, tekintettel arra, hogy a KSH az egyéb területek közé sorolta és nem határozta meg a pontos területét.

Történelmi adottságok, településszerkezet

A városrész funkciójában két egymástól markánsan elkülönülő területrészből áll: a városban a felsőoktatási képzést koncentráló mintegy 85 hektáros területen található Egyetemi Campusra és a zártkeretes, családi házas övezettel rendelkező Ruzsinra.

A városrész meghatározó intézménye, a Miskolcon 1949-ben létrehozott Miskolci Egyetem jogelődje az 1735-ben Selmecebányán alapított bányászati-kohászati iskola, mely az első műszaki jellegű főiskola volt a világon. Az egyetem épületei Miskolcon, az Egyetemváros nevű városrészben helyezkednek el, kb. 85 hektár területen. A Bartók Béla Zeneművészeti Intézet, amely 1997 óta az egyetem része, a belvárosban található az ún. Zenepalotában. A Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, mely 2000 óta tartozik az egyetemhez, Sárospatakon található.

A 80-as évektől kezdődően a korábban kizárólag műszaki képzést folytató egyetem profilja bővült, 1980-ban jogi, 1987-ben közgazdasági egyetemi képzés indult el. Ennek megfelelően a régi, nehézipari jellegre utaló elnevezést is megváltoztatták, 1990-től Miskolci Egyetemnek hívják az intézményt. 1992-ben az egyetem falain belül megindult a bölcsészképzés is, 1997-ben pedig csatlakozott az egyetemhez az 1904-es alapítású Városi Zeneiskola (ma: Bartók Béla Zeneművészeti Intézet). 2000 óta az egyetem egyik karát képező Comenius Tanítóképző Főiskola szintén patinás múltra tekint vissza. 1531 óta működik, a 17. században pedig az intézményben tanított a híres cseh pedagógus, Comenius. 2001-ben alapították az Egészségtudományi Intézetet, melyet 2006-ban Egészségügyi Főiskolai Karrá szerveztek át, ahol négy szakon képeznek hallgatókat.

Az egyetemen jelenleg közel száz tanszék működik, kb. 850 oktatója és több mint tizenötezer hallgatója van.

Karok: Műszaki Földtudományi Kar (1735-), Műszaki Anyagtudományi Kar (1735-), Gépészmérnöki és Informatikai Kar (1949-), Állam és Jogtudományi Kar (1985-), Gazdaságtudományi Kar (1990-), Bölcsészettudományi Kar (1997-), Bartók Béla Zeneművészeti Intézet (1904/1997-), Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar (1531/2001-), Egészségügyi Főiskolai Kar (1985/2006-)

Az Egyetem sajátossága, hogy ellentétben az egyetemi városokkal az intézmény nem a városmagban, hanem attól fizikailag elkülönülten önálló területen helyezkedik el. Az önálló földrajzi elhelyezkedés ellenére folyamatosan szorosabbá válik az intézmény és a város lakossága közti kapcsolat, az Egyetem képviselői, diákjai és oktatói részt vesznek a városi rendezvényeken, kulturális programokon, miközben az

Egyetemváros az alapvető funkcióin túl Miskolc egyik legjelentősebb szabadidős központjává nőtte ki magát.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Az Egyetemváros – Ruzsin városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 1 867 fő, amely a város lakosságának 1%-a. A népesség jelentős hányada nem állandó lakos, hanem az egyetem kollégiumaiban lakó diák, ami speciális társadalmi helyzetet teremt a városrészben, annak népességföldrajzi mutatóit erősen befolyásolja. Jól szemlélteti ezt a dolgot az, hogy az állandó népesség a városrészben 254 fő, akik többsége feltehetően a ruzsini településrészben él.

Az Egyetemváros – Ruzsin városrész speciális helyzete a lakosság korszerkezetében is megmutatkozik. Az egyetemisták magas aránya miatt a 14 és 59 év közöttiek 97%-ot tesznek ki az összlakosságból, míg 14 éven aluliak csupán 1%-kal, a 60 éven felüliek pedig 2%-kal részesednek.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 6.8%, mely Miskolc városrészei közül a legjobb arány. Az a 6.8%-nyi ember, aki csak 8 általánossal rendelkezik a városrész Ruzsin nevű településrészén lakik a Csermőkei út Egyetem felőli oldalán.

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 25.4%, ami meghaladja a városi átlagot (17.3%).

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya a városrész speciális egyetemi jellege miatt csupán 5.8%, Miskolc városrészei közül itt a legalacsonyabb.

Az Egyetemváros – Ruzsin városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 67.1%. Ez jelenti a városrészek közötti legmagasabb arányt, ami 23%-kal meghaladja a város összesített átlagát (44%). A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 96%. Ezek a mutatók mindmind a városrész sajátos funkciójából, működéséből és az állandó lakóhelyként itt tartózkodók összetételéből adódik.

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány az Egyetemváros – Ruzsin városrész esetében 6.5%, a népességet nem jellemzik szociális problémák. A két mutató együttesen nem tud teljesülni, így az Egyetemváros – Ruzsin városrészben nincs szegregátum, ugyanakkor a KSH meghatározott egy nagyobb kiterjedésű, elhúzódó szegregátumot, amely Vargaoldali dűlő - Csermőkei út - vasút - Futó u. - Mécses u. -

Mésztelep u. - Csabai kapu területen húzódik és több városrészt is érint, benne kis részben **a ruzsini településrészt is.**

Lakókörnyezet értékelése

A városrész lakásállománya 70 lakás. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya 62.9%, amely Miskolc összesített értékének (9.6%) több mint hatszorosa. Ez a különleges adat abból következik, hogy a lakások szám alacsony, így néhány rossz komfortú lakás, melyek a Ruzsin területén található lakások sokat rontanak a városrész összesített mutatóján.

Közszolgáltatások a városrészben

Az Egyetemváros - Ruzsin közszolgáltatási funkciója meglehetősen alacsony a többi városrészhez képest, ugyanakkor az is igaz, hogy az egyetemi campus az alapvető szolgáltatásokat tekintve önellátásra rendezkedett be.

A területen postai szolgáltatás működik, megjelentek a bankok (ATM automaták), saját háziorvosi körzete van, fogászat működik az Egyetemen. Különböző hallgatói szervezetek működnek, illetve civil szervezetek is (pl.: Ember a Gyermekekért Alapítvány) jelen vannak.

Az élelmezést az Uniplaza Egyetemi Étterem, az egyetemi büfék, kisebb élelmiszer boltok, illetve a nem rég felépült LIDL áruház biztosítja. A szórakozást szintén a területen belül oldják meg a diákok, a Rockwell Cafében, az egyetemi diszkókban, stb. Az Egyetemváros területe fejlett sport-infrastruktúrával rendelkezik (tenispályák, nagypályás labdarúgópálya atlétikai pályával, kézilabda pályák, sportcsarnok), ami 2008-09-ben tovább bővül nemzetközi versenyek lebonyolítására is alkalmas 50 m-es medencével rendelkező fedett uszodával. A városrész az Avasi lakótelep és Miskolctapolca közötti elhelyezkedésével egyre fontosabb szabadidős központtá is válik mind a helyi lakosság, mind a turisták számára.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások, kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

Az Egyetemváros sajátos funkciójából adódóan nem a vállalkozások központja. Ugyanakkor az egyetem vállalkozási kapcsolatai dinamikusan bővülnek, az egyetem 7 városi, regionális gazdasági klaszter tagja. A felnőttképzés, K+F+I szolgáltatás eredményei dinamikusan nőnek és új laborok telepítése (nano, anyagvizsgáló, alternatív energia, nem fémes szerkezetek, mechatronika, logisztikai laborok fejlesztése) folyik, részben az egyetem által létrehozott vállalkozások (pl. UNI-FLEXSYS Kft.) közreműködésével. Az egyetemi tevékenységéhez kötődő vállalkozásokon kívül 2 kereskedelmi és 4 vendéglátó egység működik a Campus területén.

Funkció-meghatározás:

A városrész sajátosságaiból adódóan az oktatási funkciója megmarad a jövőben is, ugyanakkor új szolgáltatások (konferencia, kulturális, sport) is kialakulnak, illetve megerősödnek a városrészben. A volt Egyetemi Fűtőmű kulturális célú fejlesztése színesítheti a funkciókat, illetve a kutatás-fejlesztési tevékenységek bővítése, új vállalkozások megtelepedése, inkubálása az Egyetemen szintén változást hozhat és hangsúlyosabbá teszi az Egyetemváros szerepét a város gazdaságában.

SWOT elemzés

Az elemzés az Egyetemváros – Ruzsin városrészre vonatkozik.

Erősségek	Gyengeségek
Szép természeti környezetben található egyetemi campus, ahol szabad fejlesztési területek állnak rendelkezésre	Egyetemvárosban felújításra szoruló oktatási, kollégiumi épületállomány
Egyetemi oktatási-kutatás infrastruktúra-fejlesztési program megvalósítása, főként a műszaki és természettudományos képzéshez kapcsolódóan	Ruzsin területén, főútvonal mentén, kiskertes zöldövezeti részben szegregált terület alakult ki
Kiépített és fejlesztés alatt lévő kulturális, szabadidős, sport infrastruktúra, ami egyre hangsúlyosabbá teszi az Egyetemvárost a turisták és a helyi lakosok körében	

Lehetőségek	Veszélyek
Az alkalmazott kutatások iránti igény növekedése, ami szükségessé teszi a K+F befogadására alkalmas infrastruktúra fejlesztését	Fokozódó verseny a felsőoktatási intézmények között, ami az egyetem, egyetemváros fokozott fejlesztését igényli

IV.10. Miskolctapolca

Miskolctapolca turisztikai frekvenciájánál fogva nem került összevonásra egyetlen városrésszel sem. A területe 18.81 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Miskolctapolca – vagy ahogy a helyiek nevezik Tapolcát 1950 előtti nevén – Görömbölytapolca Miskolc városrésze. Neve szláv eredetű, fürdőhelyet jelent. Barlangfürdője egész Európában egyedülálló.

A 19. század végén Miskolc városa megvásárolta Tapolcát az egyháztól. 1934-ben üdülőhellyé nyilvánították a települést, ami gyors virágzásnak indult, éttermek, panziók nyíltak. 1941-re a fürdőnek új, impozáns épülete épült, 1959-ben átadták a közönségnek a tulajdonképpeni barlangfürdőt (mindeddig csak a barlangokon kívül fürödhettek a barlangból eredő termálvízben), 1969-ben pedig szabadtéri medencével egészítették ki a komplexumot.

1950-ig Görömbölytapolca Görömböly része volt, akkor az anyaközséggel együtt Miskolchoz csatolták és azóta is a város része. A terület korábban üdülő terület volt, illetve nagy számban kiskertek (zártkertek) működtek a területen (részben működnek ma is), ma már domináns a lakó funkció is, tehát a városrészben vegyes funkció alakult ki.

A Barlangfürdő az ország egyik legszebben kiépített fürdője, fedett és szabadtéri medencéi is vannak, fő vonzerejét a természetes barlangban lévő melegvizes medencék jelentik, illetve az a sajátos klíma, amelyet a barlang, illetve az egész Tapolca völgy jelent. A gyógyulni vágyóknak hidroterápia, masszázs áll a rendelkezésére, a fürdő orvosi rendelőkkel is rendelkezik. A fürdő egész évben nyitva áll. A barlangfürdő előtt hatalmas park terül el csónakázótóval és játszótérrel. A csónakázó tó és az őspark erősen leromlott állapotú, felújításra szorul. Tapolcán strandfürdő is található ez azonban már évek óta nem üzemel, fejlesztésére befektetőket vár a város.

A hely egyik nevezetessége a Sziklakápolna, melyet barlangban alakítottak ki és 1935-ben szenteltek fel. Vasárnaponként római katolikus szentmisét tartanak benne. Tapolca további érdekessége, hogy itt mérték Magyarországon a valaha mért legalacsonyabb hőmérsékletet, -35 °C-ot 1940. február 16-án.

2005. január 16-án népszavazást tartottak Tapolcán a városrész függetlenedéséről. A többség a Miskolc mellett maradás mellett döntött, a szavazás érvényes és eredményes volt.

Napjaink nagy kérdése, hogy mi lesz a sorsa a tapolcai strandnak? Az évek óta nem üzemelő strand befektetőre vár, bár sokan felvetik az Önkormányzat felelősségét, miszerint pályázati források bevonásával saját maga is fejleszthetné a strandot. To-

vábbi konfliktus helyzetet teremt a helyi lakosok és turisztikai vállalkozások azon véleménye, hogy ne épüljön 4 csillagos wellness hotel a strand területén, szemben a gazdasági szakemberek, befektetők véleményével.

Miskolctapolca fejlődése, terjeszkedése töretlen a mostani időkben is, a településrész lassan összeépül a Hejő-parkkal, a tapolcai utcák felkúsznak a dombok tetejére, a korábbi zártkertek átalakulnak és a maximális beépítési lehetőséget kihasználva lakó funkciót kapnak.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Miskolctapolca városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 3 347 fő, amely a város lakosságának 1.8%-a. A városrész népsűrűsége 166 fő/km². Ez a városon belüli alacsony értéknek minősül, mely a városrész nagy területi kiterjedéséből (18.8 km²) adódik. A lakosságon belül 17% a 14 éven aluli, 60% a 14 és 59 év közötti, és 23% a 60 éven felüliek aránya. A városrész korszerkezete hasonlít Miskolc összesített értékéhez, de a 14 éven aluliak és az időskorúak aránya 2%-kal magasabb a 14-59 év közöttiek rovására.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 10%, Miskolc városrészei közül a harmadik legkedvezőbb érték, feltételezhetően ez a Kőbányai kolónia, illetve Tapolca idősebb lakossága miatt alakul így. A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 36%, ami Miskolc legmagasabb városrészi értékét jelenti, a városi átlagnak több mint a duplája. Nagyon sok értelmiségi, orvosok, ügyvédek, egyetemi oktatók lakóhelye Miskolctapolca.

A 15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 51.8%, meghaladja a miskolci átlagot (47.7%). Miskolc-Tapolcán a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 41%, mely 3%-kal alacsonyabb a miskolci átlagnál. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 45,8%, alacsonyabb Miskolc átlagánál (49%). A számokból látható, hogy Tapolca elit lakóterületnek számít Miskolc városon belül, olyan értelmiségi és vállalkozói réteg lakja, amely egzisztenciával rendelkezik, magasan kvalifikált és rendszeres jövedelemmel bír.

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. A szegregációs mutató Miskolc-Tapolcán 8.1%, Miskolc harmadik legkedvezőbb városrészi aránya.

Miskolc-Tapolcán általánosságban nem beszélhetünk szociális jellegű helyi problémákról, de meg kell említenünk a Kőbányai kolónia területét, ahol a 2001-es adatok szerint 39 lakásban – melynek 94.9%-a alacsony komfortfokozatú – 101 ember éli a

mindennapjait. Ezen a területen 68.9% a legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves korosztályban. Ez a terület szegregátumként van nyilvántartva.

Lakókörnyezet értékelése

Miskolctapolca városrész lakásállománya 1 334 lakás, mely Miskolc lakásállományának 1.8%-át jelenti. A lakások 84%-a lakott, összesen 215 olyan lakást tartanak számon, amiben nem laknak, vagy más célra hasznosítanak. A városrész lakásállományának 84%-a 1960 után keletkezett. Az egyes évtizedekben épült lakások aránya kiegyenlített. A lakások között ép úgy megtalálhatók villalakások, mint hagyományos családi házak, társasházak, illetve nyaralóból átépített és átminősített lakóházak.

A városrész lakásainak 63.2%-a összkomfortos, 25.4%-a pedig komfortos. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya 11.4%, amely meghaladja Miskolc összesített értékét (9.6%). A Kőbányai kolónián 39 lakás található, amelynek 94.6%-a alacsony komfortfokozatú, a lakások 91.9%-a egyszobás.

Közzolgáltatások a városrészben

A városrészben települési részönkormányzat működik, de a helyi lakosok így is elégedetlenek a (nagy) Önkormányzat munkájával és a Tapolcát érintő fejlesztések elmaradását hiányolják. Ez a relatív elmaradottság az egyéb közzolgáltatásokban is megfigyelhető.

Miskolctapolca városrészben összesen 40 óvodai férőhely áll rendelkezésre, illetve 1 általános iskola működik, amely tanügy-igazgatási integráció révén az Avason működő Kazinczy Iskola tagintézménye. A településrészben 1 posta működik, amely korlátozott szolgáltatásokat kínál. 3 háziorvosi és 1 gyermekorvosi körzet került kialakításra. A Napház Gondozó Centrum Kht. Napház Otthona az idősek bentlakásos ellátását biztosítja.

Aktív helyi civil élet zajlik Tapolcán, melynek központja a Miskolctapolcai Közösségi Ház.

Tapolcán működik a:

- Civil Szféra Alapítvány
- MÉDIUM '96 Egyesület a Közösségi Rádiózásért
- Miskolctapolca Idegenforgalmáért Alapítvány
- Miskolctapolca Rotary Club Alapítvány
- Tapolcaiak kulturális és sportbaráti köre a gyerekekért egyesület
- Úszással az Egészséges Gyermekéért Alapítvány

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Miskolctapolca városrészben a 2002-es KSH adatok szerint 475 vállalkozás működött, mely Miskolc összes vállalkozásának 2.9%-át jelenti. A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások körülbelül egyforma arányban vannak jelen a területen. Az 1000 főre jutó vállalkozások száma 152, amely a legmagasabb érték a városrészek között (városi átlag - 88). A szolgáltató jellegű vállalkozások aránya 87%, ami mellett csupán 6 mezőgazdasági, 36 ipari és 22 építőipari vállalkozás működik a városrészben.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 19 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, melyek közül 5 darab élelmiszer, 2 pedig elektromos háztartási cikk szaküzlet. A 2008-as legfrissebb önkormányzati nyilvántartás szerint 86 a kiskereskedelmi üzletek száma. Miskolc-Tapolcán 1 gyógyszertár üzemel.

A városrész vendéglátó helyeinek száma 71, melyek közül 61 étterem-cukrászda és 10 bár-borozó működik a területen (2008-ban 48).

Miskolc kereskedelmi szálláshelyeinek harmada a városrészben található, ami szám szerint 1 461. Közülük 485 szállodai, 333 panziós és 562 magánszálláshely. A vendéglátó- és szálláshelyek magas aránya reprezentálja Miskolctapolca idegenforgalmi szerepét a városon belül. Sajnos az idegenforgalom napjainkban csak a Barlangfürdőre tud támaszkodni, amely ennek következtében sokszor túlszűfolt, ez által nem nyújt tökéletes élményt a látogatóknak, vendégeknek.

Funkció-meghatározás:

Miskolctapolca jövőbeni fejlődésének nagy kérdése, hogy miként sikerül összehangolni a lakosság és a turisztikai szolgáltatók igényeit, amelyek nem mindig esnek egybe, de nem is állnak messze egymástól. A megnövekedő turista forgalom megfelelő szabályozással (csendrendelet, forgalomszervezés, parkoltatás, stb.) kordában tartható, ugyanakkor a településen jelen lévő nagyobb létszám a szolgáltatások fejlődését is kikényszeríti, amely a helyi lakosság igényeit is kielégíti.

Tapolca lakó funkciója és ezzel viszonylagos alvó település jellege megmarad. Az, hogy ez erősödni fog-e vagy sem, az annak a függvénye, hogy történnek-e újabb belterületbe vonások, ad-e ki újabb engedélyeket az Önkormányzat a zártkertek beépítésére. A jogszabályi lehetőségek meglehetősen korlátozottak ennek megakadályozására, illetve kérdés, hogy egyáltalán szükséges-e ennek megakadályozása. Ezekre a területekre ugyanis jó anyagi kondíciókkal és egzisztenciával bíró, tehát szja visszatérítést biztosító, illetve vállalkozói tevékenységet folytató, tehát helyi ipar-

üzési adóbevételt jelentő társadalmi rétegek költöznek. Tapolca fejlesztésével ugyanakkor visszatérhet, illetve erősödni fog a turisztikai funkció.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Természeti értékek (őspark, kőbánya)	Bezárt, nem működő strand
Kibővült szolgáltatásokat nyújtó Gyógy- és Barlangfürdő, mint egyedi turisztikai termék	Elhanyagolt zöldfelületek, utcabútorok, csónakázó tó
Rendkívül magas a zöldfelületek aránya, mikro-klimatikus adottságok, jó levegő	A településrészen az alapvető turisztikai és lakossági szolgáltatások nem épültek ki, vagy a kiépítettségük alacsony színvonalú (bolt, posta, bank, nyilvános WC, turisztikai iroda, stb.)
Idegenforgalmi frekventáltság (szállodák, panziók)	Miskolc-Tapolcának nincs igazi településközpontja, nincs olyan korzószerű része, amely mozgalmas programkínálatot tudna biztosítani a turistáknak és a helyi lakosoknak
Kertvárosi minőségi lakókörnyezet	Az összefogás hiánya érezhető a településen, a Miskolccal való kapcsolat nem nevezhető felhőtlennek
A lakosság magas iskolázottsági foka	Miskolctapolca marketingje és PR-ja gyenge, image-a megkopott
Új régészeti leletek	A település nagyrészt lakó-alvó funkcióval bír napjainkban, a helyi lakosokat nehéz megmozdítani, nincs igazi identitás tudat
Kiterjedt, fejlesztésre alkalmas területek	
Jó közlekedési kapcsolat Miskolccal, Miskolctapolca kedvező földrajzi elhelyezkedése, közeli autópálya kapcsolat	
BAY-LOGI Kutatóintézet	

Lehetőségek	Veszélyek
Az egészség fontossága felértékelődik, az egészségtudatos magatartás elterjed, népszerűvé válik a wellness, az egészségtudatos életmód	Gyengül a befektetői érdeklődés Miskolctapolca iránt
A külföldi turisták érdeklődése növekszik a régió iránt	Gyengül a turisztikai érdeklődés Miskolctapolca iránt
Az EU csatlakozás következtében az Unión belül élő idősebb korosztály egészségügyi és gyógyszolgáltatások iránti igényét kihasználja Miskolctapolca	A jelenlegi leromlott állapot keltette negatív image erősödik az ide látogató turisták által közvetítve
Hazai vállalatok körében nő a belföldön szervezett incentive utak, cégösszetartó-csapatformáló tréningek száma	Továbbra is Budapest, és Balaton központú érdeklődés marad meg
Miskolc város kihasználja az Európai Unós pályázati forrásokat Miskolctapolca intenzív fejlesztése érdekében	A hazai és nemzetközi versenytársak erősödése
A konferenciaturizmus szervezők érdeklődése Miskolc, illetve a Miskolci-Egyetem konferencia kapacitása iránt	A fejlesztések elmaradása, a további relatív lemaradást és végső leépülést eredményez

IV.11. Komlóstető–Vargahegy

A Komlóstető – Vargahegy városrész területe 8,59 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

A Komlóstető Kiliántól délre a Bükk nyúlványára kapaszkodik fel egészen a gerincig, Miskolctapolca északi pereméig.

A Vargahegy és a Komlóstető kohászok lakhelye volt, bár ez utóbbi részben hétvégi telkek központja is, melyek Tapolcával érnek össze.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Komlóstető-Vargahegy városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 4 680 fő, amely a város lakosságának 2.5%-a. A városrész népessége 90%-ban a Komlóstetőn él, a Vargahegyre pedig a fennmaradó 10% jut.

Komlóstető-Vargahegy népsűrűsége 547.2 fő/km². A lakosságon belül 17% a 14 éven aluli, 68% a 14 és 59 év közötti, és 15% a 60 éven felüliek aránya.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 20.4%-ot tesz ki a városrészben, amely kicsit meghaladja Miskolc átlagát (19%). A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a városrészben 11.6%, nem éri el a városi átlagot (17.3%).

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 53.8%, meghaladja a városi átlagot (47.7%). Komlóstető-Vargahegy városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 32.8%, ami Miskolc városrészei közül a legkedvezőbb arány. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 44.8%, alacsonyabb Miskolc összesített átlagánál (49%). Tehát a két mutató közötti korreláció szépen kimutatható.

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány a Komlóstető-Vargahegy városrészben 14.9%, szinte megegyezik a miskolci átlaggal (14.3%).

Lakókörnyezet értékelése

Komlóstető-Vargahegy városrész lakásállománya 1 605 lakás, mely a Miskolc lakásállományának mindössze 2.2%-át jelenti. Kiemelkedően magas a lakott lakások aránya (96 %), csupán 68 nem lakott, vagy más célra használt ingatlant tartanak számon. Területileg a Komlóstető dominál, ahol a lakások több mint 85%-a található, míg a Vargahegy lakásállománya 212 lakás. A lényeges lakásépítési időszakok az 1970-es, 80-as években voltak, amikor a lakásállomány 23.2, 34.6%-a keletkezett. 1990 óta csupán 69 lakás épült a városrészben.

A lakások komfortfokozatának érdekessége, hogy a városi tendenciával ellentétben dominálnak a komfortos felszereltségű lakások (48%), az összkomfortos lakások aránya pedig 37.4%. A városrész lakásainak 14.6%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás), mely meghaladja a miskolci összesített értéket (9.6%).

A városrész közműellátottságánál érdemes megemlíteni, hogy a lakások 6.4%-ába a vízvezeték, 14%-ába pedig a gáz nincs bevezetve.

Közszolgáltatások a városrészben

Komlóstetői településrészi önkormányzat működik a területen. A Komlóstető-Vargahegy városrészben 1 általános iskola működik és összesen 115 óvodai férőhely áll rendelkezésre, amely nem képez jelentős arányt a város közoktatásában. Bölcsőde nem működik a városrészben. Postai szolgáltatás nem érhető el a városrészben, 2 háziorvosi körzet nyújt szolgáltatást. A Vasgyári köztemető a Varga hegy lábánál található.

A Vargahegyen létesült és működik a Miskolci Autista Alapítvány Autisták Családi Otthona. Két civil szervezetet tart nyilván az Önkormányzat a területen: ETKA Jóga Nemzetközi Egyesület Miskolci Szervezete; Komlóstetői Kerékpáros Sport Klub (KKSK).

A KKSK nagyon komoly fejlesztéseket hajtott végre és nagyon komolyan úzi a kerékpáros sport extrém ágait. Létrehozták a Komlóstetőn a Bike parkot, illetve a Vasgyárban a Factory Sport Arénát.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Komlóstető-Vargahegy városrészben a 2002-es KSH adatok szerint 298 vállalkozás működött, mely nem képvisel jelentős arányt a város összes vállalkozásából (1.8%). A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások szinte egyforma arányban

vannak jelen a területen (150 – 148), az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma (63) nem éri el a városi átlagot (88). Egy mezőgazdasági jellegű vállalkozás mellett, 61 ipari-építőipari és 233 szolgáltató jellegű vállalkozás működik a városrészben. Területi bontásban kidomborodik a Komlóstető túlsúlya, ahol a vállalkozások 94%-ának van székhelye.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

Komlóstető-Vargahegy kereskedelmi, vendéglátási és idegenforgalmi szerepe a városrész lakófunkciójából fakadóan nem jelentős.

A városrészben 18 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, melynek fele élelmiszer jellegű üzlet, a kereskedelmi üzletek száma 2008-ra 10-zel emelkedett. A 13 itt működő vendéglátóhelyből 5 étterem-cukrászda, 7 pedig bár-borozó, melynek a száma 10-re csökkent 2008-ra. Komlóstető-Vargahegy városrészben nem található kereskedelmi szálláshely.

Funkció-meghatározás:

A lakófunkció erősödése mellett ügyelni kell a megfelelő szolgáltatási színvonal biztosítására is. Ennek egy részét megoldja a gazdaság, egy részét azonban az Önkormányzatnak kell biztosítania.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Szép természeti környezet, Bükk közelsége	Periférikus elhelyezkedés a városon belül
Nyugodt lakókörnyezet	Rossz megközelíthetőség városon belülről és kívülről egyaránt
A városi átlagnál fiatalabb korszerkezet	Ritka tömegközlekedési járatsűrűség
	Jelentős átmenő forgalom a Vargahegyen

Lehetőségek	Veszélyek
A városrész lakóterületi felértékelődése a békés, nyugodt környék miatt	A vargahegyi tranzitforgalom felerősödése

IV.12. Miskolc Közép városrész

Miskolc Közép városrész magában foglalja a Győri kapu, Békeszálló-Muszkás telep, Újdiósgyőr, Kilián településrészeket. Az összesített területük 8,2 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

A **Győri kapu** – eltekintve az út két oldalának nem folyamatos, kertes családi házas beépítésétől – a 19. század végéig mezőgazdasági művelés alatt álló terület volt. Kisebbségi részt szőlőként, valamint rét és kaszáló területként használták. Később folyamatosan épült, a Szinván inneni területen öntözéses kertésztelepek, a túli területeken pedig gyárak jelentek meg, mint például a téglagyár, később a textilgyár, s a 20. század első negyedétől az üveggyár. A Győri kapu északi, Bodó-tető felőli része több szakaszban, több parcellázás eredményeként épült be. Ez a városrész köti össze Miskolc belvárosát a Felsővároson keresztül Újgyőrön át Diósgyőrrel.

Az 1950-es években a Győri kapu beépítése Miskolc egyik legvitatottabb, legsokrétűbb és legsürgetőbb városrendezési kérdése volt. A Győri kapu – Gyula utca környékén 1951-1954 között, a Gyula utca – Zoltán utca térségében '53 – '54 között, a Zoltán utca keleti oldalán '54 – '55 között épültek hagyományos technológiával 3 emeletes bérházak. Az erőteljes lakásépítési programnak megfelelően később már blokkos technológiát alkalmaztak. A Győri kapu déli részén (1968-72 között) már más technológiával, házigyári előregyártott elemekből történt az építkezés. Ez a technológia jobbra 10 emeletes bérházakat szült, illetve a Szinva felőli oldalon megjelentek a 4 emeletes tömbök is. A Győri kapu északi és déli részének beépítése negyed évszázadig tartott.

A **Békeszálló** kialakulása nincs összefüggésben a század első felének itteni ipari tevékenységével, tehát nem a munkások elhelyezésére szolgáló történelmi múlttal és értékkel rendelkező kolónia. A második világháború utáni első városrendezéshez kötődő építkezések felvonulási épületei, akkor ideiglenesnek képzelt, de napjainkig megmarad munkáslakások ezek, amelyek lakói az eltelt évtizedekben kicserélődtek, az épületek pedig fokozatosan és veszélyesen lepusztultak. A telepre cigány lakosságot költöztetett az Önkormányzat, így szép lassan szegregátummá vált a terület, melyet nagyobb részt az elmúlt évek során felszámoltak. A Muszkás telep 1912 és 1928 között épült be, a Ruzsini út választotta el a Békeszállótól. Ezen a részen található a Danyi nyomortelep is, ahol földbe vájt odúk, rozoga kunyhók alakultak ki már 1937-ben. A Danyi és a Muszkás oldal ma is hátrányos helyzetű, elsősorban a roma kisebbséghez tartozó családok lakhelye.

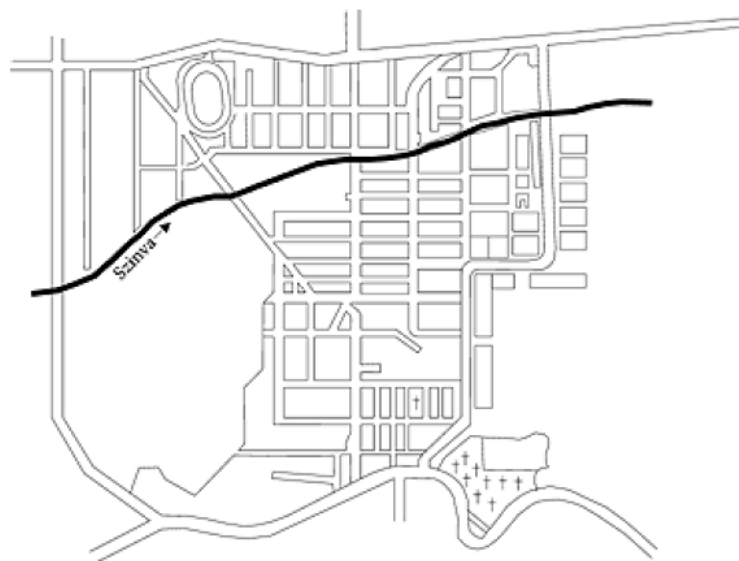
Újdiósgyőr alatt a Bugárföldtől keletre egészen a Győri kapuig terjedő ma súlyos problémákkal, és elmaradottsággal küzdő városrészt kell érteni. Újdiósgyőr egyre lehangelőbb képet mutat. A szépen rendbe hozott piacot a számozott utcák "lakónegyede" veszi körül. a Lakónegyed közepén a Lyukó patak folyik keresztül tele sze-

méttel. A már villanyvilágítással ellátott Stadion egyik oldala a tribün úgy ahogy kinéz a felújítások után, de alapvetően a stadion lepusztult, nem felel meg az UEFA előírásainak. A Marx-tér, mai nevén Újgyőri Főtér ma is magán hordozza a szocialista városépítészeti „remekeit”, mint a Vasas, vagy a Bükk Áruház épülete.

Az újdiósgyőri városrész egyik patinás, de sajnos mára leromlott, szlömösödött és mindenképpen jobb sorsra érdemes területe a **vasgyári-kolónia**. A múlt század végén Európa-szerte meginduló vasútépítési láz Magyarországon is olyan mértékű igényt támasztott vasúti sínből és vasúti felszerelési anyagokból, hogy azt az ország akkori vasgyárai nem tudták kielégíteni. A kormány 1867-ben a kívánt cél érdekében egy olyan vasgyár létesítését határozta el, amely képes a keletkező hiányokat felszámolni. A választás a vasgyártás már akkor is meglévő ottani hagyományainak köszönhetően Diósgyőrrre esett.

A diósgyőri „gyarmatot” tőkeerős, kiterjedt termelési és értékesítési hálózattal rendelkező cég a Diósgyőri Magyar Állami Vas- és Acélgyár (MÁVAG) hozta létre. A kolóniára jellemző, hogy nagymértékben igyekezett önállóvá válni, környezetétől szegregálódni. Létrehozták saját – a környezetüktől minőségileg sokkal fejlettebb – szociális, orvosi, oktatási hálózatukat. Az elkülönülés mértékére jellemző, hogy a vasgyári kolónia több ízben is megpróbált elszakadni Diósgyőrtől, és önálló községgé válni.

A terület mára alacsony társadalmi státuszú, nagyobb rész a roma kisebbséghez tartozó családok lakhelye lett. A terület a rossz szociális és anyagi körülmények miatt pusztul. A teljes kiterjedésében műemléki városképi és városszerkezeti jelentőségű területnek minősített területen 11 intézmény, köztük a Vasgyári Kórház, több jelentős cég, számos kisebb vállalkozás és civil szervezetek is működnek.

A diósgyőri-kolónia területe

A **Kilián lakótelep** építése az '50-es évek végén a '60-as évek elején történt. A terület két részből áll, az Előhegyi lakótelep (volt Kilián észak), és a Kenderföldi lakótelep (volt Kilián dél). A Kilián lakótelep építése miatt jelentősen megnövekedett a diósgyőri villamos vonal forgalma, ezért 1963-ban kétvágányúsították a Marx tér - Diósgyőr közötti szakaszt.

1949-ben került sor a Kilián György Gimnázium alapkövetétele, amely 1998-tól a Diósgyőri Gimnázium nevet vette fel. Miskolci Városi Tanács és a helyi TIT szervezet támogatásával nagyobb szabású csillagvizsgálót épített ki a Kilián-lakótelep egyik toronyházán.

A **Bulgárföld** Miskolc egyik városrésze, Újdiósgyőr és Diósgyőr határán. A város kelet-nyugati tengelye mentén fekszik, a DVTK Sporttelep közelében. Északról a Szarka-hegy, délről az Andrassy (Kiss tábornok) út, keletről a Kárpáti, nyugatról a Bertalan utca határolja.

A városrész nevét a 19.-20. század fordulóján a területen gazdálkodó bolgárkertészek után kapta. Még napjainkban is lakik itt néhány bolgár nemzetiségű. A terület egyben fontos közlekedési csomópont volt, itt találkozott ugyanis a lyukóbányai és perecesi bányavasút, és itt volt a LÁEV Perecesi kitérő nevű megállóhelye is. Az 1930-as években megindult a munkáslakások építése, ekkor épültek a mai Stadion utca 37-39, 41-43, és 45-47. szám alatti, U alakú bérházak.

A II. világháború után fokozatosan megindult a bolgárkertészet felszámolása, és az új bérházak építése. Az 1970-es években megjelentek a panelházak is, melyekből három darab tízemeletes, a többi pedig négyemeletes. Ugyanebben az időben végleg felszámolták a bányavasutat, a 70-es évek végén pedig az északi tehermentesítő tervezete miatt eltűntek a kisvasút sínjei is. A 80-as években nagyjából állandósult az összkép, amit ma is láthatunk.

A sok panelház ellenére meglehetősen sok zöldterület található itt. Rögtön a Bulgárföld szívében található egy hatalmas rét, futballpályával. Eredetileg ide is panelházakat tervezhettek, azonban a közelben folyó Erenyő-patak miatt az ötletet elvetették. A patak egyébként a Szinvába ömlik a stadion mellett, miután egy hosszabb szakaszon a föld alatt folyik. Közvetlenül a patak alagútja mellett található egy több száz éves, hatalmas feketenyárfa, melyet 2003-ban védetté nyilvánítottak. A Bulgárföld északi vége az újonnan épült Fehér Akác lakóparkig vezet, amelyen túl jelenleg még mindig hétvégi telkek sora áll, melyek kellemes kikapcsolódási lehetőségeket biztosítanak az itt lakóknak.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

A Miskolc Közép városrész a megyeszékhely legnépesebb városrésze. Lakosainak száma a 2001-es népszámlálási adatok szerint 37 937 fő, amely a város lakosságának 21%-a. A városrész népsűrűsége 4 765 fő/km².

Miskolc Közép városrész korszerkezete idősebb a város egészétől. A lakosságon belül a 14 éven aluliak aránya még nem mutat eltérést (15%), a 14 és 59 év közöttiek aránya viszont alacsonyabb (58%), a 60 éven felülieké pedig magasabb (27%), mint az összesített városi átlag.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 20.3%, ami kis mértékben meghaladja a városi átlagot (19%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 16.5%, ami az előző mutatóhoz hasonlóan nem tér el jelentősen a városi átlagtól (17.3%).

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya (46.5%) sem tér el lényegesen a városi átlagtól (47.7%).

A városrészben minden második háztartás foglalkoztatott nélküli, ami meghaladja Miskolc összesített értékét (44%).

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 48.3%, szinte megfelel a városi átlagnak (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány a városrészben 15.5%, kicsit meghaladja Miskolc összesített átlagát (14.3%).

Lakókörnyezet értékelése

Ez a miskolci városrész rendelkezik a legnagyobb lakásállománnyal, szám szerint 17 077 lakás található itt. A lakások 95%-a lakott, így a nem lakott és más célra használt lakások száma elenyésző (847 lakás). A lakásállomány jelentős része 1980 előtt keletkezett. Fontos lakásépítési időszak volt az 1960-as (lakásállomány 28.3%-a) és 1970-es (lakásállomány 30.8%-a) évek. Az utóbbi 2 évtizedben épült lakások aránya csupán 6.6%.

A lakásállomány 53%-a összkomfortos, 37.4%-a pedig komfortos. A maradék 9.6%-ot az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások teszik ki, melyek aránya megegyezik Miskolc összesített értékével.

A városrész közműellátottságánál megemlítendő, hogy a lakások 2.9%-a nincs ellátva hálózati vízzel, 9.6%-a pedig közcsatornával. A gázzal való ellátottság 94%-os.

Közzolgáltatások a városrészben

Győri kapui településrészi önkormányzat működik a városrészben. A Belváros mellett a közoktatási intézményhálózat jelentős része itt található, 11 általános iskola, 3 szakiskola, 7 szakközépiskola és 2 gimnázium működik, valamint 1 431 óvodai férőhely áll rendelkezésre. A legkisebbekre 2 bölcsődében vigyáznak.

Három posta igénybe vételére van lehetősége a városrész lakosainak, 22 háziorvosi körzet és 10 gyermekorvosi körzet lett létrehozva az itt élő majd 38 ezer ember számára. Ebben a városrészben van a Területi Gondozó Szolgálat székhelye, illetve több nem Önkormányzati fenntartású szociális intézmény is működik a területen: Kolping Támogató Szolgálat, Lórántffy Zsuzsanna Református Kismamaházért Alapítvány, Szeretet Alapítvány Csilla Bárány Szeretetotthon.

A városrész nagyságához mérten számtalan civil szervezet működik itt: Diósgyőri Cukorbetegség Egyesülete; Diósgyőri Természetbarát Sport Klub; Dózsa Úti Óvoda Alapítvány; Drogambulancia Alapítvány; Értük, Velük Együtt Közhasznú Egyesület; Háló a Fiatalokért Segítő Foglalkozásúak Egyesülete; Kalamajka Bábszínház Egyesület; Magyar Óvodapedagógiai Egyesület; Magyar Szív - és Érbetegség Egyesülete; Miskolc Város és B.A.Z. Megye Népművészeti Egyesülete; Miskolci Fotóklub Egyesület; Miskolci Jóga Egyesület; Miskolci Műlegyező Klub; Miskolci ÖKO-KÖR; Miskolc-Vasgyár Roma Szervezet; Napraforgó Gyermekek és Ifjúsági Alapítvány; Szeretet Alapítvány "Csilla Bárány" Szeretetotthon Alapítvány; Tudásért Alapítvány.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Miskolc Közép városrészben a 2002-es KSH adatok szerint 2 882 vállalkozás működött, mely Miskolc összes vállalkozásának 17.8%-át jelenti. Az egyéni és társas vállalkozások körülbelül egyforma arányban vannak jelen a területen. Az 1000 főre jutó vállalkozások száma 75, nem éri el a városi átlagot (88). Mint minden városrészben, itt is a szolgáltató jellegű vállalkozások dominálnak, arányuk 83%.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 426 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint (514 db 2008-ban), amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 14%-át teszi ki. A 95 darab élelmiszer jellegű üzlet mellett a ruházati jellegű üzlet száma 24; a vasáru-, üveg-, festék szaküzleteké 18; míg az elektromos és háztartási üzleteké 10. képvisel még jelentős arányt. Miskolc közép városrészben 7 gyógyszertár üzemel.

A városrész vendéglátó helyeinek száma 133 (164 db 2008-ban), amiből 52 étterem, cukrászda és 49 bár, borozó. A városrészben 384 panzió jellegű kereskedelmi szálláshely várja a megszállni vágyókat.

A városrész fejlődését mutatja mind a kereskedelmi, mind a vendéglátó vállalkozások számának növekedése.

A városrészben nem működik Miskolc 10 legnagyobb vállalkozásai között számon tartott vállalkozás.

Funkció-meghatározás:

A városrész vegyes funkciója továbbra is fennmarad, mint ahogy az évszázadokon keresztül jellemző volt. A lakó funkció tekintetében fejleszteni kell a (köz)szolgáltatásokat, illetve olyan új szolgáltatási elemeket kell létrehozni, amely a városrész komfortját, nívóját és presztízsét emeli. Ilyenek lehetnek például a sport-és rekreációs célú létesítmények fejlesztései. A telepszerű, alacsony infrastruktúrájú és komfortfokozatú lakóterületek felszámolása (Számozott utcák) révén, új minőségi lakó- és kereskedelmi-szolgáltató területek nyerhetők, amelyek az új városközpont kialakulásával (Újgyőri főter rendezése) vonzó költözési célpontok lehetnek. Lakótelepek fizikai környezetének megújítása, a panel lakásállomány korszerűsítésének eredményeként egy komfortosabb, energiatakarékosabb lakóterület alakulhat ki.

A gazdasági funkció ugyancsak erősödni fog a területen, a Békeszálló teljes felszámolásával, illetve a Számozott utcai nyomornegyed felszámolásával új vállalkozási területek nyílnak meg, ahol elsősorban a kereskedelmi és szolgáltató, illetve kisebb javító szolgáltatások kaphatnak helyet. A városrész fejlődésének nagy kérdése lesz a Vasgyár (DAM) és a DIGÉP területének a rendezése, a barnamezős területek rehabilitációja. Itt egyrészt új vállalkozások jelenhetnek meg, másrészt egyes területeken közösségi funkciók is helyet kaphatnak.

A fejlesztések kulcskérdése lesz, hogy a nyugati városrész összeköttetése a belvárossal, illetve a keleti iparterületekkel hogyan lesz biztosítva. Javítani kell Diósgyőr közúti elérhetőségét, az Andrassy utat, és az Újgyőri Főteret tehermentesíteni kell. Meg kell szüntetni a Győri kapuban kialakuló dugókat, reggeli csúcsforgalmakat. Ennek érdekében ki fog épülni a Déli tehermentesítő folytatása, illetve el kell kezdeni az Északi tehermentesítő folytatásának előkészítését is.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Központi fekvés, jó megközelíthetőség	A rossz hőszigetelésű panellakások magas aránya
Kiváló tömegközlekedési feltételek	Szegregálódott lakótelepek jelenléte
Jó a közoktatási intézményekkel való ellátottság	A Vasgyár helyzetének megoldatlansága
Megfelelő kereskedelmi üzletekkel és vendéglátóhelyekkel való ellátottság	Vasgyár barnamezős iparterületei

Lehetőségek	Veszélyek
A befektetési igény felerősödése a Vasgyár barnamezős iparterületein	A szegregált lakókörnyezetek felszámolásának városi szintű koordinálásának elmaradása
A bükki turisztika hatása a városrészre – a Belvárost Lillafüreddel összekötő kerékpárút megépülése	Forgalmi túlterheltség a területen
Az alacsony társadalmi státuszú rétegek felzárkóztatását és integrációját célzó programok megvalósítása	Közlekedési fejlesztések elmaradása

IV.13. Lyukó-völgy

Történelmi adottságok, településszerkezet

A 2006. évben hivatalosan is megszűnt Lyukóbánya üzemterülete Miskolctól alig 10 km-re, északra helyezkedik el. A borsodi medence több mint két évszázados szénbányászati múlttal rendelkezik. Ezen belül Lyukóbánya 68 évre tekinthet vissza.

A növekvő szénigény fedezésére nagy kapacitású bányát létesítettek a Lyukó-völgyben. A munkálatok 1939-ben kezdődtek és kilenc évig tartottak. A külszíni és a vasgyár kapcsolatát egy 1890 m-es alagúttal teremtették meg. 1960-ban helyezték üzembe és mintegy 6 évig üzemelt. Lyukóbánya az aknák mélyítésétől kezdődően a bezárásáig a bányászat legmagasabb szintű műszaki megoldásait alkalmazta. Nagyüzemi fejlesztése az 1960-as évek elején kezdődött meg. Lyukóbánya 1978 óta meghaladta az évi 1 millió tonnás termelést. 1993-ban integrálták a Tiszai Erőmű Rt.-hez. Az 1996-os nagy energiaipari privatizáció eredményeképpen a Tiszai Erőmű Rt. az AES amerikai cég tulajdonába került.

A bánya fejlődését, létét minden időben a térség ipari környezetének tüzelőanyag-igénye határozta meg. Napjainkban is ez a helyzet, ezért Lyukóbányát – jelentős feltáratlan ásványvagyona ellenére – kényszerűen be kellett zárni, mivel sem a kohászat, sem a lakosság nem igényli a szenet, mindenki a gázra állt át.

Bár a bányamező jelentős feltáratlan készlettel rendelkezik, a szén magas kéntartalma miatt a jelenlegi környezetvédelmi jogszabályok értelmében nem értékesíthető. Így a bezárás elkerülhetetlen volt. A gáz és a kőolaj árának emelkedése következtében újra reneszánszukat élhetik a szénbányák, az említett két energiahordozó árának meglódulása újra versenyképessé teheti a bányászatot, mint ahogy számos példa van rá Európában.

A bányához vezető Lyukó-völgyben zártkertek helyezkednek el, amelyek a '60-as '70-es évektől fogva a munkások tulajdonában voltak és hobby kertekként funkcionáltak. Az 1980-as évek végén elindult a kitelepülési folyamat ezekbe a zártkertekbe, elsősorban nyugdíjba vonult emberek, családok költöztek ki, majd később azok, akik nem tudták fizetni a megemelkedett rezsiköltségeket a lakótelepi lakásuk után. A második nagy hullám a '90-es évek közepén, második felében volt, míg a harmadik napjainkban zajlik. A terület idő közben szegregálódott, egyes információk szerint még külföldről is költöztek a területre.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Lyukóvölgy városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 981 fő, amely a város lakosságának elenyésző része. A lakosságon belül 20% a 14 éven aluli, 51% a 14 és 59 év közötti, és 29% a 60 éven felüliek aránya. A városrész kor szerkezete ellentmondásos. A 14 éven aluliak aránya 5%-kal, a 60 év felettek aránya pedig 7 %-kal meghaladja a városi átlagot.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 31%-ot tesz ki a városrészben, amely a Miskolc átlag (19%) több mint másfélszerese. A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 1.9%, mely érték nagyon alacsony, a városi átlag (17.3%) majd tizede.

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 23.7%, ami a városi átlag felét sem éri el (47.7%). Lyukóvölgy városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 63.5%. Ennél magasabb aránnyal Miskolcon belül csak az Egyetemváros rendelkezik (67.1%), itt azonban a magas arány nem szociális jellegű problémákból fakad. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 45.3%, alacsonyabb Miskolc összesített átlagánál (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány a Lyukóvölgyben 29.6%, kiemelkedik a többi városrész értékeiből, rámutatva a terület szociális problémáira.

Lakókörnyezet értékelése

Lyukóvölgy városrész lakásállománya 302 lakás. A lakások 60%-a 1960 és 1990 között keletkezett. A későbbiekben a lakásépítés lelassult, az 1990-es évek aránya 8.7 %.

Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya 62.2%. Ez az arány kirívóan magas, hatszorosa a városi átlagnak. A komfort nélküli lakások egyedül 42.2%-ot tesznek ki a lakásállományból.

A városrész közműellátottsága is nagyon alacsony. A lakások 45.5%-a nincs ellátva hálózati vízzel, a gáz pedig csak 4 lakásba van bevezetve.

A terület egy hatalmas és egyre növekvő szegregátum.

Közszolgáltatások a városrészben

A városrészben – tekintettel arra, hogy külterület – nem működik semmilyen közszolgáltatás. A különböző közoktatási, egészségügyi és szociális intézmények területi hatálya alá tartozik. A közelmúltban a drasztikusan romló közbiztonság javítása érdekében polgárőrséget hoztak létre a területen. A bányá volt légaknájánál közösségi házat alakítanak ki, ahová kitelepül a családsegítő szolgálat.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Lyukóvölgy városrészben a 2002-es KSH adatok szerint összesen csak 20 vállalkozás működött, mely elenyésző arányt tesz ki város összes vállalkozásából. A vállalkozások közül 14 egyéni, 6 pedig társas vállalkozás. Az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma 20, a városi átlag egynegyede. A szolgáltató jellegű vállalkozások dominálnak (15 db), az ipari-építőipari vállalkozások száma pedig 5.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 3 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, közülük 1 élelmiszer jellegű; 1 pedig vasáru-, festék-, üveg- szaküzlet. A vendéglátóhelyek száma csupán 4 melyek közül 2 bár, borozó. A Lyukó-völgyben nem található kereskedelmi szálláshely.

Funkció-meghatározás:

Lyukó-völgy funkcióit szakmailag nehéz meghatározni, mivel külterületről van szó, így még csak lakó funkcióról sem igazán beszélhetünk, hiszen a terület hivatalosan nem lakóterület. A szegregátum felszámolása, kezdetben a növekedésének a megakadályozása az elsődleges cél. Ezt követően kerülhet sor a terület funkcionális, vagy övezeti besorolásának tisztázására.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Szép természeti környezet, Bükk közelsége	Szegregálódott lakókörnyezet
A népesség fiatalos korszerkezete	Alacsony társadalmi státuszú lakosság koncentrációja
Olcsó, kihasználatlan munkaerő	Alacsony iskolázottsági és foglalkoztatottsági mutatók
	A lakásállomány alacsony komfortfokozata (szükséglakások, földbe vájt kunyhók)

Lehetőségek	Veszélyek
Az alacsony társadalmi státuszú rétegek felzárkóztatását és integrációját célzó programok	A szegregált területekre történő további külső betelepülések
	A szegregált lakókörnyezetek felszámolásának városi szintű koordinálásának elmaradása

IV.14. Pereces

Pereces önálló településrésze Miskolcnak, területe 10.87 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Pereces bányásztelepülés volt, ennek nyomai láthatók ma is. Pereces-bányatelep Miskolc város központjától mintegy 8 km-re fekszik, a Bükk hegység déli lábánál. Pereces nevet közigazgatási térképen a XIX. Század első felében még nem találunk, legfeljebb igen vázlatos hegy- és vízrajzi térképeken szerepel a Pereces-völgy, a perecesi erdő, Pereces-kő megjelölés. Pereces Miskolc felől a hatos busszal közelíthető meg, amely az Újgyőri főtérről indul.

Ebben a völgyben néhány gazdálkodó családot leszámítva a XIX. század közepéig alig voltak őslakosok. Valamivel többen éltek Erenyőben, ahol már a névadó Ernye bán idejében, a tatárjárást követően szőlőművelést folytattak.

Pereces első telepesei az északi ércbányák szlovák munkásai közül kerültek ki, de jelentős számú osztrák, román és Erdélyből származó család is letelepedett. Az összes lakos 1910-ben 2319 személy volt Perecesen. A miniszteri rendeleteknek megfelelően elkezdődtek a munkásoknak, tisztviselőknek otthont adó építkezések is. A bányatelep első része 1874-ben készült el. Ez 3 tisztviselői és 30 munkáscsalád otthonául szolgált. Ugyanekkor építettek egy irodaépületet és egy raktárhelyiséget is. Pereces legrégebbi településrésze az Erdősor, amelyet követett az Ótelep, majd pedig a Tárnátér és az Iskola utca (ma Szén utca). Az itt épült lakások falai még vályogból készültek. Az 1890-es években Perecesen 32 ház épült 66 lakással. A perecesi Újtelep házai már téglából készültek. E célból egy téglagyárat is létesítettek. 1910-ben felépítettek egy 12 épületből álló kolóniát is az idegen munkások részére. Pereces ekkor nyerte el végleges napjainkig meglévő külső képét.

A perecesi bányák, feltárása megelőzte az új gyár építését. A bányászat fejlődését alapvetően a diósgyőri új vasgyár építése és szénigénye határozta meg. A régi gyár az 1860-as évek közepétől már elavultnak számított és a faszénrel való tüzelés miatt rendkívül gazdaságtalanul termelt. Megoldás csak a kiegyezés idején született, mégpedig az új gyár építésével, mely a Pereces környéki szenet használta fel.

A miniszteri rendeletnek megfelelően 1870-ben megkezdtek Magyarország leghosszabb alagútjának, a 2330 méteres Gránzenstein-altárónak a kivitelezését, hogy elérjék a perecesi hegy túloldalán fekvő Wiesner-, Adriányi- és Scheuchenstuel-tárókat. Az alagút kihajtását 1887-ben fejezték be. Az alagút 94 évig működött és 14 millió tonna szenet szállítottak rajta. Az alagút kihajtásának idejére esik a gazdasági válság, mely természetszerűen érintette a bányászatot.

A gyárat 1880-ban a Budapesti Államvasutak Gépgyárhoz csatolták. Ez jó hatással volt mind a gyár, mind a bánya fejlődésére. A 80-as években felgyorsult a vasútvona-

lak építése, mely igényelte a sínszálak gyártásának fokozását. A vasgyár szénigénye 1881-ben meghaladta az évi 100 ezer tonnát. Ekkor nyitják meg Magyarország bányáinak akkori legkorszerűbbikét, a Baross-aknát.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Pereces városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 4 102 fő, amely a város lakosságának 2.2%-a. A városrész népsűrűsége 363 fő/km², a lakosság 10.9 km²-en oszlik el. A lakosságon belül 18% a 14 éven aluli, 62% a 14 és 59 év közötti, és 20% a 60 éven felüliek aránya, a városrész korszerkezete fiatalabb a város egészétől.

A városrész népességének iskolázottsága elmaradást mutat a miskolci átlagtól. Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 25.8%, míg Miskolc átlaga 19%.

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 10.6%, nem éri el a városi átlagot (17.3%).

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 40.6%, így elmarad a városi átlagtól (47.7%). Pereces városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (48%) némileg meghaladja a miskolci átlagot (44%).

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 53.8%, kis mértékben meghaladja a városi átlagot (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány Perecesen 19.9%. A szegregációs mutató alapján a városrész nem foglal el előkelő helyet Miskolcon belül, de egyes városrészek értéke még Perecesét is jóval meghaladja.

Lakókörnyezet értékelése

Pereces városrész lakásállománya 1 445 lakás, mely a Miskolc lakásállományának mindössze 2.1%-át jelenti. A lakások 95%-a lakott, a maradék 5%-ot pedig a nem lakott, vagy más célra használt lakások teszik ki. Az újonnan épült lakások száma az utóbbi évtizedekben folyamatosan csökken. A lakások 31%-a 1945 előtt épült, az 1945-59 közötti időszak 26%-os, az 1960-as évek pedig 18%-os aránnyal bírnak. Az 1970-es évektől épített lakások összesen 25%-ot tesznek ki.

A lakásállomány felszereltségéről elmondható, az összkomfortos lakások aránya alacsonyabb (52% - 65.2%), az alacsony komfortfokozatúaké (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) pedig magasabb (22.5% - 9.6%), mint a városi átlag. A komfortos lakások aránya nem tér el jelentősen Miskolc összesített értékétől (25.5% - 25.2%).

A városrész közműellátottság alacsony, a lakások 11.5%-ba nincs bevezetve a hálózati vízcsatorna, míg 38.6%-uk vezetékes gázzal nincs ellátva.

Közszolgáltatások a városrészben

A településem megalakították a Perecesi településrészi önkormányzatot. Pereces városrészben 1 szakiskola, 1 szakközépiskola, és 2 általános iskola található, amelyből már csak az Erenyői működik, a Kuti iskolát bezárta az Önkormányzat. Óvodai ellátás 40 férőhellyel működik a településen.

A postai szolgáltatást postapartner látja el. Két háziorvosi és egy gyermekorvosi körzet található a városrészben. A Perecesi Szolgáltatási Központ és Gondozóház látja el a rászorulókat, bölcsőde nem található a településrészen, de van köztemetője és néhány civil szervezete.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Pereces városrészben a 2002-es KSH adatok szerint 220 vállalkozás működött, mely nem képvisel jelentős arányt a város összes vállalkozásából (1.4%). A vállalkozások közül az egyéni és társas vállalkozások körülbelül egyforma arányban vannak jelen a területen (111-109). Az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma 56, ami elmarad a városi átlagtól (88). A vállalkozások 1%-a mezőgazdasági, 21%-a ipari, míg 78%-a szolgáltató jellegű.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

Perecesen 14 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek még 1%-át se teszi ki. Közülük 5 darab élelmiszer jellegű. Egy gyógyszertár is működik a városrészben.

A városrészben működő 7 vendéglátóhelyből 1 étterem, cukrászda; 3 pedig bár, borozó. A kereskedelmi szálláshely száma 70.

Funkció-meghatározás:

Perecesen egy igényes kertvárosias lakóövezet kialakulására van esély, ehhez azonban keretek közt kell tartani a kolónia lakásainak forgalmát, a ki-be költözéseket, odafigyelve, hogy ne alakuljon ki szegregátum.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Szép természeti környezet, Bükk közelsége	Távol fekszik a városközponttól
Nyugodt, kertvárosi lakókörnyezet	A lakásállomány alacsony komfortfokozata, köz-műellátottsága
Alacsony ingatlanárak	Rossz település imázs
Rendelkezésre álló fejlesztési területek	Szegregátumok, kolóniák a településen
Miskolc átlagánál fiatalabb korszerkezet	

Lehetőségek	Veszélyek
A városrész lakóövezeti felértékelődése	Szegregált lakóterületek gyarapodása a városrészben
A bányászat újra indítása tartósan magas kőolaj-árak esetén	

IV.15. Diósgyőr – Nyugati városrész

A Diósgyőr – Nyugati városrész Diósgyőr, Berekalja és Majlát településrészeket foglalja magába, területe 17.42 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

E terület már a őskorban is lakott volt. Magyarország egyik történelmi települése, ma Miskolc egyik városrésze, volt nehézipari központ. Történetében a vár és a papírgyár mellett a Pálos kolostor játszotta a meghatározó szerepet.

Bár a két települést már 1903-tól autóbusz-, 1906-tól villamosközlekedés köti össze, egy 1932-es útikönyv Diósgyőrt még Miskolccal egybeépült szomszédos községként említi. 1945. január elsejével Diósgyőrt hivatalosan is Miskolchoz csatolják, ekkor jön létre a történelmi Miskolcból, Diósgyőrből és a környező településekből kialakuló Nagy-Miskolc. Diósgyőrt és Miskolcot először a köztük felépülő gyár köti össze, majd a két település egyre inkább összeolvad, ekkor már a Győri kapu köti össze a két települést. Napjainkban már csak tábla jelzi az egykori Diósgyőr határát, amely egyébként a mai Károly utca és Gépész utcák között volt.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Diósgyőr - Nyugati városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 18 065 fő, amely a város lakosságának 9.9%-a. A városrész népsűrűsége 1 063 fő/km², a népesség 17.4 km²-en oszlik el.

A lakosságon belül 15% a 14 éven aluli, 62% a 14 és 59 év közötti, és 23% a 60 éven felüliek aránya. Diósgyőr - Nyugati városrész korszerkezete kicsit idősebb Miskolc város népességétől, a 14 és 59 év közöttiek aránya 2%-kal alacsonyabb, az időskorúaké pedig ugyanennyivel magasabb.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 16.5%, ami kedvezőbb a városi átlagnál (19%).

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 16.5%, majd 1%-kal Miskolc összesített értéke alatt marad.

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya (46.5%) nem tér el lényegesen a városi átlagtól (47.7%). A városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 43.7 %, ami szinte megegyezik Miskolc összesített értékével (44%) A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 46.4%, kicsit kedvezőbb a városi átlagnál (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány a városrészben 11.8%, kedvezőbb Miskolc összesített átlagánál (14.3%).

Lakókörnyezet értékelése

Diósgyőr - Nyugati városrész lakásállománya 6 944 lakás, mely a Miskolc lakásállományának 9.4%-át jelenti. A lakások 97%-a lakott, a maradék 3% nem lakott, vagy egyéb célra használt. A lakásállomány majdnem fele (48.5%) az 1970-es években keletkezett, amikor több nagy panel lakótelepet építettek a városrészben. Folyamatosan csökken az újonnan épült lakások száma. Az 1980-as években épült lakások 10%-ot, az 1990-es években épültek pedig 4%-ot tesznek ki.

A lakásállomány komfortossága jónak mondható. A városrész lakásainak 77.7%-a összkomfortos, 13.2%-a komfortos és csupán 9.1%-a alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya Miskolc összesített értéke (9.6%) alatt marad.

A városrész közműellátottsága Miskolcon belül jó, de a lakások gázhálózatra kapcsolása még növelhető. A lakásállomány 3%-a nincs ellátva hálózati vízzel, 9%-ába pedig nincs bevezetve a hálózati gáz.

Közszolgáltatások a városrészben

Diósgyőr városközpont településrészi önkormányzat működik a városrészben. Az alapfokú oktatás intézményrendszere kiépült. A városrészben 4 általános iskola működik és 576 óvodai férőhely áll rendelkezésre, valamint egy bölcsőde nyújt nappali ellátást.

Egy posta működik, 8 háziorvosi és 4 gyermekorvosi körzet került kialakításra a városrészben.

Több nem Önkormányzati fenntartású szociális intézmény is van ebben a városrészben:

- Fogyatékosok Támogató Szolgáltatása
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat Miskolci Csoportja
- Máltai Gondoskodás Kht.
- Területi Gondozószolgálat "Támogató Szolgálat"

Illetve több civil szervezet is tevékenykedik:

- Kolping Egyesület
- Lélegzet Alapítvány
- Magyar Katasztrófakutyás Egyesület

- MANDORLA Közművelődési Egyesület
- Miskolc Független Cigány Szervezet
- Segítő Szállítás Alapítvány
- Szexuális nevelés és kultúra elősegítéséért Alapítvány

A városrészben komoly szakmai múlttal rendelkező kulturális és szabadidős intézmények találhatók: Petőfi Sándor Fiókkönyvtár; Diósgyőri Ady Endre Kulturális és Szabadidő Központ; Diósgyőri Kézműves Alkotóház.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Diósgyőr - Nyugati városrészben a 2002-es KSH adatok szerint 1 726 vállalkozás működött, mely a város összes vállalkozásának egy tizedét jelenti. A vállalkozások közül az egyéni vállalkozások aránya kicsit magasabb, mint a társasoké (55-45%). Az 1000 főre jutó vállalkozások száma 92, kis mértékben meghaladja a városi átlagot (88).

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

Diósgyőr - Nyugati városrészben 138 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint, amely a Miskolcon található kiskereskedelmi üzleteknek 4.6%-a. Közülük 49 élelmiszer jellegű; 6 ruházati jellegű; 10 vasáru-,festék-,üveg jellegű; valamint 1 elektromos cikk szaküzlet. A városrészben 3 gyógyszertár működik.

A vendéglátó helyek száma 69, melyekből 42 étterem, cukrászda és 21 bár, borozó jellegű vendéglátóhely. A kereskedelmi szálláshelyek száma 41, mind panziós jellegű ellátással.

Funkció-meghatározás:

A városrész fejlesztésének kulcseleme a turizmus, elsősorban a Diósgyőri Várra alapozva, illetve a Csanyik-völgy és a Vadaspark turisztikai vonzerejének és környezetének fejlesztésére alapozva. E mellett a lakó funkció is meg fog maradni, hiszen a terület sűrűn beépített mind családi házakkal, mind 10 emeletes panelházakkal. A lakó funkció kiteljesítése érdekében el kell végezni a Lakókörnyezet további fejlesztése, karbantartása, a Lakótelepek fizikai környezetének megújítását, panel lakásállomány korszerűsítését. A kerékpáros közlekedés feltételeinek javítását Lillafüredig (ez része a Lillafüred Tiszai pályaudvar tervnek), de javítani kell a városrész városközpont irányából való elérhetőségét is.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Bükk közelsége, turisztikai potenciál	A rossz hőszigetelésű panellakások magas aránya
A Diósgyőri vár és környéke turisztikai potenciálja	A Diósgyőri vár környéki terület rendezetlensége
Jó tömegközlekedési elérhetőség (villamos, több busz)	Csúcsidőben a főút (Árpád, Andrásy) túlszűfolt-sága
Kiépült alapkú oktatási intézményrendszer	Kereskedelmi szálláshelyek hiánya

Lehetőségek	Veszélyek
Az idegenforgalom fejlesztése EU-s forrásokból	A fejlesztések elmaradása
Panelprogram – megújuló energiák alkalmazása	Közlekedési nehézségek
Villamos projekt	

IV.16. Bükkszentlászló

Bükkszentlászló önálló városrész, területe 17.08 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Miskolc-Bükkszentlászló (szlovákul: Stará Huta) község a 18. században jött létre, a bükki üveghuta-települések közül elsőként. Ekkor a diósgyőri uradalom tulajdonosai úgy gondolták, érdemes kihasználni a környék erdőinek fáját, és üveghutákat hoztak létre. Az üvegekészítés 1712–1713 körül kezdődött meg cseh, szlovák, lengyel és német mesteremberek közreműködésével. Az üveghuta körül Huta néven település alakult ki, ez a mai Bükkszentlászló.

Lakosai nemcsak üvegfúvással, hanem fakitermeléssel, mészégetéssel is foglalkoztak. 1940-ben a település felvette a Bükkszentlászló nevet, mely templomának védőszentjére utal. 1941-ben 723 lakosa volt, ekkor a lakosság több mint 60%-a, 411 fő vallotta magát szlovák nemzetiségűnek, a magyar nyelvtudása mellett.

A nagy szocialista városbővítések korában Miskolchoz csatolt települések közül utolsóként, 1981-ben Miskolchoz csatolták. A település mindössze egy utcából a Fő útból áll.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Bükkszentlászló városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 461 fő, ez a népességszám elenyésző arányt képvisel Miskolcon belül. Bükkszentlászló Miskolc második legritkábban lakott városrésze, népsűrűsége csupán 37 fő/km². Az alacsony népsűrűség a nagy területen (17 km²) eloszló kis népességszám eredménye, Bükkszentlászlóhoz ugyanis hatalmas erdőterületek tartoznak.

A városrész korszerkezete idősebb a város egészétől. A lakosságon belül 17% a 14 éven aluli, 59% a 14 és 59 év közötti, és 24% a 60 éven felüliek aránya. Az időskorúak magas arányától függetlenül a 14 éven aluliak aránya is 2%-kal meghaladja a városi átlagot.

Bükkszentlászló népességének iskolázottsága elmaradást mutat a miskolci átlagtól. Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 25%, szemben Miskolc 19%-os átlagával.

A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 5.1%, nem éri el a városi átlag (17.3%) harmadát sem.

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 53.1%, meghaladja a városi átlagot (47.7%). A városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (41.7%) a miskolci átlag (44%) alatt marad.

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 45.8%, kedvezőbb a városi átlagától (49%).

Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül – a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány Bükkzentlászlon 17.4%. A szegregációs mutató alapján a városrész Miskolcon belül közepes értékkel bír.

Lakókörnyezet értékelése

Bükkzentlászli városrész lakásállománya 146 lakás, ami a népességszámhoz hasonlóan nem képvisel jelentős arányt a városon belül (0.2%). A lakások 95%-a lakott. A lakások 16%-a 1945 előtt keletkezett, a lakásállomány jelentős része épült még 1945-59 között (29%) és az 1980-as években (20%).

A lakásállomány komfortossága és közműellátottsága a periférikus, hegyvidéki fekvésből fakadóan nem magas. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya nagyon magas (46.2%), majd ötszöröse Miskolc átlagának (9.6%).

Bükkzentlászlon a lakások korábban nem voltak ellátva vezetékes gázzal, melynek a kiépítés utáni átadására 2007. októberében került sor.

Közszolgáltatások a városrészben

A település egyutcás jellegéből és a nagyon alacsony lakos számból adódóan a közszolgáltatások szinte teljesen hiányoznak Bükkzentlászlon. Településrészi önkormányzatot létrehozta a településrész lakossága érdekeinek hatékonyabb, jobb képviselete érdekében, de csodákat ez sem képes művelni. A városrész alapfokú oktatását a legkisebbek számára egy óvoda szolgálja 25 férőhellyel.

Postai szolgáltatást nem tudnak helyben igénybe venni az itt lakók, orvosi ellátás nincs a településrészen. Helyi civil szervezet működéséről nem tudunk. A hagyományok ápolása érdekében Szlovák Kisebbségi Önkormányzat alakult. Bükkzentlászli saját köztemetővel és templommal rendelkezik.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Bükkszentlászló városrészben a 2002-es KSH adatok szerint összesen csak 30 vállalkozás működött. A vállalkozások közül 21 egyéni, 9 pedig társas vállalkozás. Az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma 47, kicsit több mint a városi átlag (88) fele. A vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint a következő: 7 mezőgazdasági, 2 ipari és 21 szolgáltató jellegű vállalkozás.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben összesen 3 élelmiszer jellegű kiskereskedelmi üzlet és 3 vendéglátóhely (1 étterem-cukrászda és 2 bár-borozó) működött a 2002-es adatok szerint. A városrészben nincs kereskedelmi szálláshely.

Funkció-meghatározás:

A településrész lakó funkciója megmarad a jövőben is, érzékelhető, differenciált változás nem várható ezen a területen. Erősíteni érdemes ugyanakkor a település turisztikai funkcióját, annak érdekében, hogy a bakancsos és kerékpáros, de akár az autós turisták is ne csak átmenő forgalomként jelentkezzenek Bükkszentkeresztre menet, hanem látogassák meg a településen található templomot, a Szent László kutat.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Jó levegő, szép természeti környezet	Távol esik a városközponttól
Túrázási lehetőségek és útvonalak a Bükkben	Gyenge tömegközlekedési kapcsolat
Kulturális és népi hagyományok ápolása	Idős korszerkezet
	A lakásállomány alacsony komfortfokozata, közműellátottsága
	Kereskedelmi szálláshelyek hiánya
	A turizmusban rejlő lehetőségek kihasználatlansága
	Fejlesztési területek hiánya
	Közszolgáltatások hiánya

Lehetőségek	Veszélyek
A lakásállomány minőségi és mennyiségi fejlődése a természet közeli életmód felértékelődésével	Az alacsony ingatlanárak miatt a lakosság átstrukturálódhat, és lassan kialakulhat egy újabb szegregátum Miskolcon
A bakancsos és kerékpáros turizmus erősödésével a turisztikai lehetőségek kihasználása a településen (turistaszállás, magán szálláshelyek kialakulása)	

IV.17. Lillafüred-Ómassa

Lillafüred Ómassa-Jávorkúttal alkot egy városrészt az elemzésünkben, a két településrész összterülete 63.39 km².

Történelmi adottságok, településszerkezet

Lillafüred (Miskolc-Lillafüred) a belvárostól több kilométerre helyezkedik el, tulajdonképpen az agglomerációban, turisztikai szempontból kiemelkedő jelentőségű településrésze Miskolcnak. A település nevét Bethlen unokahúgáról, Vay Erzsébetről kapta, akinek a beceneve Lilla volt.

A város egyik legmagasabb fekvésű része, a Bükk hegységben. Gróf Bethlen András az 1890-es évek elején elhatározta, hogy a Hámori-tó közelébe kormányüdülőt építtet, amely ma Hotel Palota néven ismert. A híres szálloda 1927 és 1930 között épült Lux Kálmán tervei alapján, neoreneszánsz stílusban. A szálló egyik étterme a közelmúltban reneszánsz étteremmé átalakított Mátyás-terem, ólomüveg ablakai a történelmi Magyarország várait ábrázolják. Az épülettől a Szinva-források felé hatalmas park terül el, botanikai ritkaságokkal.

A Hámori-tó a Garadna völgyében, a Szinva patak mésztufagátjának duzzasztó hatása miatt keletkezett, . Először 1319-ben említik, egy pálos kolostorral kapcsolatos oklevélben Feltó-halastó-ként. A jelenlegi nagyságú tavat a 19. század elején hozták létre a Szinva és a Garadna patakok vizéből a kohászat és a vasmegmunkáláshoz (hámor – vízzel meghajtott kalapácsok) szükséges állandó vízellátás érdekében, melynél gátszakadás a nagy esőzések hatására előfordult.

A tó másfél kilométer hosszú, helyenként meglehetősen mély. A tavon nyáron csónakázásra és vízibiciklizésre van lehetőség. Partján a Neptun Búvárklub épülete található. A tó egyik partján Bánkútra vezető autótút, a másikon festői sétány található.

Korábban, a rendszerváltás előtt egy Sziklának nevezett rejtélyes katonai objektum is működött a Hámori-tó partján, ami később diszkónak adott helyet, majd turistaszállás is volt, jelenleg kihasználatlan. Korábban az állomásépületben postahivatal is működött.

Lillafüredtől néhány kilométerre a Garadna völgyében pisztrángtelep található, egy bővizű forrásnak köszönhetően. A látogatók itt friss sült halat is fogyaszthatnak, sokan járnak vásárolni is ide.

Ómassa kistelepülés a Bükk hegységben, a Garadna-völgy nyugati szegletében helyezkedik el, egy télen napfénytől elzárt katlanban.

A település Fazola Henriknek és a Garadna pataknak köszönheti létrejöttét. Fazola 1771-ben az előző évben talált vasérc feldolgozására építtetett vaskohót itt, ahol fel

tudta használni a vízenergiát. A települést először német munkások lakták. Az olvasztó 1814-ig működött, ekkor áttelepítették Újmassára. A településre ekkor szlovák favágók és üvegfúvók költöztek. A massát lebontották, köveiből épült a település általános iskolája, melynek falán emléktábla őrzi a lebontott massa emlékét. Az Újmassán épült őskohó ma is áll, ipartörténeti műemlék, mellette kohászati múzeum működik.

Maga a település népi lakóházakkal büszkélkedhet. Kis kápolnája 1983 és 1986 között épült. Nincs messze tőle az újmassai őskohó, valamint a szentléleki pálos kolostorrom. A turisták Ómassán egy kulcsosházban szállhatnak meg. Ómassa turistautak kedvelt kiindulópontja szép természeti környezetének köszönhetően. Ha gyalogosan vállalkozunk a környék feltérképezésére, avatatlan turistáknak is bátran ajánlható az Ómassa - Száraz-völgy - Bánkút - Bálvány - Bánkút - Csipkésút - Vadász-völgy - Ómassa útvonal.

Ómassa egyutcás település.

Társadalmi viszonyok a városrészben

Demográfia

Lillafüred-Ómassa városrész lakónépessége a 2001-es népszámlálási adatok szerint 2 548 fő, amely a város lakosságának csupán 1.4%-a. A népesség háromnegyede lakik Lillafüreden, a fennmaradó egynegyed pedig Ómassán. Lillafüred-Ómassa Miskolc legritkábban lakott városrésze. Népsűrűsége csupán 13 fő/km², mivel a kis népességszám nagy területen (63 km²) oszlik el.

A városrész korszerkezete fiatalos. A lakosságon belül 23% a 14 éven aluli, 59% a 14 és 59 év közötti, és 18% a 60 éven felüliek aránya. Miskolchoz viszonyítva a 14 aluliak aránya 8%-kal magasabb, az időskorúaké pedig 2%-kal alacsonyabb a városrészben.

Az aktívkorú népességen (15-59 év) belül legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 15.3%, kedvezőbb Miskolc 19%-os átlagánál. A 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 13.7%, ami lemarad a városi átlagtól (17.3%).

15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 52.1%, meghaladja a városi átlagot (47.7%). A városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 43.7%, szinte megegyezik a miskolci átlaggal (44%).

A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 43.6%, kedvezőbb a városi átlagánál (49%). Az előzőekben említett két adatból összeálló szegregációs mutató a városrészben 10.4%, a szociális jellegű társadalmi problémák nem relevánsak.

Lakókörnyezet értékelése

Lillafüred-Ómassa városrész lakásállománya 363 lakás, ami a népességszámhoz hasonlóan nem képvisel jelentős arányt Miskolc belül (0.5%). A lakások 85%-a lakott, ami mellett 51 nem lakott ingatlant tartanak számon. A nem lakott lakások magas aránya a városrész hegyvidéki fekvéséből és turisztikai funkciójából fakad. A lakásállományon belül magas arányt képviselnek az 1945 előtt épült lakások (43%), míg az utóbbi évtized aránya alacsony (7%).

A lakásállomány komfortossága egyedi jellemzőkkel bír. Az összkomfortos lakások aránya alacsonyabb (39.1%), a komfortosoké és az alacsony komfortfokozatúaké pedig magasabb (32.2%, 28.7%), mint a Miskolcra jellemző hasonló mutatók (összkomfortos-65.2%, komfortos-25.2%, komfort nélküli-9.6%).

Lillafüred-Ómassán a lakások 13%-a nincs ellátva hálózati vízvezetékkel, míg 55%-ukba nincs bevezetve a hálózati gáz. A komfort fokozatra utaló mutatókból szépen kirajzolódik, hogy Bükkszentlászlóhoz hasonlóan hegyvidéki településrészeiről van szó, ahol a hagyományos fűtés a rendelkezésre álló nagy mennyiségű fa miatt jellemző.

Közszolgáltatások a városrészben

Tekintettel arra, hogy a városrész lakónépessége alacsony és jobbára üdülő települések, ezért a lakossági közszolgáltatások csak korlátozottan állnak rendelkezésre. A városrészben nem működik településrészi önkormányzat.

A Hámori Waldorf Iskola és Gimnázium biztosítja a városrészben az alap- és középfokú oktatást, ahol általános iskolai és gimnáziumi oktatás egyaránt folyik. A speciális tanterv és módszer miatt jellemzően nem a helyi lakosok gyerekei járnak ebbe az intézménybe, hanem a város számos részéről hordják fel gyermekeiket az alternatív pedagógiában bízó szülők.

Ómassán postai kirendeltség, Lillafüreden postapartner biztosítja a postai szolgáltatást. Ómassán működik háziorvosi rendelő. Két köztemető található, az egyik Ómassán, a másik Felsőhámorban.

Két komoly tevékenységet folytató civil szervezet található a városrészben: Lillafüred Alapítvány; Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület.

Gazdasági helyzetkép a városrészben

Vállalkozások

Lillafüred-Ómassa városrészben a 2002-es KSH adatok szerint összesen 57 vállalkozás működött, mely a város összes vállalkozásának elenyésző része. A vállalko-

zások közül 38 egyéni, 19 pedig társas vállalkozás. Az 1 000 lakosra jutó vállalkozások száma 67, mely elmarad a városi átlagtól (88) fele. A vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint a következő: 6 mezőgazdasági, 11 ipari és 40 szolgáltató jellegű vállalkozás.

Kereskedelem, vendéglátás, idegenforgalom

A városrészben 18 kiskereskedelmi üzlet működött a 2002-es adatok szerint (2008-ban 16), melyekből 8 volt élelmiszer jellegű. A 26 működő vendéglátóhelyből, 20 étterem-cukrászda; 8 pedig bár-borozó (2008-ban 16). A városrész idegenforgalmi funkciója miatt a kereskedelmi szálláshelyek száma magas, főleg ha összehasonlítjuk a lakónépesség számával. A városrészben összesen 975 szálláshely várja a turistákat, amelyekből 272 szállodai, 244 pedig panziós szintű szolgáltatást nyújt.

Funkció-meghatározás:

A településrész lakó funkciója fennmarad a jövőben is, de tovább kell erősíteni a turisztikai funkciót. Lillafürednek el kell mozdulni olyan irányba, hogy ne csak egy szép kirándulási célpont, vagy konferencia helyszín legyen, hanem klimatikus gyógyhelyként, wellness üdülőként is számon tartsák. Ki kellene használni a barlangok nyújtotta lehetőséget légzés és balneoterapiás célokra.

SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Szép természeti környezet, tiszta levegő, klimatikus gyógyhely	A terület vendégmegtartó képessége alacsony, általában egy napos utazások célpontja (kivétel a Hotel Palota szállóvendégei)
Jó kikapcsolódási, sportolási, túrázásai lehetőségek	A zöldfelületek, parkok rendezetlenek (pl.: leromlott a függőkert állapota)
Lillafüred magas turisztikai potenciálja	Általánosan elmondható, hogy a település egésze nem kapcsolódik a turizmushoz, megmaradt a lakó funkció
Kereskedelmi szálláshelyek nagy száma	Az alagút miatt panoráma buszok nem tudják megközelíteni, ezért a Panoráma út sem működik
Egyedi turisztikai attrakciók (pl.: Kisvasút, Víz-esés, Hámori tó, Pisztráng telep, stb.)	A Hámori tó folyamatosan feliszapolódik, nincs mindig pénz a tisztítására
Lillafüred és a Bükk jó imázsa, ismertsége	A volt Zalka Máté laktanya kihasználatlansága
Kiemelt üdülőövezet	

Lehetőségek	Veszélyek
A Zalka Máté laktanya hasznosítása, gyógy és wellness szállodává alakítása	Fejlesztések elmaradása
A Panoráma út kiépülése	
A lakásállomány megújulása, felfrissülése	
Konferenciaturizmus erősödése	
Egészséges életmód erősödése a társadalomban és ez által a természeti környezet felértékelődése	
Befektetői érdeklődés erősödése	

Helyzetelemzéshez kapcsolódó táblázatok

Működő és regisztrált vállalkozások száma

Év	Regisztrált vállalkozások száma			Működő vállalkozások száma		
	össze- sen, db	társas vállal- kozások száma, db	egyéni vállal- kozások száma, db	össze- sen, db	társas vállal- kozások száma, db	egyéni vállal- kozások száma, db
2001	21 007	8 933	12 074	11 877	5 923	5 954
2002	21 727	9 204	12 523	12 718	6 265	6 453
2003	22 237	9 485	12 752	12 879	6 440	6 439
2004	22 609	9 750	12 859	13 064	6 669	6 395
2005	22 755	10 035	12 720	12 986	6 672	6 314
2006	21 999	10 193	11 806	na	na	na

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis (www.ksh.hu)

Működő vállalkozások száma 2005-ben

Gazdasági ágazat	Működő vállalkozá- sok száma (db)
Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás nemzetgazdasági ágakban (A+B gazdasági ág)	98
Bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz-, víz-ellátás nemzetgazdasági ágakban (C+D+E gazdasági ág)	985
Építőipar nemzetgazdasági ágban (F gazdasági ág)	1 031
Kereskedelem, javítás nemzetgazdasági ágban (G gazdasági ág)	2 860
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban (H gazdasági ág)	521
Szállítás, raktározás, posta, távközlés nemzetgazdasági ágban (I gazdasági ág)	504
Pénzügyi közvetítés nemzetgazdasági ágban (J gazdasági ág)	610
Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás nemzetgazdasági ágban (K gazdasági ág)	3 902
Egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban (N gazdasági ág)	784
Oktatás nemzetgazdasági ágban (M gazdasági ág)	715
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás nemzetgazdasági ágban (O gazdasági ág)	976
Összesen	12 986

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis (www.ksh.hu)

A fizetővendéglátás kapacitása, és vendégforgalma

Mutatók		2001	2006
Kereskedelmi szállás-hely	férőhely	6 225	4 172
	vendégéjszaka	232 650	235 890
	ebből: külföldi	48 319	54 434
	átlagos tartózkodási idő, éjszaka	2	2,1
	egy férőhelyre jutó vendég-éjszaka	37,4	56,5
Magánszálláshely	férőhely		787
	vendégéjszaka		19 796
	ebből: külföldi		1 714
	átlagos tartózkodási idő, éjszaka		2,8
	egy szállásadóra jutó vendég-éjszaka		157,1

Forrás: KSH kiadványok

Lakásállomány

Mutatók		2001	2005	2006
Lakásállomány	az év végén	73 447	74 751	75 029
100 lakásra jutó lakos		248	233	230
épített lakások száma tízezer lakosra		10		17
Az épített lakásokból	≥4 szobás	43	30	26,4
	3szobás	29	28	
	2szobás	22	34	
	1szobás	6	8	
az épített lakások átlagos alapterülete, m ²	108	83	68	
100 épített lakásra jutó megszűnt lakás	15	4	8	
alacsony komfortfokozatú lakott lakások aránya	8,96	na	na	

Forrás: KSH kiadványok

Munkanélküliség

Megnevezés	Nyilvántartott álláskeresők összetétele, fő			Megoszlás, %	
	2007	2004	változás 2004. szeptemberhez képest, %	2007	2004
	szeptember			szeptember	
Nyilvántartott álláskeresők száma ¹⁾	9 314	8 550	8,9	100,0	100,0
Ebből: pályakezdő álláskeresők	865	850	1,8	9,3	9,9
Nyilvántartott álláskeresők aránya ²⁾ , %	11,5	10,5	1,0	-	-
Ellátás szerint					
járadékra jogosult ³⁾	1 635	1 683	-2,9	17,6	19,7
álláskeresési segélyre jogosult ⁴⁾	580	246	135,8	6,2	2,9
rendszeres szociális segélyre jogosult	3 589	3 953	-9,2	38,5	46,2
ellátásra nem jogosult	3 510	2 668	31,6	37,7	31,2
Nemek szerint					
férfi	4 715	4 356	8,2	50,6	50,9
nő	4 599	4 194	9,7	49,4	49,1
Korábbi foglalkozásuk jellege szerint					
szakmunkás	3 446	3 119	10,5	37,0	36,5
betanított munkás	1 538	1 335	15,2	16,5	15,6
segédmunkás	2 054	1 762	16,6	22,1	20,6
fizikai foglalkozású összesen	7 038	6 216	13,2	75,6	72,7
szellemi foglalkozású összesen	2 276	2 334	-2,5	24,4	27,3
Életkor szerint					
19 éves és fiatalabb	177	125	41,6	1,9	1,5
20 - 24 éves	1 058	1 077	-1,8	11,4	12,6
25 - 34 éves	2 772	2 502	10,8	29,8	29,3
35 - 44 éves	2 334	2 229	4,7	25,1	26,1
45 - 54 éves	2 280	2 098	8,7	24,5	24,5
55 éves és idősebb	693	519	33,5	7,4	6,1
Iskolai végzettség szerint					
8 általánosnál kevesebb	512	419	22,2	5,5	4,9
általános iskola	2 751	2 354	16,9	29,5	27,5
szakmunkásképző, szakiskola	2 732	2 574	6,1	29,3	30,1
szakközépiskola, technikum	1 685	1 611	4,6	18,1	18,8
gimnázium	1 085	1 005	8,0	11,6	11,8
főiskola, egyetem	549	587	-6,5	5,9	6,9
A munkanélküliség időtartama szerint					
< 31 napja	1 017	1 269	-19,9	10,9	14,8
31-180 megszakítás	2 754	2 345	17,4	29,6	27,4
181-360 nélkül	1 822	1 317	38,3	19,6	15,4
361-720 nyilvántartott	1 489	1 128	32,0	16,0	13,2
>720 munkanélküli/álláskereső	2 232	2 491	-10,4	24,0	29,1

¹⁾Az Ft 2005. november 1-jei változásaival összhangban. ²⁾A nyilvántartott álláskeresők aránya a gazdaságilag aktív népességen belül a 2001-es népszámlálás adataiból kiinduló becslés, mely tájékoztató jellegű mutató. Az előző hónaphoz mért változás százalékpontban értendő. ³⁾A járadékra jogosultak 2007. szeptemberben a munkanélküli járadékra jogosultak mellett az álláskeresési és a vállalkozói járadékra jogosultak számát tartalmazza. ⁴⁾Az álláskeresési segélyesek 2007. szeptemberben a nyugdíj előtti segélyesek, az álláskeresését ösztönző juttatásra jogosultak mellett az álláskeresési segélyesek számát is tartalmazza.

Forrás: Miskolc és térsége munkaügyi kirendeltség

Műemléki védetséggel bíró épületek

MTSZ	TELEPÜLÉS	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	HRSZ	MŰEMLÉK RÖVID LEÍRÁSA
848	Miskolc	Ref. templom		2405	Ref. templom. Korábbi 13-14. sz.-i templom helyén épült késő gótikus stílusban a 15. sz. végén, 17. sz.-i újjáépítéssel és 19-20. sz.-i részletekkel. Berendezés: stallum, 16. sz., padok, 18. sz. (vmint: ház, díszkert, temető)
849	Miskolc	Harangláb		2405	Harangtorony, késő reneszánsz, 1577.
902	Miskolc	Kolostor		01108/2	Pálos kolostorrom, gótikus, 1340 körül.
10333	Miskolc	Pályaudvar		4582	Gömöri Pályaudvar, eklektikus, épült 1898-1899-ben, tervezte Pfaff Ferenc.
847	Miskolc	Lakóház	Ady Endre u. 20.	4184	Lakóház, klasszicista, 1830 körül.
850	Miskolc	Lakóház	Batthyány u. 1.	2633	Lakóház, barokk eredetű, 18. sz. közepe, eklektikus, 19. sz.-i átépítéssel.
907	Miskolc	Lakóház	Csaba vezér u. 58.	41063/2	Gyógyszertár és lakások, késő barokk, 19. sz. eleje. Emelettel bővítve a 19. sz. közepén.
872	Miskolc	Pince	Csabai sor	11916-11940	Pincék, 19. sz. 2. fele.
873	Miskolc	Pince	Csáti sor 377.	12054	Pince, klasszicista, 1830 körül.
851	Miskolc	Ort.templom	Deák Ferenc tér 7.	2626	Magyar orthodox templom, copf, 1785-1806. Berendezés: ikonostáz, késő barokk, 1791-1793, Jankovits Miklós faszobrász műve, Máriaoltár, úrkoporsó, ikontartók, szószék, püspöki trónus, stallumok, copf, 18. sz. vége, ikonok a 17. és 18. sz.-ből.
9820	Miskolc	Ref. templom	Deszkatemető	.	Ref. deszkatemplom, tervezte Szeghalmi Bálint, épült 1938-ban.
852	Miskolc	Színház	Déryné u. 1.; Széchenyi u. 23.	2510	Nemzeti Színház, romantikus elemekkel késő klasszicista, 1847-1857. Tornya 1884-ben épült.
853	Miskolc	Lakóház	Déryné u. 3.	2509	Lakóház, volt iskola, 1845.
854	Miskolc	Lakóház	Dózsa György u. 7.	206	Lakóház, késő barokk, 1801.
866	Miskolc	Lakóház	Első-sor 15.	11711	Lakóház, és pince, Alabárdos étterem, késő barokk, 18. sz. vége.
881	Miskolc	R. k. templo	Eszperantó tér	20040	Szt. Anna-templom, klasszicizáló késő barokk, 1828. Berendezés: oltár, szószék, késő klasszicista.
856	Miskolc	Lakóház	Geró u. 19.	1980	Lakóház, copf, 1790 körül.
9601	Miskolc	Lakóház	Görgey Artúr u. 32.	8418	Volt villa, szecessziós, 1928. Tervezte: Kós Károly.

MTSZ	TELEPÜLÉS	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	HRSZ	MŰEMLÉK RÖVID LEÍRÁSA
857	Miskolc	Rk. templom	Hősök tere	.	R.k. minorita templom, barokk, 1729-1734. Berendezés: oltárok, szószék, padok, barokk, 18. sz.
858	Miskolc	Kollégium	Hősök tere 5.	2595/2,3	Kollégium, volt minorita rendház, barokk, 1729-1734. Egykori refektóriumának bútorai, barokk, 1773-1775; tölgyfa lambéria, 18. sz. második fele.
859	Miskolc	Lakóház	Hunyadi u. 4.	.	Lakóház, késő barokk, 19. sz. végi átalakítással. Irodák.
860	Miskolc	Lakóház	Hunyadi u. 6.	4	Volt Báji Patay-ház, barokk eredetű. Átalakítva klasszicista és eklektikus stílusban a 19. sz.-ban. Irodák.
861	Miskolc	Ev. templom	Hunyadi u. 8.	.	Ev. templom, késő barokk, 1797. Tornya 1864-ből. Berendezés: oltár, szószék, padok, orgona, késő barokk, 1797.
862	Miskolc	Lakóház	Hunyadi u. 10.	.	Lakások és irodák, romantikus-eklektikus, 1860 körül.
863	Miskolc	Lakóház	Hunyadi u. 52.	81	Lakóház, 19. sz. Udvari szárnyában lakott Déryné.
10332	Miskolc	Pályaudvar	Kandó Kálmán tér	5078	Tiszai Pályaudvar, historizáló, épült 1901-ben, tervezte Pfaff Ferenc.
9821	Miskolc	Zsinagóga	Kazinczy u. 7.; Déryné u. 22.	2486	Zsinagóga, romantikus, 1861-1863, tervezte: Ludwig Förster.
879	Miskolc	Lakóház	Kis-Hunyad u. 5.	10	Lakóház, barokk, 18. sz. Átéépítve eklektikus stílusban a 19. sz. második felében.
867	Miskolc	Ref. templom	Kossuth Lajos u. 17.	2561	Belvárosi ref. templom, késő barokk, 1786-1808. Tornya 1865-ből.
10829	Miskolc	Pince	Középsor 598.	12305	Túri-pince, 19. sz. első fele, korábbi alapokon. Ráépítés és átalakítás 1920 körül.
869	Miskolc	Rk. templom	Mindszent tér	.	Alsóvárosi (mindszenti) r.k. templom, barokk, 1728-1743. Tornyai 1864-ből. Berendezés: 18. sz.
870	Miskolc	Szobor	Mindszent tér	8473	Mária-szobor, barokk, 1738.
871	Miskolc	Rk. templom	Mindszent tér 2.	8445	R.k. plébániaház, barokk eredetű, eklektikus, 1890 körül.
9822	Miskolc	Ispotály	Mindszent tér 6. vagy 10.		Volt ispotály, barokk, 18. sz. Lakások.
903	Miskolc	Múzeum	Palota út 54.	38284	Kohászati múzeum, volt kancellária, ún. kincstári épület, késő barokk, 1812.
906	Miskolc	Szobor	Palota út 54.	38283	Nepomuki Szt. János-szobor, copf, 1806.
874	Miskolc	Lakóház	Palóczy u. 27.	2651	Lakóház, copf, 1790.
875	Miskolc	Lakóház	Papszer u. 1.	8532	Hermann Ottó Múzeum, feltehetőleg 15. sz.-i eredetű maggal, 18-19. sz.-i szárnyakkal és emelettel.
877	Miskolc	Lakóház	Rákóczi u. 2.	2448	Lakóház, barokk, 18. sz.
878	Miskolc	Lakóház	Rákóczi u. 11.	8516	Lakóház, barokk, 18. sz. 19. sz.-i átépítésekkel.

Helyzetelemzés

MTSZ	TELEPÜLÉS	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	HRSZ	MŰEMLÉK RÖVID LEÍRÁSA
10051	Miskolc	Lakóház	Rákóczi u. 13.	8511	Lakóház, barokk, 18. sz. vége.
910	Miskolc	Kastély	Sütő János u. 40.	41008	Művelődési ház, volt Bárczay-kastély és melléképületei, barokk eredetű. Mai alakjában eklektikus, 19. sz.
880	Miskolc	Lakóház	Szemere u. 14.	8486	Lakóház, barokk eredetű, 19. sz.-i átépítéssel.
883	Miskolc	Lakóház	Széchenyi u. 14.	2456	Lakóház, romantikus, 19. sz. második fele.
913	Miskolc	Rk. templom	Templom u.	41111	R.k. templom, késő barokk, 1762. Berendezés: fő- és mellékoltárok, szószék, rokokó, 1760 körül
914	Miskolc	Ref. templom	Templom u.; Balassi Béla u.	41037	Ref. templom, késő barokk, 18. sz. vége. Tornya 1932-ből. Berendezés: szószék, stallumok, padok, barokk, 18. sz.
884	Miskolc	Városház	Városház tér 1.	2542/3,4	Megyei városháza, klasszicista, 1809-1836
885	Miskolc	Lakóház	Városház tér 5.	2536	Lakóház, ún. Petőfi-ház, klasszicizáló késő barokk, eklektikus átépítéssel.
886	Miskolc	Lakóház	Városház tér 7.	2535	Lakóház, késő barokk, 18. sz. vége.
887	Miskolc	Városház	Városház tér 8.	.	Városi tanácsház, romantikus, 1860 körül.
888	Miskolc	Lakóház	Városház tér 13.	jan.28	Lakóház, barokk eredetű, romantikus, 19. sz. második fele.
889	Miskolc	Lakóház	Városház tér 18.	2417	Lakóház, barokk eredetű, eklektikus, 19. sz. második fele.
890	Miskolc	Lakóház	Városház tér 20.	2416	Lakóház, késő barokk, 18. sz. vége.
894	Miskolc - Diósgyőr	Kolostor	Árpád u. 90.	30890/1	Iroda, egykori pálos gazdasági épület, barokk eredetű, 18. sz. Klasszicizáló, 19. sz. első feléből származó átépítéssel.
896	Miskolc - Diósgyőr	Kolostor	Árpád u. 90.	30890/1	Erdészeti, volt pálos kolostor; a középkori kolostor romjaira épült barokk stílusban. A 18. sz.-ban átépítve.
892	Miskolc - Diósgyőr	Pince	Baráthegyalja u. 42.	31000	Pálos pince, barokk, 18. sz.
4329	Miskolc - Diósgyőr	Népi lakóház	Haller György u. 2.	32821	Népi lakóház.
4330	Miskolc - Diósgyőr	Népi lakóház	Haller György u. 4.	32822	Népi lakóház.
904	Miskolc - Diósgyőr	Szobor	Puskás Tivadar u.	32342/2	Mária-szobor, barokk, 1739.
898	Miskolc - Diósgyőr	Rk. templom	Puskás Tivadar u.	32343	R.k. templom, középkori eredetű. Mai alakjában barokk, 1752. Berendezés: madonnaszobor, gótikus, 1480 körül; Fő- és mellékoltárok, szószék, padok, barokk, 18. sz.
899	Miskolc - Diósgyőr	Ref. templom	Táncsics Mihály tér 1.	32878	Ref. templom, barokk, 1769-1771. Tornya 1803-ból. Berendezés: szószék, copf, 1772.
901	Miskolc - Diósgyőr	Vár	Vár u.	32827/1; 32818/1	Várrom. 12. sz. végi vár helyén épült a 14-15. sz.-ban. 16. sz.-i erődítésekkel.
6651	Miskolc - Diósgyőr	Vár	Vár u.		A vár műemléki környezete.

MTSZ	TELEPÜLÉS	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	HRSZ	MŰEMLÉK RÖVID LEÍRÁSA
911	Miskolc - Görömböly	Gör.k.templo	Szolártsik tér	42641/2	Gör. kat. templom, késő klasszicista, 1868.
912	Miskolc - Görömböly	Rk. templom	Szolártsik tér	42632	R.k. templom, késő barokk, 19. sz. eleje. Berendezés: főoltár, szószék, barokk, 18. sz.
900	Miskolc - Hámor	Őskohó		1130	Őskohó, 1813.
9524	Miskolc - Jávorkút	Kastély		1117	Gr. Bethlen István vadászkastélya, 1920-as évek.
905	Miskolc - Lillafüred	Szobor		38396/1	Fogadalmi kereszt. Kolera emlékére állítva 1833-ban, megújítva 1927-ben.
895	Miskolc - Lillafüred	Lakóház	Erzsébet sétány 3.	38451	Hermann Ottó lakóháza, késő eklektikus, 19. sz. vége.
9157	Miskolc - Lillafüred	Lakóház	Garadna-völgy	01154; 01146; 01148	Pisztrángkeltetőház, lakóház, istálló, 1934.

Vállalkozások jövedelmezősége – helyi adók

Iparüzési adó

Év	Adómérték	Bevétel
2001	5 mFt-ig adómentes 5-7 mFt között – 1,8 % 7 mFt felett – 1,9 %	3 063 894 855
2002	5 mFt-ig adómentes 5-7 mFt között – 1,8 % 7-50 mFt között – 1,9% 50 mFt felett – 2 %	3 527 356 214
2003	2 mFt adóalap alatt adómentes 2 mFt adóalap felett 2%	3 948 694 989
2004	2 mFt adóalap alatt adómentes 2 mFt adóalap felett 2%	4 525 272 144
2005	2 mFt adóalap alatt adómentes 2 mFt adóalap felett 2%	4 515 665 027
2006	2 mFt adóalap alatt adómentes 2 mFt adóalap felett 2%	4 944 898 168

Forrás: önkormányzati adatközlés

Idegenforgalmi adó

Év	Adómérték	Bevétel
2001	200 Ft / fő / éj	25 500 604
2002	300 Ft / fő / éj	35 974 873
2003	300 Ft / fő / éj	40 227 779
2004	300 Ft / fő / éj	38 948 701
2005	300 Ft / fő / éj	53 468 468
2006	300 Ft / fő / éj	65 012 718

Forrás: önkormányzati adatközlés

Oktatás, nevelés

Mutatók	2001	2005	2006
Bölcsődei férőhelyek száma	460	490	
Beírt gyermekek száma	610	601	
Gondozónők száma	120	124	
Óvodák száma	51	50	
Óvodások száma fő	5 689	5 519	5 718
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) fő	5 776	5 766	5 851
Általános iskolák száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	46	44	
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	16 199	14 239	13 673
Középiskolák száma (gimnázium és szakközépiskola együtt)	35	40	
Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	16 631	18 296	
Nappali tagozatos egyetemi és főiskolai szintű képzésben résztvevő hallgatók száma a felsőfokú oktatási intézményekben (kihelyezett tagozat szerint)	7 187	7 742	

Forrás: KSH kiadványok

Kultúra

Fesztiválok, rendezvénysorozatok

- Diósgyőri Várfesztivál
- *Királynék tavasza* – szezonnyitó rendezvény: látványos történelmi programok;
- *A Diósgyőri Várjátékok* (1986) – báb- és színházi előadások, lovagi tornák, íjász- és lovasbemutatók, zászlódobálók produkciói hazai és nemzetközi fellépők bemutatásában;
- *Borsodi Fonó Nemzetközi Folklórfesztivál* a népi hagyományokat idézi, rangos hazai és külföldi fellépők, népi együttesek, tárgyalkotó népművészek közreműködésével;
- *Dixieland Fesztivál* (1985) – a rendezvény a hazai és nemzetközi zenei élet kiemelkedő eseménye, ahol a hazai zenei élet kiváló muzsikusi és elismert külföldi zenészek egyaránt fellépnek.
- *Kaláka Folkfesztivál* (1980) – a Diósgyőri várban rendezett koncertekhez, versenyekhez és táncházakhoz kapcsolódva vers-, jazz-, rock-, blues- és folkkoncertek, zenei versenyek, táncházak várják a látogatókat;
- *Arany Nyíl Történelmi Íjászverseny* (2002) – tradicionális íjakkal szervezett viadal, amelyet éjszakai fáklyás lövészet tesz különlegessé;
- *Diósgyőri Várszínházi Esték* (1992) – erdélyi, felvidéki és kárpátaljai magyar színházak vendégjátékát láthatja a közönség;
- *Középkori Várnapok* során a Diósgyőri vár fénykora, Nagy Lajos udvara elevenedik meg a lovagi tornák, csatajelenetek, számszeríjász-bemutató és lovas íjászat keretében;
- *Bükkü Vadász-Boros Napok* – a zárórendezvény, amely Mátyás király korabeli hagyományokat idéz fel gasztronómiai bemutató, főzőversenyek, valamint szőlőprésselés és borkóstolás keretében.
- **Miskolci Nemzetközi Operafesztivál** – 2001 óta rendezik meg nyaranta, világhírű operaénekesek és operaegyüttesek részvételével. A fesztivált „Bartók + ... Operafesztivál”-nak is hívják, mert a Bartók név mögé minden évben más zeneszerző, stílus vagy zenei kör kerül, aminek révén érdekes összetett zenei élményben lehet részük a zenekedvelőknek. A fesztiválon operákon kívül szimfonikus és kamarazenei előadások, dal- és kórusestek, valamint könnyűzenei előadások is műsorra kerülnek, kiegészítve képzőművészeti kiállításokkal, utcafesztiválokkal, bor- és fröccsfesztivállal, irodalmi estekkel.
- **A Nemzetközi Formációs Táncfesztivál**, Nemzeti Bajnokság és Open Verseny több mint 30 éve kerül megrendezésre minden év októberében a Városi Sportközpontban. A rendezvényen általában több mint 20 csoport versenyez, közel 600 résztvevő mutatja be tánctudását
- **Tapolcafürdői Esték – Miskolc** (2004) – a rendezvénysorozat a „boldog békeidők” hangulatát idézi meg a fürdőhelyen. Május végétől augusztus 20-áig,

hétvégenként kamaraegyüttesek, szólisták, fúvószenekarok, majorettek, táncosok mutatkoznak be a Barlangfürdő előtti promenádon.

- **Kocsonyafesztivál** – a Miskolcra és térsége népszerűsítéséből kiinduló „Vendégségben Miskolcon” programsorozat (1999) kiemelkedő rendezvénye, a Miskolci Tél – Kocsonyafesztivál mára egy egyedülálló, kiemelkedő látogatottságú és elismertségű országos rendezvénné fejlődött. A miskolci hagyományok felkutatásával – egy régi kocsonya-legenda felelevenítésével – 2001 óta kerül megrendezésre a folyamatosan bővülő programkínálattal előálló fesztivál, amelynek célja, hogy a téli szezonban is a városba látogassanak a kül- és belföldi vendégek, s Miskolcban egy vendégszerető, gasztronómiai, kulturális és turisztikai értékekben gazdag régióközpontot ismerjenek meg.

Képzőművészeti sorozatok

- **Miskolci Grafikai Biennálé** – az idén 24. alkalommal megrendezésre kerülő szabad beadásos grafikai seregszemle áttekintést ad a hazai sokszorosított grafika helyzetéről, illetve 2002 óta a nemzetközi és tematikus kiállítások is a repertoár részét képezik. A város a több országot megmozgató rendezvénnel olyan csomópont szerepét tölti be, amely lehetőséget biztosít az egymás mellett élő nemzetek alkotóinak, művészettörténészeinek a találkozásra, a kapcsolatépítésre.
- **Miskolci Téli Tárlat** – a miskolci visszatérő kiállítások közül a legrégebbi múlt- ra tekint vissza az 1955-ben kezdődött képzőművészeti sorozat. Az eredetileg országos képzőművészeti kiállítás 1984-től – szándéka szerint – már csak a régióban élő alkotók fóruma.
- **Képzőművészeti Szabadiskola** – A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum nagy hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra is. A több mint nyolcvanéves képzőművészeti múltra visszatekintő művésztelep alkotóházában 1994 óta minden év júliusában megszervezik a kéthetes Nyári Képzőművészeti Szabadiskolákat. A fiatalok a hagyományos rajzolás és festés mellett a műhelyekben tanári segítséggel megismerhetik a sokszorosított grafikai technikák egész folyamatsorát.

Mutató		2001	2005
A települési könyvtár	könyvtári egységei	952 328	960 469
	kölcsönzött könyvtári egységei	770 733	
Muzeális intézmények	száma	16	15
	látogatóinak száma	209 088	193 156
Színházi	előadások száma		704
	látogatók száma		197 340
Mozi	termek száma		18
	látogatók száma		494 973

Forrás: önkormányzati adatközlés és KSH kiadványok

Környezeti infrastruktúra

Mutatók	2001	2006
Háztartási vezetékesgáz-fogyasztó a lakásállomány százalékában		88,7
Egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás	vezetékes gáz, m ³	918,4
	villamos energia, kWh	1 364,9
Egy lakosra jutó évi vízfogyasztás, m ³	35	33,8
Közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	630,4	655,9
Közüzemi szennyvízcsatorna hálózat hossza (km)	475	546,9
Egy km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat, m	753,5	833,8
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya, %		99,3
Egy lakosra jutó elvezetett szennyvíz, m ³		32,2
Egy lakosra jutó összes zöldterület, m ²	40,8	16,2

Forrás: KSH, 2007